

MIKES TAMÁS

Philoktétész fegyvere

ELBESZÉLÉSEK

BUDAPEST

**Sorozatszerkesztő
SIMOR ANDRÁS**

**Fedélterv és tipográfia
JORDÁN GUSZTÁV**

**A kötet megjelenését
a Hevesi Gyula Alapítvány és
a Nagy Lajos Alapítvány
támogatta**

© Mikés Tamás

Rögeszmém, de inkább kéretlen és kaján oktatóm a történelem. A később születettek többsége mára el sem hiszi, és csak kényszeredetten veszi tudomásul az előtörténetet. Könnyű nekik: semmit sem láttak belőle. Ha a jelek nem csalnak, sokkal rosszabbat láthatnak majd, ráadásul felkészületlenül. A túlélők majd azt mesélik – s megint előlről, ahogy a halhatatlan Karinthy Frigyes írta.

Ezek az írások a falra hányt borsó következő adagját jelentik. Ha nagyképű akarok lenni, konok beszámolót, amire senki sem kért vagy utasított. Mindezt éppen elavuló irodalmi módon. Túlüvölthető vagyok, és a kétféle képernyővel sem versenyezhetek. Még azt sem hihetem, hogy két eset van. Számomra csak egy adatott.

Mikes Tamás

Letölthető:

[\[PDF formátumban \]](#) [\[EPUB formátumban \]](#)

1. Folyamatos múlt

A királylány éjszakája

Az égszagok különfélék. Az odakozmált ételek enyhébb vagy nehezebb szaga nem tudja kellőképp érzékeltetni, milyen különbség adódhat abból, hogy egy liter tej helyett, mondjuk, a tejszarnok kozmál oda. Fehérjék égésekor csupa természetellenes szag jön létre. Olyan bűdös, mint egy lakóház, amelyben a bennszorultak ott égtek, csak egy kiégett jármű lehet. Az égett hús szaga még a tudat alá is bűzt pácol. A faanyag füstje, például a bútoroké, mindig illatokkal kevert, néha kellemes. A hamvadó textília szaga dohos fára emlékeztet, míg a robbanóanyag után szinte mindig kénes bűz marad. Végül hadd említsük a megégett követ, mert annak, fura módon, egyáltalán nincs szaga.

Mindez azonban csak akkor igaz, ha a közelünkben történik. Ha egy romos tető alól lessük az égő várost, a füst csak kószán vonul át orrunkon. A lángok elbűvölnek,

akár Nojit meg engem, amikor felszökve a pincéből a Vár égését néztük egy januári éjszakán.

Pest már elesett, csak néha érkezett duhogva egy-egy gránát Budáról: a romváros sötét és nyugodt volt. A halott épületek képeskönyvre emlékeztettek, bár tudtuk, valójában romok, kőből, vasból, de az éji sötétben sokkal inkább papírból látszottak lenni. A téli csönd az előző napok pokoli zenebonája után fokozta a mesés hatást. És a szemhatáron úgy bíborlott az ég, mintha napfelkelte lenne Nyugaton. A vár körvonalai feketén rajzolódtak elénk, az ablakok gyémántot viharoztak, az egész inkább valami ünnepségre emlékeztetett, különleges kivilágítással. Így ültünk ott egy gerendán, lábunk előtt egy belövés kráterével és ötemeletnyi mélységgel, mint a páholyban. A tűz nem lobogott, nem ugrált, folyamatos volt, akár a tűzijáték patakban ömlő görögtüze.

Mikor apu megtalált minket, percekig nem jutott szóhoz, csak egy gránát becsapódása ébresztette rá, hol vagyunk.

– Mit csináltok itt?

– Tűűz – suttogta Noji ábrándosán, és hátradőlt a karomban.

– Egyáltalán nem szép. Ott minden elpusztul.

– De szép! Szeretném még nézni! – kérlelte dorombolva szerelmem.

– Miért?

– Mert én vagyok a királylány, és nekem csinálják!

– Csacsiság. Megfázhattok, ide eshet valami. Gyertek le szépen!

Tudtam, igaza van, de Nojinak is. A látvány magáért beszélt.

– Ha még egy kicsit nézhetjük, lemegyünk – próbáltam megnyugtatni aput. – Menj le, jövünk utánad!

– Láttam a lyukakat. Egy pillanat alatt kieshetek az utcára.

– Idefelé se estünk. Van nálam csipogó.

– Ha észreveszik, ide lőnek. Nem sejthetik, hogy két buta gyerek van csak itt!

Konok volt, de mi is. Majd fél óráig nem mozdultunk, bármit beszélt. Akkor Noji valahogy elszakította magától a látványt, és hagyta, hogy levezessem. Később, amikor erről beszéltünk, egyetértettünk, hogy a koszos és undorító pincénél ezerszer különb volt odafenn. Hiába is láttam utóbb a megfeketedett, sivár falakat éveken át, hiába mondták, hogy iszonyú. Sohasem voltam képes elhinni, legfeljebb ráhagytam a sopánkodó öregebbekre. Nekünk a királylány éje volt az az éj, és a mesebeli ajándék az az óra. Ha nem akarták, hogy tesszen, ne gyújtották volna föl!

... hol az a ház?

Sárga keramit, körülötte ötemeletnyi csönd. A liftakna kilótt üvegét 45 telén foltozták be azzal, ami akadt. Így került a vaskeretbe egy romház réz tetőborítása, egy fák köré rendszeresített reklámhenger plakátostól, és egy lezuhant repülőgép lefejtett hasi lemezei a kék festéken lévő vaskereszttel és egy nagy fekete 8-as számmal.

A tető kéményseprő-járdája váratlanul félbeszakad az alatta lévő ötödik emelettel együtt, ahol a légiakna leborotválta. Ezen a kis hiányon kívül a ház majdnem sértetlen. A vörös klinkertéglával borított falaktól sápadtfehéren válnak el a körfolyosóra nyíló konyhaajtók és ablakok.

A kora nyári hajnal nyugalmát alig zavarja a földszint kútjában munkálkodó alak. A falábú házmester az, aki szolgálati lakása előtt bütyköli Mérey-Puchját. A motor körül félkörben alkatrészek, szerszámok hevernek. Még a kazánház udvari szelőlőablakának peremére is jutott egy olajos rongy.

A kapualj felől most egy leálló autó motorzaja hallatszik, majd lépések visszhangoznak. A porondra új szereplő lép: kekiszín egyenruhás, tányérsapkás katona rövid szárú csizmában. Felülről groteszkül kurta, ahogy a motor mellett térdeplő falábúhoz lépked. Az felnéz, ő köszönésképpen megböki sapkája sildjét, majd zubbonya felső zsebéből kötegni papírt húz elő. A házmester nadrágja ülepébe törli olajos kezét és elveszi a küldeményt. A hozzátűzött ívet letépi, a szelőlőablak üvegére fekteti és aláírja a katona ceruzájával. Miután visszaadta neki, a tányérsapkást elnyeli a kapualj, és a felbőgő autó jelzi, a jelenetnek vége.

A házmester fölveszi a földről ócska micisapkáját, de mielőtt feltenné, egy cigarettát vesz ki belőle. Rágyújt, és a rózsaszín papírok tanulmányozásába mélyed. Hamarosan elkészül velük. Cigaretacsikkjét az udvari szeméthengerbe dobja, és a hátsó csigalépcső felé indul.

A csöndben jól hallani az erősödő kopogást. Az első emeleti boltív alatt most megjelenik a férfi és balra fordul a volt főtanácsosék felé. Odaérve bezörget a konyhaajtón. A mindenes nyitja ki és veszi át a papírt. Amint ezen túlesett, a falábú szinte szárnyakat kap és sietve kocog végig a gangon, Eördöghék konyhaajtójáig. A megnyíló ajtóból Eördögh fiatalasszony-lányának nagymintás pongyolája gömbölyödik elő, a nyolcadik hónap domborulataira fekvő hatalmasra duzzadt mellekkel. Kezében a papírral állva marad, csak a falábú szavára csukja magára az ajtót.

A második emelet kimarad. Már is a harmadikon hallatszik a kopogás. A házmester egyenesen a sarokba tart, özvegy Végnéhez. A nő leskelődhetett, mert azonnal ajtót nyit. A papír láttán darál valamit, majd sikítva becsapja az ajtót. A falábú vállat von és a levélnyíláson át becsúsztatja a küldeményt. Az ajtó ismét kivágódik és távozóban a hátába kapja a nő visongó átkait.

A negyediken mindenkire be kell szólni. A feltámadó zajból ítélve sikerült életre kelteni a házat. Pedig az ötödikre fel se ment.

A folyosó megéled. Sebtében öltözött nők csöngetnek be egymáshoz, sietős férfiak robognak le a lépcsőn, ki a reggelbe. Kicsit később hurcolkodás kezdődik. Váratlanul felbukkanó emberek bútorokat cipelnek, időnként némelyik elkáromkodja magát. Van, ahol egy-egy nő vagy gyerek felsír, de ez is abbamarad, ahogy a délelőtt múlik. Az ajtók mögül további zajok szűrődnek ki. Van, aki örült szervezésbe fog és hallani, ahogy a pakolást irányítja.

A gyerekek a legtöbb helyről kiszöktek, és lenn az udvaron játszanak, ahogy máskor. Csak akkor mennek haza, amikor enni hívják őket.

Dél. Megint minden kihalt. Akik reggel elmentek, már mind megjöttek a városból, ahol senkitől sem kaptak segítséget. Arcukra kiül a kirekesztettség kifejezése, ahogy lakásuk felé baktatnak. Az ajtók becsukódnak, és a hétágra sütő napfény aranylő hőségbe borítja a szabálytalan ötszög alaprajzú udvart.

Délután kettő. Az első teherautó az előtte haladó katona irányításával lassan befarol az udvarra. Négy másik egyenruhás reggel itt járt társukkal az élen fiatalosan szalad fel a csupa üveg-márvány fölépcsőházban. A házmester és egy gyűrött civil ruhás férfi, akik a lifttel jöttek fel, most csenget be a volt főtanácsosékhoz. A csengő ismételt próbálkozásra is néma marad. Kimennek a gangra, és a konyhához kerülnek. Az ajtón beleső házmester álkulcsot vesz elő és nyit. A kitaruló ajtóban tömény gázzzag csapja

őket mellbe.

A nyitott ajtajú gázsütő előtt két test hever kézenfogva egy pléden.

A házmester arcára szorított zsebkendővel belép és elzárja a tűzhely főcsapját, majd krákogva kiszédül és megkapaszkodik a folyosói korlátban.

– Körül kéne nézni – lihegi, amikor levegőhöz jut. A gyűrött zakós, aki eddig a listáját tanulmányozta, bólint és a katonákhoz fordul.

– Maga, meg maga – mutat kettőre – lemegy gázmaszkért és behatol.

– Értettem százados elvtárs! – tisztelegnek egyszerre, és máris lerobognak a hátsólépcsőn.

– Másutt is csináltak – a házmesterben benragad a kérdés vége. A zakós tekintete megenyhül.

– Háborús veszély van!

A visszatérők felöltik a maszkot és behatolnak. Kisvártatva jelentik: a lakás üres.

– Annyi tisztesség azért volt bennük, hogy másnak nem okoztak bajt – állapítja meg a gyűrött zakós.

– Különben marhák. Az életüket senki sem akarta elvenni.

Az udvaron épp most segítik föl a kismamát a megrakott platóra, egy trümó és a szobapálma melletti karosszékbe. A túlsó oldali padon ülnek a többiek, másik gyereke anyja ölében szundikál. Az egyik katona felcsukja a plató végét, és az autó ahogy jött, lassan kigördül. Helyére azonnal másik áll be.

A kis különítmény most ér özvegy Végné ajtajához. Az ajtó, akár reggel, most sem akar kinyílni. Mielőtt a házmester mesterkedhetne, kivágódik, és ugyanabban a koszlott slafrokban néz velük farkasszemet a kócos asszony.

– Mit akarnak?!

– Még nem készült el? Szedje magát – szól rá szigorúan a gyűrött zakós.

– Rohadékok!

– Takács harcos! – int az egyik katonának a civil. Mielőtt kiderülhetne, mit akar, a nő váratlanul kirobban az ajtóból, és egy lépéssel a korlátnál terem, hogy meghökkentő lendülettel átvesse magát rajta. Hulltában a slafrok ráborul a felsőtestére és láthatóvá teszi visszeres, hurkás, szőrös lábszárát, majd 1922 bálkirálynője hangosat puffan a keramiton. A gyorsan terjedő vértócsát és amiből kifolyt, a platóról lekapott ponyvával teríti le a kocsivezető.

A továbbiakban már semmi rendkívüli esemény nem zavarja a műveletet. Mikor az utolsó kocsis elhajt, a temetkezésiek jönnek szürke zsávoly ruhájukban, és elviszik a hullákat. A gyűrött zakós egy csomag Kossuthot vesz elő és rágyújt, majd odakínálja a házmesternek.

– Ezek még a halálukkal is másokat dolgoztatnak meg – int a Végné után maradt foltra –, no, további jó napot.

Náni

Péter és Liliké, amióta az eszüket tudták, imádták Nánit, apai nagyanyjukat. Madárcsontú öregasszony volt. Illetve nem. Épp az volt benne meglepő, hogy csak ősz haja jelezte a múltó időt. Ezt leszámítva az egyetlen biztos pont volt a változó világban.

Biztos és nyugodt, vagyis maga a képtelenség, ha meggondoljuk, mit kellett elviselnie és miféle világban őrizte a két gyerek számára azt, amit otthonnak tudhattak. Megőrizte szüleik negyvennégyes bujkálása idején, amikor konok következetességgel lakta a veszélyessé válható lakást a hatodik kerületben, sárga csillag nélkül, a rettegést kívül tartva az ajtón. Szájából nyilvánvaló volt, őket Kissnek hívják, árvák és kibombázottak. Épp így, hogy agyuknak idegen nyelvet kell befogadni, „szükség esetére”. Hogy miféle szükség kényszeríthet valakit a rettegés idején éppen angolul tanulni és beszélni, nyilvánvalóan megmaradt rejtélynek, de ezt a két testvér nem gondolta végig, csak tanultak napról napra, kitartóan, kis dalokat és hosszú verseket, meg mindazt, ami Jackkel és Jillel történt a kékfedelű nyelvkönyvben. Odakinn lassan egészen kihűlt és ordassá vált a világ, már nem Kissek voltak, hanem svájci állampolgárok, de még mindig ott éltek ugyanazon a ponton, mialatt a város megtelt baljóslattal, majd a fegyverek is megszólaltak, hogy összedöntsék a házakat. Az ő mellékutcai otthonuk megúszták, s talán a konok öregasszony sugallatára az igazoltatásokat is. Mire a város elesett és felszabadult, már egész szépen tudtak volna jegyet kérni egy londoni buszon, vagy eltársalogni a gravesendi átkelőhajón az időjárásról. Sőt, ismerték a Királyt és a Birodalmat, nagy dalosát, Kiplinget és annak varázsos történeteit is, eredetiben. Csak arról tudtak keveset, ami odakinn folyt. Talán csak annyit, igen szerényen kell táplálkozniuk. De mert a szerény szó nem baljós, az esetleges koplalásra nem gondoltak. Teának nevezett meleg vizet ittak és hajszálvékony kenyérszeleteket ettek, meg persze különféle főzelékeket, de azokról tudták, rendkívül egészségesek és táplálóak. Mint ahogy a nem túl meleg szoba is egészséges, megedzi az embert és felkészíti – mire is? Ebben az esetben az eljövendő jó időre, amikor végre nem kell fájni. A tény azonban tény marad: hárman képesek voltak áttelelni, amikor a város fázott és éhezett, s a kétségbeesés halvány árnya se járt náluk egyetlen pillanatra sem.

Az a tavasz visszahozta szüleiket a sehoból, sőt, nemcsak melegebb napokat, de valamivel jobb ételeket is hozott. Náni szerint mindent, ami egy rendes családnak kell. Mivel ő mondta, még Péter is elhitte, hogy valóban a szülei azok, akik beállítottak egy reggelen. Lili homályosan, de emlékezett rájuk. A következő négy évben velük laktak egy másik lakásban, de Náninál voltak otthon, ha meglátogatták. Szerencsére gyakran kellett, mert az angol után a francia következett a sorban. Mielőtt belefogtak, a kis asszony áttetsző bőre kipirult az izgalomtól. „Ez a legszebb és legkönnyebb nyelv, ha odafigyeltek.” Könnyű nem volt, de valóban nagyon szép, hiszen ő mondta. És nagyon hamar sokkal mélyebben veszték bele, mint az angolba. Igaz, Péter valamennyire ismerte már, a háború után hat hónapig Svájcban élt, ahol tetszett, nem tetszett, ezen kellett megtanulnia, ha szólni akart környezetéhez. Azt, ahogy beelökték ebbe a kalandba, nem nagyon bocsátotta meg a szülőknek, de Nánitól tanult jólneveltsége megakadályozta abban, hogy látványosan tiltakozzon vagy panaszkodjon. És íme, utólag, amikor ugyanazok a szavak Náni ajkán születtek újjá, szeretni lehetett őket. Náni ugyan észrevette, amit a szülők nem, de csak jó év múlva tette szóvá. Ekkor már nyolcéves volt a fiú, s nagyanyja véleménye szerint alkalmas a „komoly beszédre”. Mindenesetre az általa rajzolt kép végre világosságot jelentett a hallgatás és titkolózás után. Érthető lett, miért nem voltak velük a szülei, s még az is, miért kellett Svájcba mennie. Igaz, a veszély szó még mindig nagyon elvont volt, s Náni igyekezett is, hogy utólag se féljen, ha már annak idején sikerült ettől megkímélni, de ha félni nem is félt, képes volt átélni a féltést, hogy ők, a felnőttek belehalhattak volna abba, ami azon a zajos télen az ajtón kívül történt, és a tavaszi élelemhiányba is.

Talán Lili virágként kinyíló szeretete, talán apja lénye okozta, de egy nagyon boldog év következett életükben. Sokat kirándultak, és bármit kérdezett, arra valódi választ kapott. Úgy látszott, Náni rendíthetetlen bizalma igazolódik, amit a felnőtteknek és a világnak előlegezett. Igaz, még mindig csak kis felületen kellett a valósággal

érintkezniük, s mert tanulni már rég megtanultak, iskolai feladataik miatt nem voltak kitéve mindannak, ami sokakat sújtott társaik közül: tanáraik szükségtelen figyelmének. Megszokták, nincs velük gond, hát nem is törődtek velük.

Péter ráadásul még barátokat is talált, a szintén Svájcban járt Jávor Andris és Lőrinci Bálint személyében, aki a sakkpartnere volt. Utóbbi nagyon erős lévén, a jó tanulóknak kijáró veréseket is elkerülte a többiek részéről. Mivel amióta szüleivel lakott és megtanult olvasni, nagyon sok mindent összeolvasott, és ennek nagy részét fel is dolgozta az agya, két barátja „öreg”-nek hívta, és hallgattak rá, ha „észbeli dolgokról” volt szó. Igazából Andris lett a barátja, aki eléggé hasonlóan vészelt át az ostromot, illetve annyi különbséggel, hogy ő nemcsak bújtatott volt, de tudta is ezt, s hogy mindvégig a szüleivel lehetett. Bálinttal persze nem éreztették, hogy ebben nincs benne, hiszen neki meg eltűnt az apja a fronton, és anyja valami betegségben halt meg a negyvenötös évben, tehát az ő élete éppúgy nem volt fenékig tejfel, sőt, e hiány miatt rosszabbnak ítélték helyzetét a magukénál. Igaz, nem a nagyanyja, hanem nővére viselte gondját egy anyatigris buzgalmával és erejével.

Liliké nem volt ennyire barátkozás, futó ismeretségeket kötött és vesztett el szinte állandóan osztálytársnőivel. Azokat az esze zavarta, őt meg a gyerekességük. Még Andris nővérel, Ágival volt a legjobban, de ez se hasonlított a fiúk szövetségi hűségéhez. Péter pontosan tudta, mindaz, amitől ő lehet a barátai „öreg”-je, Náninak köszönhető. Azt is, hogy valami megfogalmazhatatlan ragaszkodás fonja őket össze, s hogy Náni az agyába lát. Erezte, nincs vele a terhére, sőt, nagyanyját szabályosan izgatja, mint egy megoldandó feladat. Ebben a nagyon boldog évben a francián kívül számos aprósággra oktatta, például különleges evőeszközök használatára, amikor egyszer a pohárszék fiókjában rájuk letek. És arra, hogyan lehet kitalálni az emberek lehetséges indulatát, és elkerülni a szóváltást vagy egyéb csetepatét. „Ha elkerüljük, jobb, mint ha ki kell az embernek vágnia magát. Annak is, aki kénytelen lecsillapulni, neked is, hogy nem kell elviselned. Az ember fegyelmezi magát. Csak a bolond meg az állat nem.” Lilinek másfajta, csak a lányokra tartozó leckékkel szolgált, de érződött, Péterben valami olyat tart számon, amit nagyon fontosnak érez.

A következő év megint mindent összekavart, és ha Náni nem az, akinek megszokták, nem tudni, miképpen bírják ki a megtörténtekeket. Mintha valaki egy sakktáblát leseperne, úgy hullott szét mindaz, amit biztosnak hittek. Kezdődött Andris szüleinek válásával, amitől barátja hónapokra elveszett önmagában, sem tapintat, sem okos szó nem hatott rá. Igaz, a válás nem pusztán annyit jelentett, hogy ezután a szülei két lakásban élnek. Ági is kilépett az életéből, mert a két gyereken elosztottak. És anyja nem sokkal később újra férjhez ment. Andris ettől a pillanattól nem volt képes anyjával szót váltani, viszont olyan kétségbeesésbe hullott, ami megbénította Pétert, ha segíteni szeretett volna. De nem volt sok ideje ezen töprengeni, mert másik barátja egyszerűen eltűnt előlük: csak elejtett szavakból tudták meg, nővérel és annak vőlegényével valahogy kiszöktek az országból. Mindez májusban történt, és Péter azon töprengett, hogyan fogja a tanévet befejezni Bálint.

És június következett. Izzó nyári június, de nem mentek nyaralni, bár megtervezték még a télen. Helyette egy nap Nánihoz kellett menniük Lilivel, és anyjuk gondos utasításából nővére azonnal rájött, megint nagy baj van. Mint másnapra kiderült, annál is nagyobb volt. Náni nem is tudta elmondani. Nyugalma és józansága ezúttal, életükben először felmondta a szolgálatot. Bezárkózott, még kérésre sem válaszolt. Tibor bácsi, apjuk és Andrisék barátja volt az, aki aznap este feljött és nagyon kevés szóval elmondta: szülei nincsenek többé. Hogy miért és hogyan, arról nem beszélt, s még sokáig egyetlen felnőtt sem a környezetükben. Andris törte át a titok kapuit, de nagyon rossz volt hallani, amit mondott, még akkor is, ha utólag már el

tudták hinni, hogy megölték magukat.

Náni azonban nem hagyta cserben őket végképp. A bezárkózása másnapján kicsit roskadtabban, de éppoly határozottan, mint a negyvennégyes évben, kezébe vette a dolgok irányítását. Péter nagyon szégyenkezve, de bevallotta magának, voltaképp a rend állt így helyre, a két felnőtt közjátéka után a valóság, ahogy szerette és megtanulta a kezdet kezdetén. Lili nem így volt ezzel, de Lili lány, tehát sohasem igazán ember, csak nő – mondta akkori énje Péternek. És igyekezett minden lehetséges módon kedveskedni Náninak, hogy elűzze a megnevezhetetlen sötétséget, ami befelhőzte. Ez a temetésig volt nagyon nehéz. Amikor a két barna koporsót Farkasréten elnyelte a közös sír, akkor pukkant szét valami, s Náni ettől kezdve már egészen olyan volt, minden fenntartás és ellenőrizhetetlen indulat nélkül, mint egykor. Életük pedig megint nagyon rendezett és fegyelmezett lett, a szülői közjáték kis véletlenei és persze kedvezményei, de a felnőttek kavargó érzelmi hullámzásai nélkül is, akik időnként az együttlétük éveiben váratlan indulatokkal lepték meg őket. Mostantól egy határozott értelem és a biztosan ható szeretet működött, Náni megint oszlop volt, ami körül az élet azt tehetett, amit akart, ő nyugalmat tudott adni nekik. Továbbra is sokat tanultak, de most már nem a játék és mese felől közelítettek a nyelvhez, hanem a két nyelv birtokában bizonyos rendszerességgel, ami a következő, a német nyelv tanulását és persze az iskolai oroszét is megkönnyítette.

De Péternek rövidesen más, komolyabb nyelvvel is dolga akadt. Csak őt vette munkába evvel Náni, és hozzátette, ha majd kellőképp tud írni és olvasni ezen a nyelven, akkor idővel nagyfiú is lehet. Liliké csöppet sem irigyelte, kivételezésnek sem érezte ezt, mert amikor megpillantotta a könyvet, megállapította, hogy akár a cirill, ez is valami idegen betűkkel írt dolog, s neki már az orosz se tetszett emiatt. Andris, amikor először látta náluk, megjegyezte, ez a Tóra, Henrik bácsi Makón már mutatta neki, akkor egész jól tudta olvasni is. De most csak foltokban emlékezett a héberre, s láthatóan nem nagyon érdekelte. Náni nem szólt neki érte, csak amikor elment, akkor mondta, nagyon meg fogja bánni még ezt Andris, de más helyett nem lehet éhen halni.

A rettenetes nyár és a rákövetkező év alatt lassan megnyugodtak. Feladataik épp eléggé lekötötték őket, Lilinek főzni kellett tanulnia és elkísérte bevásárolni is Nánit. Mivel az iskolát is folyton viharok rázták, osztálytársakat tüntetve el és új meg új feladatokat állítva a gyerekek elé, mondhatni, kiegyensúlyozottan léteztek. Tibor bácsi, aki időnként megnézte őket, mert állítólag ezt ígérte apjuknak annak idején, mindig megnyugodva távozott. Náni csak egyszer mondta, azt is halkán, szinte maga elé:

– Majd pont ő fog oktatni gyereknevelésre! Ojjé!

Náni most, hogy nála éltek, sorra megtartotta és megtartatta velük az ünnepeket. Mindig el is magyarázta, melyik miért van. Lili kérdezte meg: annak idején miért nem voltak ünnepek?

– Mert pikuah nefes volt, veszély! Az élet fontosabb! Ha akkor meglátják, megölnék. De most, ha nem hencegünk, meg szabad őket ülni.

Az ünnepek szépek voltak, és hamarosan Lili is megtanulta a gyertyagyújtási imát, hiszen ha egyszer Náni valamiért nem teheti, akkor neki kell meggyújtania, az női feladat.

Már majdnem tizenkét éves volt, amikor egyszer egy pénteken elvitte a templomba. Még korán sötétedett, tehát feltűnés nélkül tudtak bemenni. Idős, feketekalapos bácsi volt, akinek bemutatta – mint kiderült, a rabbi. Az nagyon megörült Péter olvasási ismereteinek, jóllehet még nem elég idős, mondta, hogy barmicvó lehessen, és addig nem lehet a minjenben. „Pedig néha alig van meg. És persze fiatal egy sincsen.”

Tibor Lilikétől tudta meg a dolgot, és zárt ajtó mögött nagyon összeszidta Nánit.

Mikor elment, Náni szigorúan rászólt Lilikére:

- Ennek a bolond ségecnek nem kell ilyesmiről tudnia! Látod, hogy begyulladt!
- De... hátha tényleg bajt okoz?
- Azt a rabbi nem engedné, kislányom. Itt most nem életről van szó.
- És apáék? – kérdezte meg Péter azt, ami már nagyon rég kikíváncozott belőle.
- Ők nem tették helyesen, amit tettek. Az életet nem szabad eldobni! Nem megölni akarták őket: a többit pedig ki kell bírni.

– Haragszol rájuk?

– Nem haragszom. Hogy mondhatasz ilyet! Csak nagyon-nagyon sajnálom.

– De azt mondtad, nem szabad!

– Nem is. Sajnos van, aki mégis feladja.

Abba akarta hagyni, de meggondolta magát:

– Egyszer úgyis kell erről beszélni. Nagyapád is ezt tette. Igaz, őt sokkal rosszabb fenyegette, de talán nem kellett volna mégse. És apád... ígérd meg, te sohasem teszel ilyet!

– És anyu miért? – kérdezte Lili.

– Mert szerette. Mindig is nagyon szerette. És nem akart nélküle itt maradni.

– És miránk miért nem gondolt?

– Nem tudom. Talán abban bízott, én megoldom.

– Azt mondtad, nagypapa is.

– Igen. Tudod, mi Pozsonyban... Bratislavában éltünk. Nagyapádnak ott volt egy gyógyszertára. Andris nagyapjának meg ékszerboltja. És mi, én meg Dusó ott tanítottunk egy nagy intézetben, nyelveket. Dusó franciát, én angolt. Megismerkedtünk velük, és hozzájuk mentünk feleségül. Akkor még senki sem gondolta, hogy ki fog törni a háború.

– Ez?

– Nem. Előtte egy másik is volt már, ugyanekkor. Azt hívják első világháborúnak. Dusó francia, én meg belga állampolgár voltam, és csak a gyerekek mentettek meg attól, hogy mindenféle baj legyen ebből. És ráadásul nagyapád meg Ármin bácsi a frontra került már tizennégyben. Ármin el is esett, nagyapátok olasz fogságba került.

– Oroszba?

– Nem, olaszba. Akkor azt is lehetett. És csak huszonkettőben jött haza. Addigra már a köztársasághoz tartoztunk. És egész harminchéig ennek nagyon örülhettünk, hiszen itt Magyarországon már akkor is zsidóellenesség volt. Például anyád, aki itt nem járhatott felső iskolába, Prágában tanult. Ott ismerkedett meg apáddal. Annyira szerette, hogy inkább vele maradt, pedig egy svéd évfolyamtársa el akarta vinni Stockholmba. De addigra már Liliké... szóval úton volt. Mire megszületett, már földönfutók voltunk: amikor kiderült, hogy Hitler tönkreteszi a köztársaságot, nagyapád azt mondta, Pozsonyban nem lehet maradni, mert a szlovákok fasiszták. Neki lett igaza: a testvéreit, meg azok családját a szlovákok már negyvenben deportálták. Csak abban tévedett, hogy ide jött át.

Azt mondta, már nem kell iskolába járniuk Aliznak és Gézának, a diploma csak jó lesz valamire, és különben is, itt legalább életveszély nem lesz. Csak a harmadik zsidótörvénynél jött rá, hogy cseberből vödörbe kerültünk. Amiben legjobban bízott, a két frontkitüntetésében, azt se vették semmibe. Pedig ezért, ha nem zsidó, vitézzé kellett volna avatniuk szerinte. Mikor a munkaszolgálat bejött, és Gézát elvitték, akkor

ölte meg magát. Talán Géza megmenthette volna, ahogy másokon is segíteni tudott, de épp nem volt abban a helyzetben.

– És akkor... miért van most baj? Hitler nincs többé!

– Most más okból, de éppúgy lehet embereket üldözni. A zsidókat is, ha nagyon azok, vagy ha vallásosak és rájönnek. És ez most sokkal nehezebb: most nem tudhatod, épp miért vagy gyanús. Ezért jó, ha udvarias és tapintatos vagy és nem szúrsz szemet senkinek. És azért tanítóttalak nyelvekre benneteket és még foglak is, hogy ha úgy adódik... másutt se haljatok éhen. És ha innét elmegy, ha valahogy kijutsz az országból... akkor már nem szégyen, ha templomba jársz. Szeretném, ha valamit jóvátennél abból, amit nagyapád mondott az öngyilkossága előtti este. Hogy ő eddig tisztelte az Örökkévalót, de egy antiszemita istent nem lehet tisztelni, tehát kimutatkozik. Ne törd a fejed rajta, nagyon csúnya és igaztalan mondat. Csak azért értem meg, mert szerettem, és mert tényleg nagyon rossz volt neki. De ha értem is, nem hiszem, hogy igaza volt. Apád sajnós, meg anyád, akár Tibor, meg jó sokan a barátaik közül, eleve nem hittek a vallásban, az Istenben. De ez éppúgy nem védte meg őket a kétségbeeséstől. Még egyszer elmondom neked, és jegyezd meg: hogyha megölnek, az egy dolog. Te ne tedd meg. Tilos is, de biztosan nagyon rossz is. Azt jelenti, minden megoldásból kifogytál, és csak a kétségbeesés maradt.

Ezen a nyáron, szüleik halálának második évfordulója után lett rosszul és esett ágy-nak. Tibor kórházba szállíttatta, ahol megállapították, menthetetlen. Egy fölfedezetlen cukorbetegségből kifejlődött hasnyálmirigy-rák okozta már a rosszullétet is, s rá három hétre a halált. Náni majdnem végig nem tudott magáról, s ha igen, akkor is csak a félbrenléti tudott visszakapaszkodni. A két gyerek nagyon sokat volt mellette, s amikor meghalt, és hazamentek az üres lakásba, Péter életében talán másodszor végre tudott sírni. Lili is könnyezett egy kicsit, majd melléült és megsimogatta a fejét:

– Akkor... mátol én vagyok Náni.

Tél

Az író már nagyon öreg volt és teljesen vak. Magyarul is egyre kevésbé tudott, német anyanyelve lassan betöltötte tudatát, akár az emlékei. Felváltva jártunk hozzá felolvasni. Ha váratlanul nyelvet váltott, nem lepődtünk meg. Ő csak Misi-egy és Misi-kettő néven szólított bennünket, mint a Móricz-regény alakját.

Majdnem egész életét fényben és sikerben élte le, csak tizenkilencben volt egy kis kalandja a Lenin-fiúkkal. Erről rendkívül maliciózan beszélt. Egyáltalán, megvetette a „nagyszájú” fiatalokat, „akik autókon rohangálnak föl-alá, és azt hiszik, ez a forradalom”. Nem volt jobb véleménnyel róluk, akármelyik oldalon fordították fel a rendet. „Ez amolyan vásári dolog, mint a céllövölde.” Az oroszokról más véleménye volt, őket sötét és kegyetlen erőnek látta, Európa végzetének. „Nem a töröknek kellett volna bevennie Bizáncot, hanem Rómának... Ez hiba volt!”

Újságot nem olvastunk föl neki, hatalmas világvevő rádióján szép tisztán foghatta a nyugati adókat, de a Szabad Európa nem érdekelte, csak a BBC, meg valami svájci német adó. Ottlétünk idején volt kivel beszélgetnie. Véleményünkre nem volt kíváncsi, „fertőzöttnek” tartott minket, nem annyira politikailag, hanem mert a háborúval voltunk egyidősek. „Nem tehettek róla, de nyilván vakok vagytok a valóságra. Én csak a tárgyakat nem látom, ti csak az igazságot nem fogjátok soha megérteni. Kis trogloditaként nőttök fel igazi kőkoriakká. Nem is lehet másképp, a világ legkésőbb

tizennégyben megőrült és eltemette a józan eszét, meg Európát.” Olykor egy-egy könyvét adta oda olvasni, fura színdarabot Baba Huról, meg egy Cserebőrűek című regényt, amiről megállapítottam, hogy Karinthy-utánezat, de nem mondtuk meg neki.

Emlékei színesek voltak, ebben valóban egy örökre elsüllyedt korról tudtam meg másutt meg nem ismerhető részleteket, a századforduló hazai és külföldi jó társaságáról, rég elfeledett, apróbetűvé vált politikusokról, mára klasszikussá merevült írókról. Néhányukat szenvedélyesen gyűlölte, ez szinte elem varázsolta alakjukat, hiszen volt ábrázolóereje.

Meglepett, hogy ezzel az indulattal védettséget élvez, hogy ki sem telepítették. Egy délután tudtam meg, nem így van. A történet beleillett abba a groteszk képbe, amit erről a világról alkotott. Akkor májusban idős nőrokonával együtt a szokásos kis motyóval vitték el. Egy hétig lakott valami birkaóiban, még megfázni se volt ideje, amikor ugyanolyan hirtelenséggel került vissza házába, ahogy elvitték. Egy roppant ideges ávós a nőrokont faggatta, mit nem lát a lakás berendezéséből, de minden megvolt. Másnap szovjet iróküldöttség jött hozzá, akit odakinn jó nevű színpadi szerzőként, írófejedelemként ismertek.

„Dedikáltam valamit Sztálinnak. Ez a gyengéjük: annak idején a Duce is nagyon örült a soraimnak.”

– És Hitler? – kérdeztem.

Kihallhatta hangomból a dühöt, mert váratlanul megsimogatta a fejemet. „Nem, kisfiam. Annak a hochstaplernak semmit se adtam. Egy német sohase legyen komédiás. Ő az volt, a rosszabb fajtából. Beszélni se tudott tisztességesen.” Közelebb hajolt: „Valójában egy elfajzott morva káplár volt.”

Ötvennégy telén halt meg, rövid tüdőgyulladás után. Tudtuk, hogy előbb-utóbb bekövetkezhet, mégis úgy éreztük, üresebb a világ nélküle, az emlékei nélkül. Pedig a könyveit nem is szerettük igazán.

Forgácsok tánca

...szellők, fényes szellők,
fűjjátok, fűjjátok,
holnapra megforgatjuk
az egész világot!

Az osztály elnémult az utolsó nagy erőfeszítés után. Piri néni úgy állt a kora őszi napfényben, mintha ezek a szelek elevenedtek volna meg. Húszéves volt és a mi úttörővezetőnk. Szigorú fehér blúzában, kék szoknyájában a testet öltött lázadás jött el Ehrenstock Elek igazgató úr elemi iskolájába, akit hiába temettek el tavalyelőtt, még mindig ott lebegett a folyosók és a tantermek fölött. Jelen volt akkor is, amikor felbukkant a tétova új igazgató, aki nem tudott úrrá lenni sem a tanári karon, sem diákjain.

Igaz, nem is nagyon akart. Szavaiból mindig csak a lojalitás és a nyugalom keresése tűnt ki. De tantestülete kitűnően dresszírozott tanerőkből állt, akiknek a tanügyi kormányzathoz való kérlelhetetlen hűsége és feltétlen pontossága nem is tette szükségessé, hogy bármit tegyen. Itt többé senki sem akadt, akit az újonnan kitett Rákosi-címer alatt ne a kollektivitás nagy eszméje irányított volna. Arányiné például a munkára nevelés szellemében hetente vikszeltette föl diákjaival a tantermet, persze

reggel hét és nyolc között. A cél a takarító elvtársnők megkímélése és az osztályszellem erősítése volt. A december huszonegyedik monstre ünnepélyt, Sztálin elvtárs hetvenedik születésnapját két hónapos emberfeletti erőfeszítés előzte meg, szülők és gyerekek alaposan kivették belőle a részüket. Így azután a tanáriban nagy nyugalommal fogadhatták Minisztériumi Vera elvtársnőt, mikor eljött átvenni kicsi szívek igaz ajándékát, sok-sok albumot, tele gyöngybetűvel, fényképpel, papírvirággal. Az iskola mögötti lezárt templomépület erre a napra megnyílt: az oltáron és a falakon vörös drapériák, vonagló művirágerdő, zöld fenyőgallyakkal átszőve, mindenütt hatalmas fehér papírbetűkkel a Nagy Vezér és Tanító bölcs mondásai, az oltárra épített vörös szuffita pedig az eltávolított tabernákulum helyén álló, aranyozott gipsz Sztálin-mellszoborra esett, amely távolabbról szinte valódinak tűnt, s egy ősi hermára emlékeztetett, amely uralkodók hamvait szokta őrizni. A díszítés a templomot körülfogó iskolaudvart is birtokába vette, az ablakok előtt háromemeletnyi vörös zászlók csüngtek, a hólétől foltosán. A közepen előugró lépcsőházi részen pedig a függőleges felirat: SZTÁLIN NEVÉVEL LESZ JOBB A VILÁG!

A vendégek meghallgatták a három iskola énekkarából összevont gyermekkórust és Balthazar iskolaigazgató ünnepi szónoklatát a szószékről. Ezt főként az különböztette meg a Szejkben található Katz-féle szentbeszédtől, hogy az igazgató nem volt láthatóan részeg, és semmiféle trágárságot nem mondott. Más vonatkozásban ez is eléggé összefüggéstelen, sőt, zagyva szöveg volt: ehhez az iskolaigazgatónak nem volt szüksége pálinkára. Elég volt iszonyú félelme is, hogy az agya elsötétüljön. A félelem oka az volt, hogy öt egy éve Tímár ezredes segítette az igazgatói állásba, aki már nincs sehol, sőt Tímár Pisti feje sem feketélik az első sorban, az éltanulók között. Viszont Arányiné fekete kosztümje, irdatlan keblei és gyilkosán szívélyes mosolya ott terebélyesedik a sor bal oldalán, közvetlenül a díszvendég mellett, akit Balthazar a gyűlésre jövet pillantott meg először. És ez a kék parolis, márványarcú elvtárs semmiféle jellel nem utalt sem megelégedettségre, sem rosszallásra. Minisztériumi Vera elvtársnő és Tanácsi Kozó elvtárs szája ízét ismerni vélte, de a szóvirágos körmondatok, úgy érezte, a nyakára tekeredve fojtogatják e közönyös tekintet miatt. A veríték kiverte a hátát, és amikor végül az obligát tapsviharban a jelenlévők Sztálint és Rákosit éltették, csak azon törte a fejét, mi lesz a vége mindennek. Az egyenruhás elvtárs ugyan szívélyesen gratulált, és melegen megrázta a kezét, de Arányiné arckifejezése nem hagyott benne kétséget: a harc megkezdődött. Így hát a tanév végéig a tanulók ennek a titáni párviadalnak vétlen áldozataiként sodródtak ide-oda, ahogy parancsoló isteneik szeszélye rendelte. Ezek az ismert jelszó szellemében a felső határt a csillagos égből látták. Mivel arra semmiféle szabály nincs, ki mit teljesíthet túl a nevelés terén, sorra mindent megvalósítottak, amit Minisztériumi Vera elvtársnő leggőzösebb álmaiban kiagyalt, vagy amit Arányiné a szovjet tansegédletből el tudott lesni.

Januárban elrendelték a tegezést és a tanár pajtás megszólítást, ugyanakkor heti kétszer két óra szemináriummal kívánták az úttörők ideológiai fejlődését biztosítani, persze a tanórák után.

Februárban be kellett vonni azokat is, akik még nem voltak úttörők. Számukra a tanuló párokhoz hasonlóan egy-egy fejlettebb pajtást jelöltek ki, akik felelősek voltak felkészülésükért. Egyúttal az úttörőszervezet megtartotta első önbírálati délutánját.

Márciusban, s attól kezdve a tanév végéig, egyre fokoztuk a MÉH-akciók számát. A befolyt pénzt felajánlottuk a tervkölcsonre. A faliújságon cikk jelent meg Forgó János tollából, aki nagyobb éberséget követelt a kollektívától, és azt, hogy sújtsanak le a klerikális reakcióra, különös tekintettel a kispolgári nagyszülők vallási elmaradottságának terén. A szerzőt Arányiné korengedélyes vendéghallgatónak javasolta a Vörös

Akadémiára.

Áprilisban a nagyobb pajtásokból önkéntes brigádot szerveztek, hogy segítsenek a népnevelőknek a kerület lakosságát átpolitizálni.

Májustól már csak minden fokozódott, akár az osztályharc. Fokoztuk az éberséget, a hulladékgyűjtést meg a hősi munkát.

Júniusban mindennek dacára befejeztük a tanévet, és az átpolitizálás nem hagyott nagyobb nyomokat a bizonyítványokban: aki tanult, tudott, aki nem, nem. Ehrenstock Elek szelleme pedig gúnyosan bólogatott.

Aztán eljött a szeptember. Az osztályból négyen-öten hiányoztak a kitelepítés miatt, de erről tudni sem illett. Kimaradtak, és kész. Csak egyetlen, de nagyon meglepő dolgot volt nehéz nem észrevenni: hogy Arányiné nincs itt. Úgy hírlett, valahol egy mátrai faluban van. A szomszéd osztály tanévnyitó négyszögéből Forgó János feje is hiányzott. Valaki emlékezett rá, hogy apját, a téli díszvendéget letartóztatták kémkedés és hazaárulás miatt, ahogy ez egy júliusi Szabad Nép-ben olvasható volt...

Balthazár az évnyitón lesülve, megfiatalodva, erőtlől duzzadón jelent meg. A tantestület már az övé volt, szőröstől-bőröstől. Ez nemcsak Arányiné és még három tanárunk hiányában, hanem fiatal arcokban is megnyilvánult. Így jutottunk új osztályfőnökhöz Piri néni személyében.

Piri néni nem csak az énekelt szeleket hozta, amelyek szappanszagúra mosdatva és kikeményítve hozzánk küldték, de elég különös módon valami hitet is, hogy az általános rossz megáll a tanterem falainál, hogy a mi közösségünk képes egymás megóvására, ha hisz egy lehetséges jövőben. Az általa szeretett kommunizmus Angyalföldet és a nagyapját jelentette, akit meglátogattunk, hogy meséljen. És az énekórákon végre megtanított énekelni, mert eddig nem tudtunk. De a dalok is mások voltak, a Csitári-hegyekről meg Dózsa népéről szóltak, s csak akkor váltottunk át az indulókra, ha idegen lépett be. Cinkosává lett az osztály, kockázatot vállalt, a szülők előtt is elhallgatta, amit Piri nénitől tanult. Igaz, addig senki nem tartotta uszodában az órsi foglalkozást, s nem vitte vasárnaponként a hegyekbe az osztályt, ahová más, hozzá hasonló felnőttek is elkísértek bennünket, akik nem a fejünk fölé, hanem hozzánk intézték a szavakat. Az is igaz, hogy az általa tisztelt kommunizmust egyetlen pillanatra sem hittük azonosnak a hivatalosan szajkózott jelszavakkal.

Az indulók a mi előadásunkban megteltek azzal a szükséges indulattal, amellyel megírtak. Mivel pedig énekbe és hitbe takart bennünket, a lelkesedésnek ebben a menedékében már nagyon könnyű volt magunktól gondolkodni a kötelező feladaton, a december huszonegyedik ajándékokon. Valóban hűséget és hálát akartunk kifejezni a Nagy Vezér iránt, mert ha kellőképp féltünk is tőle, de azért, hogy Piri nénit hozzánk küldte, feltétlenül örömet akartunk szerezni neki. Éppen ezért, túl a kötelező penzumon, október elejétől minden szabad időnk a saját tervünk kivitelezésére fordítottuk.

Piri néni nem tervezett semmit. Mégis ő sugallta volna?... Legfeljebb áttételesen. Ha el nem visz a nagyapjához, soha nem jut eszünkbe más szakikat is kikérdezni. Pelváltva jegyeztük le emlékeiket. Az ennek alapján írt forgatókönyv adventi ihletésű volt, nyilvánvaló reminiscenciája első három tanévünk kötelező hitoktatásának. A kórusformához semmiféle ötlet nem kellett: kórus voltunk. Ha valamelyikünk tud zenét szerezni, valószínűleg forradalmi mintaoperát írunk, jóval a maoisták előtt. A versbetétek *A hűség és hála éneke* anyagából valók voltak.

Jelmez és díszlet nem készült, időhiány miatt. Díszlet helyett az amúgy is meglévő vörös drapériát vettük számításba, ehhez néhány táblát írtunk. Hasonló megoldás a Brecht-előadásokon fog előfordulni úgy tíz év múlva. Jelmez helyett az

úttörőegyenruha megfelelő volt.

Hárman dolgoztak a központilag leküldött őrsi napló megírásán, a hozzá mellékelt forgatókönyvet híven követve. A többiek nekiláttak a mi külön ajándékunknak. Másfél méter hosszú lombfűrész-modellt csináltunk: a Jövő Hajóját. Háromkéményes cirkáló volt, a kéményeken Marx, Engels, Lenin képmása. A kormányállásban Sztálin állt. Egy kisméretű gipszszobrát, amelynek bal keze amúgy is derékszöveget zárt be a törzssel, sikerült a kormányhoz erősítenünk. A többi már egyszerű volt. A hajó ágyúcsöveinek végén vörös csillagok, a horgonyon is. A főárbocon vörös bársonyzászló, amelyet az egyik fellépéskor loptunk egy társalgóból. A reflektorokat laposelemek működtették, előtétnek a lámpaüvegen vörös celofán volt, szintén ötágúcsillag-mintával. A hátsó árbocon a népi demokráciák lobogói lengtek, persze a magyar legfölül. Az orrnál, a bal oldali horgony alatt arany betűkkel a hajó neve: *Kommunizmus*, és ugyanaz a tatján is, alatta a honi kikötő, szerényen, a Föld. A hajót szakszerűen kifestve, belakozva egy kis, gyermekszekérből átalakított, húzható talpra tettük. Alatta három bearanyozott tartóbak volt. A bakok oldalán három vörösén égő évszám: 1905, 1917, 1945.

A hajócsavarok lapátjainak kiszélesülő részére a népi demokratikus államok vezetőinek arcképe került. Mivel csak nyolc ág volt, a mongol és koreai elvtársak ezúttal kimaradtak. Az egész alkotmányt nagy vörös terítővel borítottuk le, amely egy kiszolgált állólámpa nyelére szerelve volt szállítható és egyetlen mozdulattal a magasba emelhető, hogy a hajó láthatóvá váljék. A Jövő Hajója az úttörőszoba sarkában, vörös kupacként várta a nagy pillanatot.

Az utolsó tanítási napon már nem kerülhettük el, hogy szóljunk Piri néninek: a másnap tartandó ünnepségben szorítson helyet a műsorunknak. Azt mondta, szeretné hallani. Kértük, hadd legyen meglepetés, és úttörő becsületszavunkra esküdtünk, hogy a műsor jó. Csak annyit árultunk el, hogy főleg versekből és dalokból áll: ez kicsit megnyugtatta. Megmondtuk, hány perc. Abban állapotunk meg, hogy megkérdezi Balthazárt. Ettől nagyon elkeseredtünk, mert volt fogalmunk Balthazár lelkesedéséről. De a körülmények nekünk segítettek. Balthazár egyáltalán nem ért rá, s már a színpad mögött várakoztunk, amikor szerét ejthette, hogy szóljon. Az igazgató ma nem szorongott, ezért csak két kérdést tett föl:

- Hosszú?
- Huszonöt perc.
- Kovács elvtársnő, vállalod a felelősséget?
- Igen.
- Akkor a második rész elején csináljátok meg!

Idén minden templomi hangulattól távol, a tornateremben volt az ünnepség. Rövid beszéd és hosszú kultúrműsor jelezte: ez most a hetvenegyedik, szemben a tavalyi hetvenedikkel. A nézőtéren is béke volt. Itt most egyetlen úr és az ő vendégei ültek. Közöttük a díszvendég: egy miniszter. A nyolcadikosok az alkotmánytan könyvben lévő fényképéről ismerték fel. Szünet után Piri néni maga konferálta be az osztályt. Mikor visszajött a függöny mögé, sápadt volt. A függöny felment, és rázendítettünk a *Bunkócská*-ra. Utána elkezdődött a szólók és a kórus prózai párbeszéde. A közönség kellő türelemmel hallgatott, nyilván semmi különbséget nem éreztek a hivatalos műsor és a miénk között. Ami meglepőbb, a miniszter sem vette észre a különbséget, legalábbis nem mutatta. Nyilván úgy vélte, jóváhagyott anyagot hall, s Piri néni bejelentése csak rendezői ötlet. Csak egyvalaki lett egyre sápadtabb és rémultebb: Piri néni, aki oldalt, a függőnynél állva hallgatott bennünket. A kórusban nyilván ráismert az angyalföldi szakik szavaira. Láttuk, hogy legszívesebben világgá szaladna. Csak akkor nyugodott meg, amikor a háborús dalok következtek, majd Devecseritől *A béke*

katonája. A szavaló teljesen átszellemült, és a közönség felé kiáltotta a patetikus szavakat, aminek a miniszter is a hatása alá került. Így, amikor az utolsó sor végén elhangzott az „Előre, katonák!”, szépen, előírásosan felállt és tapsolni kezdett. Piri néni ekkorra egészen lecsillapult.

Kis akciónk következménye az igazi műsor idő előtti berekesztése lett. Balthazár avatkozott közbe, mondván, hogy a miniszter ideje nagyon értékes, viszont meg akar velünk ismerkedni. Egyúttal lelkesen rázogatta Piri néni kezét.

A miniszter bejött az „öltözőbe”, és megdicsérte a lelkes munkát. Majd megkérdezte, honnan kaptuk az összeállítást, mert prémiumot kíván adatni a kiadónak és a szerzőnek, valamint utasítást a terjesztésre. „Végre valami igazi, őszinte és kommunista mű! Ez kell, elvtársak, nem holmi szájtáti szépelgés!” Balthazár Piri néniére nézett, aki viszont ránk mutatott:

- Őket kérdezze, miniszter elvtárs! Ők csinálták.
- Kovács elvtársnő, nem te írtad? – kérdezte Balthazár.
- Nem. Ők egyedül. Nekem sem mondták meg, csak tegnap.
- De leírt példány azért van talán belőle?

Volt. Igaz, eléggé nyüzött és összefirkált, de Czappán mint sűgő, őrizte.

A miniszter titkára elsüllyesztette a sajtupapírt. Balthazár szeretett volna ennek a fene nagy önállóságnak baj nélkül véget vetni, de nem tudott. Mielőtt ugyanis átvihette volna az irodájába a minisztert, hogy az őrsi naplót átadhassa, Konyi Sanyi, aki a barkácsügyi felelős volt, arra kérte az illusztris vendéget, venné át az őrs külön ajándékát. A miniszter már belejött a dologba, így hamarosan előkerült a világító csodahajó. Most már egészen ki volt ütve. Annyira, hogy a köpni-nyelni nem tudó Piri néninek és Balthazárnak a következő beszédet rögtönözte:

– Elvtársak! Maguk nem akarnak erről a hajóról meg a műsorról semmit tudni. Ez jó. Növelni kell a gyerekek önbizalmát, hiszen a mi gyerekeink. De azért én maguknak is köszönöm ezt a délutánt.

A december 26-i örsgyűlésen alapos fejmosást kaptunk Piri nénitől. Most először volt olyan halálosan komoly, mint az eszme. Azzal kezdte, hogy ezt soha többé meg ne próbáljuk. Egy dolog, hogy az egész jól ütött ki, de még nem vagyunk eléggé fejlettek, hogy eldönthessük, mi a helyes ideológiai szempontból. Az ő véleménye szerint a szövegben voltak bizony borotvaélen táncoló részek, és ha mindig önféjűsködünk, akkor nagy bajba keveredhetünk, mert a jó szándék egyes esetekben legföljebb enyhítő körülmény lehet. A titkolózás amúgy is nagyon gyerekes dolog. Ilyen fontos napon és ilyen fontos elvtárs előtt, gondolni is rossz arra, miféle baj kerekedhetett volna mindebből. Másrészt viszont – itt a szemé könnyes lett, kis híján elsírta magát – nem talál szavakat arra az érzésre, amit tanárként és úttörővezetőként tegnap átélt. Nem az a legfontosabb, hogy az ő szavai jó talajra hullottak, hanem hogy ennyire mélyen érezzük és értjük a lényegét. Erre a hitre várat lehet építeni, és ő azon lesz, hogy ez a vár meg is épüljön. Más szóval, a tehetségünknek ki kell bontakoznia, és erre együtt meg fogjuk találni a legjobb módot és utat. Végül azonban megint elkomolyodott, és hozzátette:

– Nagyon nagy felelősséget vállaltatok, pajtások. A hírnév kötelez. Ma ötkor két újságíró elvtárs jön ide, hozzánk. A holnapi lapban benne lesz a hajó képe és egy riport rólátok. Ne örüljeteK annyira! Amit mondtok, az megmarad nyomtatásban. Amit most ígérték, az is... A sajtó komoly dolog. Gondoljátok meg, hogy a híres sztahanovisták és más fontos emberek mellett fogtok megjelenni... Ha nem tudjátok teljesíteni holnapután meg azután, amit ma megígérték, nem állok veletek szóba többé. És ti sem

fogtok magatokkal!

Kopogtattak. A belépő újságíró és fényképész elnémította és lerohanta az örsöt. A miniszter leszólt, s ők jöttek, írtak, fényképeztek. Mindent tudtak, sőt, jobban tudtak a kelleténél. Úgy tartották tenyerükön az ügyet és minket, ahogy az ilyen leszólás után kell. Már a harmadik percben megtudtuk, mit ajánljunk fel április negyedikére. (Felesleges volt felajánlani, viszont teljesíthető volt.) Egyetlen, nehezen megoldható problémájuk akadt, a származásunk. Bizony eléggé gyenge káderekből állt az osztály, többsége alkalmazott meg értelmiségi gyereke volt, sőt, két „egyéb” is akadt. De ezen is túltették magukat, találomra néhányunkat lefotóztak mindenféle pózokban, majd „Megszervezzük, elvtársnő!” felkiáltással, ahogy jöttek, elvonultak. Mint megállapítottuk, az egész húsz percig tartott.

Piri néni dermedten bámult utánuk. Pedig a java csak most kezdődött.

Január folyamán megindult a búcsújárás. Kezdetét vette, hála a sajtónak, a „Z. Utcai Mozgalom”. A hónap során hat ízben voltak nálunk úttörővezető tanárok hospitálni, két ízben egy-egy úttörőcsapat válogatott strébereit küldték a nyakunkra, akiknek a legostobább kérdéseire is válaszolnunk kellett, mert leírták minden szavunkat. És egy hónappal az ünnepség után becitálták Minisztériumi Verához Piri nénit és az örs képviselőjében Dávid Imrét. Ott, Balthazár és két szakember jelenlétében kellett átnézniük a műsor kefelevonatát, amelyet ezután a pedagógiai segédlet szemelvénygyűjteménye és a *Színjátások Kiskönyvtára*-nak. egyik kötete fog megőrizni az utókornak. Mikor elkészültek, szerződést írtak alá velük ünnepélyesen, majd az időközben valahonnét előbukkant miniszter egy borítékban átadta a jogdíjat, valamint a két minisztérium közös különjutalmát. Utána koccintás és nagy puszkodás következett, illetve Dávid Imrének a kezét rázogatták a hímnemű jelenlévők, és hátba verdesték.

Az örs az utcán várakozott, jól átfagyva, de nagyon megörültünk a híreknek. Egy cukrászdába mentünk, s a sütemények fölött nagy nehezen meggyőztük Piri nénit, hogy a saját jutalmát ne dobja a közösbe, hiszen neki meg a szüleinek igazán kell a pénz. A cukrászdái számla persze a töredékéből kitelt a saját borítékunknak, s ha a többit arányosan felosztjuk, bizonyára mindegyik családban jól jött volna az a kis pótlás. De pillanatnyi csapatszellemmel nem fért össze ez a kispolgári individualizmus, csak a más baját láttuk meg. Igazából nem is éreztük, hogy a munkánk bérére mondunk le: sokat dolgoztunk ugyan, de szórakozásból. Éppen ezért úgy döntöttünk, hogy a pénzt a koreai gyerekeknek adjuk.

Az úttörőszoba felé mentünkben futottunk össze másnap Balthazár igazgatóval, aki éppen hozzánk igyekezett. Örömhírt hozott: mint mondta, „sikerült elintéznie”, hogy a minisztérium legközelebbi kollektív estjén az örs kórusa részt vegyen. Természetesen az est délután lesz, illetve a műsort úgy szervezték, hogy időben hazamehessünk, mert a szereplés nem mehet az egészségünk rovására. Egyúttal nem mulasztotta el átadni a miniszter szívélyes üdvözlését mindnyájunknak és külön Piri néninek.

A minisztérium kollektív összejöveteleit egy bezárt kávéházban tartották. Remekül szórakoztunk az eldugott hátsó folyosón. Mint rövidesen kiderült, eléggé ideges „rendezőnk” is akadt: a minisztérium kultúrfelelőse, aki szíve szerint nem örült nekünk. Vagy az úttörőket, vagy a gyerekzsivajt, vagy mindkettőt utálta, és sietve elmagyarázta Piri néninek, hogy az estre szerződtettek egy valódi művésznőt, aki a fényt hivatott emelni, s az egyik öltöző az övé, azt hagyjuk békén. Nem vettük a dolgot túlságosan a szívünkre. A pasas elrohant, mert „ezer dolga” volt még, mi pedig halkan próbáltunk.

Piri néni erre az alkalomra legjobbnak vélte, ha meglévő dalainkból egy kis játékot

csinál. A műsor lényege az volt, hogy az úttörők körben ülve a nyári tábort elevenítik fel, majd fokozatosan lendülnek bele az éneklésbe-táncba. A nézőtér hamarosan elnémult és figyelni kezdett. Mikor pedig Kozma Gabi és Dávid Imre előadták a *Trojka-dal*-t – Gabinak ekkoriban gyönyörű szopránja volt –, már fel is melegedtek irántunk. Így a kéregetős játék és a Partizántánc – utóbbi kozáksapkában – már az első tapsot is meghozta. A hangulat persze fölpörgetett minket, sikerült kihozni belőlünk azt a „természetességet”, amely Shirley Temple óta minden gyermekfilmrendező álma. Piri néni a függöny mellett láthatatlanul irányította a társaságot, de amikor Kozma Gabi túlzásba vitte lányos tempóit, megfenyegette az ujjával. Gabi szerepéből kiesve vállat vont, ami hatalmas kacajt és tapsvihart váltott ki odalenn. A kocka most csak hatra akart esni.

Háromnegyed hétre alaposan belefáradtunk már, de úgy éreztük, igazán megdolgoztunk a sikerünkért. Az izgága rendezőember hátul rohanguált, és folyton az iránt érdeklődött, mikor fejezzük be. Először meg akartunk sértődni, de kiderült, hogy most ő akarja húzni az időt, mert a művész nő késik. Piri néni, látva, hogy kifogyunk a megbeszélétekből, kijött közénk, és sorba állította a társaságot. Volt két biztos, bár ebbe az estbe nem igazán illő aduja, de tudta, hogy ezzel nem veszíthetünk, még ha nem annyira szórakoztatóak is. Ezért haladéktalanul belefogtunk a *Sztálin-kantátá*-ba... A két szólóénekes és a kórus egymást váltotta, a közönség pedig tapsra fent tenyérrel várta, hogy Sztálin nevével jobb legyen a világ, amikor a kultúros majdnem bezuhant a színpadra, és artikulálatlan hangon suttogetta: „Itt van!” Szerencsére senki sem hallotta meg a félreérthető bejelentést, mert a zongora, amellyel egy ismeretlen elvtársnő kísérte számunkat zenekarilag, jól elnyomta a szót. Mint kiderült, nem kisebb személyiség volt, mint Szonja Petrovna, a minisztérium instruktora, valamelyik főkáder orosz felesége. A tapsvihár már zúgott, amikor az elvtársnő kisietett, és harsányan intézkedni kezdett. A hangulatot megóvándó, frissen belevágtunk a másik biztonsági darabba. A *DIVSZ-induló* következett. Itt már persze kivédhetetlenül bekapcsolódott az összes fiatalabb néző is, majd utóbb mindenki, aki csak énekelni mert. Mivel mi nem ismertünk tréfát, és tudtuk az összes strófát, a szólisták előéneklésével jól megdaldoltattuk a termet. Ha nem is földön-égen, de a csillárt rezgetve zengett a dal: „*Ifjúság, ifjúság!...*” És a függöny végre lemehetett.

Ezalatt Szonja elvtársnő azonnali hatállyal kirúgta a kultúrost, és majdnem világgá kergette a művésznőt, de ettől végül elállt. Haragos szelleme még távozása után is ott lebegett, s ettől a művésznő kísérője harapós patkánnyá változott, aki legszívesebben belénk mart volna. Főleg Piri nénit pécézte ki, mint egyetlen felnőttet, és ideges fejhangon magyarázta, hogy a művésznő igen fontos személyiség, akinek az ideje teljesen ki van számítva, akkora igénynek kénytelen eleget tenni. Mi pedig vagy hat perccel csúsztunk. Ráadásul az előbbi jelenet nagyon rossz hatással lehet a művésznő idegeire, tehát a produkcióra is. Lehetnének szerényebbek, hiszen mi csak gyerekek vagyunk és amatőrök. Ez a fajta műkedvelés kispolgári csökevény, és ő bejelentést fog tenni. Piri néni jólnevelten hallgatta, sőt szemével minket is erre intett. A beállott csöndben lépett elő az öltözőből a művésznő. Flitterrel behintett, lila nagyestélyiben volt, pántos telitalpú szandálban és nejlonharisnyában. Így közelről jó duandinak tűnt. Nyomában vad illatfelhő szállt, könyökig érő kesztyűjével a folyosói tükör előtt hidrogénszöke hajából homlokába vetett egy tincset, és kilebegett a színpadra. A kísérő már ott ült a zongoránál, tehát nem volt akadály, hogy előadja művészetét.

A művésznő negédesen üdvözölte az ő kis közönségét, s máris rázendített a *Szabad szél* operett *Pepita*-dalára.

Meg kell mondanom, nem voltunk rá féltékenyek, és ha a gyerekszínház egyik szerepében, kellő távolságból látjuk, lett volna, aki beleszeret. De itt és most már a kezdet

sem volt számunkra illúziót keltő, s így, félig hátulról, sokkal nehezebb tisztelni azt, aki a színpadon van. Ennek ellenére mint éppen dolgozó kollégát tiszteletben illett tartanunk, s talán sajnálhattuk volna a gyalázatos zongora miatt. De a zene és ének tisztelete meg a belénk nevelt hallás egyre nagyobb megdöbbenést keltett bennünk. A művésznő ugyanezt színpadról aligha meri előadni. A tempótlanság és fals hangok olyan áradatát szabadította a nézőtérre, amitől végül fellázdunk. Kozma Gabi a függöny takarásában állva, szép tisztán és hibátlanul duettet kezdett énekelni. A függöny előtti Pepita azonnal kénytelen volt ritmust váltani, és csattogni kezdett, hogy elnyomja a konkurenciát. Piri néni nagy nehezen elcibálta onnét a kis lázadót, és bevitte az öltözőbe, hogy ne zavarja az előadást, amint összeszidja. A művésznő fölszabadult a nyomás alól, és újrázta a refrént. Ekkor került elő a leszidott Kozma és Piri néni, s nekik is alkalmuk volt hallani, amint a művésznő arra vetemedik, hogy az operett fő számát, a tenorra írt *Szabad szél*-dalt próbálja elénekelni. Bentről nem látszott, ami a nézőtéren történt, de a dal sietős befejezésével a műsornak is vége szakadt.

Még egy műsorszámot volt szerencsénk részben végighallgatni: az öltözőjébe berobogó művésznő totális hisztérikus rohamát, ami hajdanvolt vígjátékok hasonló részleteire emlékezteti majd közülünk azokat, akik később látni fogják e műveket. Hihetőleg a művésznő is e forrásból sajátította el. Az ő változata nemcsak élethű, de trágár is volt. Ezt vihettük el emlékbe. Mondhatni, jól szórakoztunk.

A minisztériumba többé nem hívtak meg bennünket, de más hasonló hivatalokba annál gyakrabban. A kis epizód, úgy látszott, semmiféle fennakadást nem okozott további „fejlődésünkben”. Ez a fejlődés ugyanis a szükségszerűség szabályait követte. Így kellett lennie, hiszen a támogató miniszter is egyre fejlődött. Az általa elhajított kavics már a lejtőnek ama szakaszán robogott, ahol a lavinák születnek, hogy utat nyissanak maguk előtt még akkor is – sőt akkor igazán –, ha van már út azon a helyen. Ilyenkor a régi út megszűnés tárgyát képezi, mert születése közben az új csapás járhatatlanná teszi.

Meg kell mondani, az Isteni Végjáték lépéseiről azoknak sem volt pontos képük, sőt jobbára sejtelmük sem, akik mindezt felidéztek, és felelősséggel tartoztak tetteinkért. Balthazar időről időre ellenőrizte pozícióját a Minisztériumi Veránál tartott értekezleteken, de Verocska is csak kéz volt ebben a játszmában. Piri néninek pedig senki sem adott alkalmat, hogy „rálásson magára”. Ez különben is hiábavaló lett volna, hiszen az eszmétől és a látható sikertől feltüzelve, a hályogkovácsok biztonságával vezette népét a lavina sújtotta területen át. Mint minden katasztrófaövezetben, itt is csupán egyetlen komoly veszély állt fönn: hogy a lavina után felbukkanó első csapatnak tulajdonítják, ami történt. Egyelőre ez a veszély sem fenyegetett, hiszen akik a miniszter vágyait fürkészve megnyitották az új csapást, nem szokták döntéseik okát személyekhez kötni. A lavina sújtotta terület egyet akart: minél gyorsabban túljutni a bajon. Így a Z. utcai iskola kultúrforradalmi törekvéseit mindenütt sietve igyekeztek magukévá tenni az illetékesek, természetesen nem szolgailag másolva a példát – amihez legalább olyan jó énekkar kellett volna, mint a miénk –, hanem az éneklés elmélyítésére összehívott értekezleteken, amelyeken a kérdést súlypontivá tették. A Z. Utcai Mozgalom körüli papír- és szószaporítás kezdett önálló folyamattá válni. Ennek folytán a felszabadulási kórusversenyen a kórus egyre feljebb jutott, többnyire tényleges verseny nélkül, Balthazar pedig tekintélyében jelentősen gyarapodva, kedvére értekezhetett.

Az egyik minisztériumi előadó a korábbiak alapján természetesnek tartotta, hogy az április 4-ei ünnepség forgatókönyvét velünk írassa meg. Az újságírók többször visszatértek ránk mint biztos témára, s végül a Rádió is foglalkozott velünk. Elkerül-

hetetlenné vált, hogy a márciusban tartott József-napi énekversenyen az Andor és a Vendel utcai kórusokkal együtt szerepeljünk.

Nem hallgatható el, hogy akadtak, akik összevonták szemöldöküket. Ennek első-sorban személyi okai voltak. Legránkosabb a művésznő protektorának homloka lett. Ő azonban régen megtanulta, hogy minden, a lavinaforgalom akaratlagos szabályozására irányuló kísérlet a beavatkozó gyors és végleges bukását vonhatja maga után, még a természet leigázásának Iljin-Szegál-i korában is, sőt akkor igazán. Várt. Egyelőre várt. Nem akart mindenáron törleszteni, jóllehet a művésznőn kívül a kiakolbóltott kultúros is erre ösztökélte. Ha szép kánonunk föl nem csendül József napján a Kossuth rádióban, talán veszteg marad, és megpróbálja elfelejteni a pörpatvart. Mivel azonban ez az adás okozta a művésznő első, de rendkívül kiadós epegörcsét, a kórházból távozván szíve megkeményedett, és nekiállt földeríteni, kik állnának mellénk, ha elbánná velünk.

Vele párhuzamosan addigra Minisztériumi Vera kedvenc ellensége, Minisztériumi Gizus, aki halálosan megbántódott, ha nem Gáljának becézték, már a harmadik feljelentést írta a Balthazár-klikk szennyes aknamunkájáról. Az első rutinmunka volt, Vera védenecinek szokásos eláztatása. Másodjára a Z. Utcai Mozgalom egyik maratoni értekezletén a róla jól informált Balthazár a vita második órájában csapdába csalta, és egy kijelentését jól megforgatva az ideológiai mókuskalitkában, épp csak rá nem sütötte, hogy elhajlik a vonaltól. Hogy melyik irányban, arra már nem emlékezett. Általában az ilyen dialektikai bűvészmutatványok képezték műveltsége hézagait. Ekkor már személyesen a miniszter kezébe adta az újabb feljelentést, aki máris a papírkosárba dobta a borítékot, amint Gizus az ajtón kívül volt, de rövid idő múltán jobbnak látta az előszoba cserépkályhájában elhelyezni, tudván, a takarítónők jó elvtársak, de nem tudván, hogy az övé kinek az ügynöke... Legkínosabban a harmadik eset érintette ezt a lelkes följelentőt. Kellőképp felpaprikázva ellátogatott hozzánk, ahol példátlan inzultus érte. Mikor erélyesen felszólított, hogy tekintsük pajtásunknak, komolyan vettük a felszólítást, sőt Piri néni is nagyon emberi és kedves volt vele. Ettől sokkot kapott, s miután végiggondolta, kik és miért provokálhatták, kerek egy hetet szánt a feljelentésre, élete fő művére. Mialatt ezen dolgozott, lelki szemei előtt Minisztériumi Vera lebegett, amint ronggyá bőgött fejjel, hálóingre kapott télikabátban, papucsban elnyeli egy hajnali, fekete kocsi... Az elképzelt ajtócsapódás zaja megremegtette a gyomrát, s a felszökő sav ellen sietve kapott be egyet szovjet sós kekszeiből, amelyeket egy követségi fogadáson lopott.

A harmadik szemöldök tulajdonosát halandó elmék már nehezen érthették föl. Szándékait és indulatait csak sejteni lehetett, főleg azért, mert szinte mindig az ellenkezőjét valósította meg annak, amire környezete számított. Ráadásul intézkedéseit időről időre módszeresen keresztezte újabb parancsokkal, amelyek persze szintén nem a vágyai szerint valók voltak.

Neki maga a miniszter volt végképp ellenszenves. Ezért segítette pályáján, támogatva mindazt, amit a miniszter támogatott. Mikor tehát Gálja-Gizus dolgozata hozzá érkezett, roppant élvezettel olvasta a gyűlölet e remekművét. Utána utasította az illetékest, hogy Gizust haladéktalanul helyezték át olyan vonalra, ahonnét ebbe az ügybe semmiképp sem avatkozhat többé, de annál mélyrehatóbb megfigyeléseket eszközölhet a miniszter szakirányú tevékenységére. Izgalommal várta az újabb feljelentést, mely igazolja bizalmát – ha vele kapcsolatban lehet értelme ennek a szónak –, az iromány azonban késett. A nagy ember úgy érezte, méltó partnere akadt a tábla nélküli sakkjátékban. Pedig a valóság sokkal röhejesebb volt. Új posztján egy ifjú kádernek kapóra jött a női főnök felbukkanása. Hamarosan meggyőzte, mennyire vonzó, majd a saját íróasztalán teherbe ejtette. Mézesheteiket Galyatetőn töltötték.

Gizust a legrosszabbkor ütötték ki a játszmából. Végre igazi jelenteni valója akadáhatott volna, ha még a helyén van. A protezsáló miniszter ugyanis különféle megfontolások alapján most érezte elérkezettnek az időt, hogy Piri nénit a háremébe sorolja. Ez sajnos végbe is ment a miniszteri kanapén, ami végtére mégsem íróasztal. Piri nénin természetesen nem láttunk semmiféle változást, mert kiválóan tudott magán uralkodni, és a változást a jövő méhe rejtette.

A József napi rádiós szereplés a nagy emberben a protektorával vagy a művésznőével merőben ellentétes érzelmeket váltott ki. Gyerekhangunk a szívébe markolt. Mivel pedig az érzelmek luxusát végképp nem tartotta helyénvalónak, csak annyit állapított meg, hogy a miniszternek nem lévén semmiféle ízlése, ez nyilván csak tévedés lehetett. Amint így helyrerakta magában az ügyet, elhatározta, ő maga folytatja az útegyenetést. Ha megteszi, akkor többé nincs lavina meg új csapás. Az ő útján a végső határ – szokás szerint – a csillagos ég volt, s már kezdettől néhány méternyire a föld fölött vezetett.

Április negyediké szokás szerint a túlszervezés jegyében zajlott le. Harmadikán két vendégszereplés, meg egy otthoni vette igénybe a torkunkat. Utóbbi természetesen a saját szerzeményünk volt, no, meg Balthazár összeverbuvált ötletadó csoportjáé, akik lelkesen négerkedtek a kezünk alá, még arra is ügyelve, hogy úgy érezzük, a műsor a sajátunk. Piri néni az egész tüsténkedést szótlánul asszisztálta végig, csak a szakmai színvonalra ügyelt. Borúját szájalomnak véltük a gyámkodás miatt, pedig jócskán kétségbeesett már addigra, és egész jövőendő sorsát meg a miénket érezte véglegesen bepiszkoltnak.

Tartalmát tekintve a műsor – amelyet egy másik *Színjátászók kiskönyvtára* füzet örökített meg – sziporkázóan üres, koravén és naturalista volt. Kivitelében briliáns, hála a meglévő rutinnak és Piri néni kérlelhetetlen karvezetői egyéniségének. Ezúttal a miniszter a Zeneakadémiáról hozott vendégeket, akik a műsor után azt javasolták Piri néninek, feltétlenül iratkozzon be ősszel, hogy meglévő tehetségét a zsenialitásig fokozhassák. Rólunk csak annyit mondtak neki, hogy jól tükrözzük a munkáját, persze a korral sokan lesznek használhatatlanok közülünk, ami a gyermekkórusok ismert végzete. Egyúttal javasolták a miniszternek, hogy vegyék lemezre, amit tudunk, amíg nem késő. De erre a felvételre már soha nem került sor. Valószínűleg ez a pillanat volt a Z. Utcai Mozgalom életének csúcspontja.

Április negyedikén a kórust háromtagú csoportokra bontva szétszórták az ötödik kerület fontosabb emléktáblái és szobrai elé. Ez Balthazár műve volt, aki elhatározta, végleg „bevési a fiúkat” a vezető káderek tudatába, hogy ezentúl az „úttörőkórus” szóhoz a mi arcunkat és a Z. utcai iskola nevét társítsák. Egyúttal lehetetlenné akarta tenni a konkurencia felbukkanását. Ez sikerült neki, viszont azon az április negyedikén zimankós, borult, kora téli idő volt: már kilenckor havas eső zúdult a városra.

Mi természetesen a rövidnadrágos úttörőszerelésben voltunk. Tíz órakor már csak a saját lelkesedésünk tartotta bennünk a lelket. Egyetlen nézőnk sem akadt, csak a velünk együtt ázó katonák és rendőrök. Illetve: néhány helyen tizenegy körül a pártszervezet kihozta embereit, akik ott áztak velünk együtt. Egyikük sem mert elsőnek hazaindulni, hiszen mi sem tettük. Még golyók záporában sem hátráltunk volna meg: a lezajlott évnegyed ebből a szempontból is gárdaöntudattal ruházott fel bennünket. „Nyakkendőnk vöröse a vérünk színére rímel” – a frázist nemcsak mondtuk, de ebben a pillanatban feltétel nélkül el is hittük. És Piri néni? Nos, ő is velünk ázott, csoportról csoportra járt egy szál blúzban és aljban, piros nyakkendővel, esernyő nélkül. Dél körül mintha átvillant volna rajta, hogy hazaküld bennünket, hiszen a hallgatóság végül hazament. De valószínűleg úrrá lett rajta a dac: amíg Balthazár a megállapodás szerint nem

üzen vagy jön személyesen értünk, nem hagy el bennünket, de haza sem enged.

Kérdezhetnénk, Balthazár miért nem viselte jobban gondunkat. Nos: a szíve szakadt értünk, de az időjárásról ő nem tehetett, viszont a miniszter megígérte, hogy végignézi a csoportokat. Ezért bánatosan vizslatta a vigasztalan időt, és a telefont szuggerálta. De az csak délután fél háromkor szólalt meg: a miniszter úton van! Ekkor megkeményítette a szívét, és végleg elhatározta, hogy karriert csinál. A miniszter kocsjában ülve sem rendült meg az ázott csoportok láttán, hiszen pártfogója arcán sem látott megrendülést vagy rosszallást, legfeljebb elismerést. Így értek a pártközponthoz, ahová a miniszter bement, miután az autót elküldte, tőle pedig elköszönt. Gyalog vágott neki az útnak, hogy hazavigye fiait, de az első helyen jókora meglepetés érte.

Ugyanis autózásuk ideje alatt szemet szűrtünk a Balaton utcai díszőrséget felvezető tisztnek. Ők addigra a második csoportot váltották le. Odabenn az ázott katonáktól megtudta, hogy mi már kétszer annyi ideje ázunk. A tiszt roppant agilis volt: minisztere egyik váll-lap-cserélő szemléjén lépett elő hadnagyból őrnaggyá, s ez a gesztus röpítette a minisztériumi őrzászlóaljig. Volt érzéke a látványos teljesítményekhez, és elég fontosság-tudata ahhoz, hogy habozás nélkül döntsön.

Öt perccel az őrség leváltása után hárman a minisztérium előcsarnokában ültünk, kilenc parancsnoki dzsip pedig a többi helyszín felé robogott. Balthazárt a fiúkkal gyűjtötték be. Kisvártatva mindenki ott csöpögött és vacogott a pálmák alatt.

A katonai gépezet olykor célszerűen is tud működni. Rövidesen a pihenő zuhanya alatt találtuk magunkat. Piri néni mellé egy szakaszvezető nőt varázsoltak elő valahonnét. Ezalatt a dzsipek ismét útra keltek. Egyikük célpontja az Úttörő Áruház igazgatójának lakása volt, aki csak akkor ocsúdott föl döbbenetéből, amikor a sebtiben kinyitott áruházból már szorgos harcosok pakolták autóra mindazt, amivel harminc úttörőt és egy női úttörővezetőt föl lehet öltöztetni. Mire a melegített lepedőkbe burkolva kiléphetünk a fürdő előterébe, harminc széken az előírással úttörő-egyenruha feküdt, előtte vadonatúj, vastag talpú félcipők, a székek lábával elvágólag. A cipők kicsit kemények voltak, de többünknek évek óta az első új cipője lévén, nagyon boldoggá tettek bennünket. Az egyenruhához egyébként egy-egy világoskék plasztik esőgallért is találtunk, az áruház tavaszi újdonságát, meg a hozzá való kis tasakot. A beszerzést irányító tiszt az igazgató jókívánságát sem mulasztotta el tolmácsolni, valamint hogy elsőnek mi fogunk ilyesmiben díszelegni a pesti utcán, mivel még beárazva sincsen.

A fürdő után orvosi vizsgálat következett. Négyünknek volt csak enyhe hőemelkedése, de azért mindenki kapott egy adag penicillint, s Pék Ricsit, akinek bepirosodott a torka, katonai mentő vitte tüstént a Honvéd Kórházba. Minket és Piri nénit időközben a tábornoki étkezdébe vezettek, ahol hófehér abroszokon „sebtiben összecsapott” miniszteri uzsonna illatozott. Jókora, valódi holland kakaóval töltött kancsók, tejszínhab, kalács jelezték, hogy a minisztériumi géhá tartalékai rejtelmesek és azonnal bevethetők. Mellettük nagy tálcákon sajt, sonka, szalámi, retek volt még, és persze vaj és dzsem. Piri néni és Balthazár a tisztekkal külön asztalnál foglaltak helyet, a két pedagógust sűrűn kínálgatták tokajival, mialatt mi pukkadásig ettük magunkat, sőt volt, aki ezt-azt eldugott az esőgallér tokjában.

Este hatkor pedig a „kis kultúrban” huszonkilenc megújult és majdnem patyolat-tiszta hang csendült föl Piri néni erélyes kis kezének intésére. A megdicsőült Balthazár immáron két miniszter mellől hallgatta énekünket: a jó hír, mint tudjuk, szárnyakon száll. A „saját” miniszterünkön kívül Farkas Mihály is fontosnak tartotta az akció megmentettjeinek meg szemlélését. A rögtönzött koncert nagyon tetszett neki, különösen azért, mert a pacallá ázottak olyan strammul néztek ki. Kis beszédében meg is emlékezett erről, no, meg arról, hogy erre csak szocialista fiatalok képesek. Utána

mindenkivel kezét fogott, és kis, piros dobozban egy-egy Rákosi-plakettet kaptunk, meg egy nagy zacskó édességet: kizárólag svájci csokoládé, a legjobb konyakmeggyes bonbon, narancs, citrom – 1951 tavaszán! Piri néni nagy csokor vörös rózsát kapott az édesség mellé. Utána már nem dzsipek, hanem azok a fekete személyautók vittek haza, amelyek másokat egyébkor ellenkező irányba szoktak szállítani...

Ha az imént azt mondtam, hogy az iskolai ünnepség volt pályánk csúcsa, akkor ezt az epizódot kifelejtettem, s a másnapi újságok színes lelkendezését, amely egyaránt szólt a nagyvonalú gesztusnak, nekünk és mozgalmunknak. De egyszersmind ez volt az utolsó pozitív híradás rólunk. A jó csöstitül jön, de a baj sem jár magában. Valószínűleg azzal kezdődött, hogy egy héttel később Piri néni rosszul lett a tanítás alatt. Mint kiderült, az előző vasárnapi meghülés felélesztette az elmeszesedett tébécés gócot, amelyet gyerekkorában látszólag rendbe hoztak. Hogy ebben a kezdődő terhesség milyen szerepet játszott, azt a tudószanatóriumban bizonyára kiderítették, a gyerek apját valószínűleg nem... Mi többé nem láttuk viszont.

A dicsőség megfűrható, de itt más történt. A homlokráncoló protektor csak akkor szervezte meg a sajtótámadást a Z. utcai álművészeti álforradalom ellen, amikor a hullámok összecsaptak Balthazar fölött, és irodájából vitte a mentő az ideggyógyászatra. Távoztával a gúnyos cikkeken kívül egyéb bajok is következtek. Már Piri néni eltűnt és az új karnagy érkezése sem javított a kórus hangulatán, ámbár őt még a jóindulat küldte hozzánk. Balthazar tüntével aztán a karnagy is felszívódott, és az igazgatóhelyettes kitiltott minket az úttörőszobából. Felfogni csak annyit tudtunk, hogy mindennek vége, kezdődik újra a hajcihő. De hogy most rajtunk akarják elverni a port a felnöttek után, arra legvadabb álmainkban sem gondoltunk. Az első kellemetlenség még csak formális volt: Minisztériumi Vera az egybegyűlt úttörőcsapat előtt hordott le minket mindennek, egyelőre azonban csupán mint valakinek az eszközeit. A vörös nyakkendőnket mindenesetre elvették azzal, hogy ha nagyon jól viseljük magunkat, talán a jövő évben visszakaphatjuk. De ahhoz nem mindenféle művészeti semmittevés kell, hanem komoly, igazi munka...

A többiek nem kezdtek el bántani minket, pedig szinte felkínálták prédának. Sőt, titokban többen vigasztalgattak is. Mi azonban együtt gunnyasztottunk, mint az árvák. Nem sokáig: az iskolaév véget ért. Nyáron megint kitelepítettek többeket, ezúttal azonban jobban fájt, mint korábban, mert közülünk Dávid Imrét és Konyi Sanyit, az osztály motorjait érte utol a végzet. Amikor az újságban azt olvastuk, hogy a volt miniszterünket kivégezték, már fel sem tűnt, mint ahogy az sem, hogy Gálja-Gizus álma is beteljesedett: Minisztériumi Verát letartóztatták. Három nappal később Gálja-Gizus is sorra került, még állapota sem védte meg az őrizetbe vételtől.

A tanévnyitón Ehrenstock Elek nem kísértett többé, a katonás úttörőnégszögek már csak önmagukra hasonlítottak, akár a tökéletes csönd, amely az ünnepség alatt az udvaron honolt. Balthazar utódja másnap egyenként közölte velünk, kit hova helyeztek át. Legtöbbünket még a kerülettől is távol. Nem álltam meg, hogy meg ne kérdezzem: mire jó ez? A kérdés persze, tudtam, nagyon ostoba egy tapasztalt hetedikes szájából. Legnagyobb meglepetésemre az igazgató becsukta az ajtót, s azután halkán csak ennyit mondott, a Sztálin-képre mutatva:

– Tudod, kisfiam, ahol gyalulnak, ott hullik a forgács. Ti még elég jól megúsztatok a dolgot...

Philoktétész fegyverei

Ott álltunk a szeméthalmaz fölött, és tudtuk, ez az út vége. Első látásra a hatalmas pince, akár a Szezám-barlang, kincseket rejtett. Amikor lámpánk fénye végigfutott a szerte heverő tárgyakon, még boldog izgalommal léptünk közelebb az egymás mellé állított Opel Blitzekhez. De amint kéznyújtásnyira jutottunk, megértettük, nincs tovább. Elgörbített fegyvercsövek, hiányzó lövegzárak, másutt tízesével a hüvelykivetőnél keresztüllőtt géppisztolyok, beszegzett csövű villámgéppuskák, ezernyi ezer fegyver, amit a kitörés előtt tettek tönkre, hogy itt, a Vár egyik pincéjében sorsára hagyják. A természet is segített nekik: ennyi idő alatt a nedvesség a betonon átszivároghatva csúszós kulimásszá olvasztotta a sárga robbanóanyagot, aminek az ajtó kinyitásakor kellett volna levegőbe röpülnie, mindent összedöntve maga körül. Hiába volt a türelmjáték, amivel levarázsoltuk a billenőajtóról a detonátorhoz vezetett gonosz kis huzalt. A nedvesség egyedül annak a két láda páncélökölnek kegyelmezett, amit beélesítve a robbanóanyag tetején hagytak. Ártalmatlanná tenni nem volt már számunkra művészet, hiszen ismertük a Francia-barlangnál kilőtt korábbi példányokból, de harminc Faust a fegyverek helyett nem vigasztalhatott. Nem ezért dolgoztunk hónapokon át, kockáztatva a halált a háború óta lezárt alagutakban, és a lebukást minden ki- és belépéskor. A halál kockázata nem zavart, Daninak hála, a kis csapat már elszánta magát mindenre.

Addigi csínyjeink se voltak büntelenek, ártatlanságunk örökre odaveszett, amikor végignéztük a felnőttek emberalatti játékát a város ostromakor. De itt és most kétségbe ejtett, hogy nem kockáztathatjuk meg, amit elképzeltünk, nem okozhatunk halálos meglepetést a felnőtteknek, akik tüzet okádó fegyvercsöveink előtt, haláluk pillanatában értenék meg, számításon kívül hagytak bennünket. Pontosan ismertük, amit kerestünk, s ha némely itt lévő eszköz még nem fordult meg a kezünkben, rövid gyakorlás után biztosan megtanuljuk kezelésüket. Gátlásaink nem voltak, csak illetlen szakértelmünk.

Mindez ebben a pillanatban fölöslegessé vált, akár a sok kemény edzés, amit kirándulásaink alkalmával végeztünk különféle ember nem látta erdőkben, épületromokban, mint ahogy a bemagolt elméleti ismeretek terepvázlatról, lömezőről, műszaki zákról, hordozható rádiókról... A nagy álom egy eljövendő partizánháború lehetséges hősi halottairól szertefoszlott.

Dani az egyik sofőrfülkében talált egy ép Parabellum pisztolyt. Valahogy elkerülhette a katonák figyelmét. Most a tömbzárral játszogatót, le-fel húzta.

– Akkor... Miki, indulj az első rajjal.

A szólított elvezette embereit. Már nem tisztelgett, mozgása laza volt, még a háta is engedetlenséget sugárzott.

– Amíg ki nem értek, próbáljatok észnél lenni! Az út még mindig éles!

A szavak nyilván eljutottak a tudatukig, fel is foghatták. De pontosan érezhető volt, nem a parancsot hajtják végre, Dani már nem a vezetőjük, csak egy srác a városból. Egymásra néztünk, és arra gondoltam, soha többé nem fognak hinni neki.

A történet története

– Hümmelkém, maga egy ló!

– Na, de...

– Ló, ha mondom! A Knézichbe soha nem tanított Bállá nevű. Harminchatban biztosan nem. Úgy látszik, megint kihagy az agyacskája.

– Hát ide hallgasson: Akinecz, Auer, Bartha, Cickó...

– Tudom, a hatodik bé. Ráadásul nem is Cickó, hanem Cikkó volt a neve. A fafejű Döbrentei keresztelte át.

– Döbrentei, Dollmann, Egenruppert, Házi...

– Akkor még Hauser, ha már szóba hozza.

– Hauser, Hümmel, Jelenszky...

Andris csendben kiosont a társalgóból. A kísértetjárás vacsoráig sem ér véget, vagy amíg valaki le nem lövi Hümmelt. Örület! Ezek húsz éve magázzák egymást?

A délutáni napfény tüstént csapdába ejtette, de nem hagyta magát. Lendületet vett, és sorra ugrálta át az ablakok elé vetülő fényhasábokat, árnyéktól árnyékig. Ennyi idő alatt még észrevenni is nehéz valakit, nemhogy megcélozni. A lépcsőházhoz érve a falnak vetette hátát és nagyot szusszanva megpihent. Itt nem fenyegette az áruló Nap: a fal mentén biztonságban feljuthatott az emeletre.

Odafönn még megrendítőbb látvány fogadta: a folyosó végén tárva-nyitva hagyott erkélyajtón át akadálytalanul beomló napfény itt mindent tűzben fürdetett, ráadásul az ablakkeretek és az ajtók kopott fehérje is irgalmatlanul verte vissza a nap sugarait. Nincs menekvés?

Összeharapta az ajkát, és mélyen legörnyedve megcélozta a második ajtót, amely mögött a menedék várta. Két ugrással érte el, és beesett rajta. Mihelyt becsukódott mögötte, kiegyenesedett, és visszaváltozott Szása Tüskevics partizánfiúból önmagává. Egyszer nehezebben élte magát bele ebbe a szerepbe, mint ahogy bármely másíkba is.

A szoba porszagú félhomálya megnyugtatta. Odament az ócska vas éjjeliszekrényhez, és fiókjából elővett egy tömzsi fehér gyertyát, meg egy doboz Szikra gyufát. Az éjjeliszekrény melletti vaságy fején megkereste a viaszfészket, kicsit felmelegítette a gyertyalánggal, hogy beleerősíthesse. Miután biztosan állt, az ágyon kunkorodó szakadt szürkecsíkos matracból kihúzott egy kékfedelű irkát és egy fél ceruzát, felkuperodott az ágyra, és a fiókból napraforgómagot kotort elő. Elmélyedve kikopte az első héjat, és írni kezdett a szekrény lapjára fektetett füzetbe.

Napló – május 23. délután

Hiába büntettem magam dél óta azzal, hogy végighallgattam Hümmel osztályvezető és Muhorai őrnagy iszonyú baromságait, mialatt azok csöndben lerészegedtek, a várt királyi közérzet nem támadt föl. Egyszer veszélyesebb itt lennem, mert a dolgok szép csöndben bekerítenek. Tudom, hogy szalmakutyák, de ez sem használ.

Óriási bajban vagyok, ezi kár is tagadni. Magam előtt különben sem tudnám, hiszen a kelleténél jobban megismertem magamat a betegség hónapjaiban. Akkor ez jó megoldásnak látszott: legalább az agyamat jártattam, ha már a testem majdnem mozdulatlaná tették a bacik.

(Még ez sem igaz: a chorea minor az embert drót nélkül rángatózó babává változtatja. A ligeti marionett hozzám képest kismiska volt.) Hagyjuk. Elmúlt. Majdnem meggyógyultam már, és különben sem ez a bajom. Magamnak kár taglalni, mi történt, ha nagyon akarom, bármikor felidézhetem a tél lázait, a gerinccsapolásokat, mifénet. Belehalni lehetett volna, de...

Na, jó, kár a kását (a szart) kerülgetni. Egyetlen igazi baj történt, de az egyelőre gyógyíthatatlan. Ráadásul a lehető legbutább módon próbáltam szabadulni tőle. A

tehetetlenség napjait olvasásra fordítottam. Mindig tudtam, alkalmas nyugtató, de most alaposan visszaiütt ez a passzió.

Valójában a hiúságom büntetett meg. Tetszett, ahogy Tibor, a kezelő orvosom és majdnem-apám tekintetében enyhe rémülettel adta reszkető kezembe benti könyvtára darabjait. Mindig is koraérettnek tartott, bár ezt nem írta soha javamra.

Először a most már minden mindegy gesztusával szolgálta ki szeszélyemet, majd amikor várakozása ellenére – láttam a szemén, annak nem tudott parancsolni, hogy már leírt – túljutottam a krízisen, a győztes orvos diadalérzete homályosította el egyébként oly éles elméjét, és akkor azért hagyott tovább garázdálkodni a szellem tiltott kertjében.

Kérdezhetné valaki (bár nem ajánlanám, hogy beleolvasson ebbe), miért vagyok magammal ilyen szigorú. A válasz baromi egyszerű: az olvasás semmit sem oldott meg sőt, úgy túlterhelte a lelkemet, mintha telezabáltam volna magam. Ezen nem változtat, hogy ha akarnám, most minden művelt társaságban felléphetnék csodagyerekként (fúj).

Ráadásul a kis szellemi luxuskúra végén alig maradt valami útravalóm: néhány kötet vers, amit eddig is ismertem, meg az így írtok ti és Lao-ce. Ez igazán szép zsákmány lehetne koromhoz képest, de nem az.

Akárhogy csűröm-csavarom, ki kell végül mondanom, illetve le kell írnom, a könyvek teremtette pótvilág sem tud többé megmenteni attól, hogy el ne süllyedjen a gyermekkorom. A legutóbbi napokban kénytelen voltam tudomásul venni, végérvényesen befejeződött. Nem voltam képes elköszönni már április hónaptól sem, májusban meg sem fogom próbálni. Nem bírnám ki anélkül, hogy jól ki ne röhögjem (vagy el ne bögjem) magam.

Ahogy látom, nyakig vagyok az önsajnálásban. Leírva nyilván annak hat, amit gondolok, pedig valójában olykor a jeges rémület, és ami rosszabb, sírógörcs kerülget. Engem, aki teljesen tudatosan irtottam ki magamból a feleimet és a gyerekes picsogást.

Álljon meg a menet! Énnekem vitustáncom volt, és a vegetatív idegeimet kellett rendbe hozni. Ide is azért utaltak be utókúrára. Ez még akkor is igaz, ha összezártak mindazokkal, akik félig vagy egészen bolondok. Szerencsére akik kezelnek, ezt elég pontosan tudják, bár nem restek minduntalan ellenőrizni, nem bújt-e belém is kedvenc ördögük, akit annyira szeretnek (hasztalanul) zargatni.

Kolompolnak, ideje lemenni vacsorázni. A szertartások ilyen helyeken roppant fontosak, mint a Varázshegyből tudom. Erről majd még írok, ha el nem felejttem.

Hajnalban futni indult. Amikor kilépett a kertbe, az egyik földszinti ablak alatt hatalmas hányás rózsaszín lett a muskátliágyásban. Kiss bácsi megint nem tudott magának parancsolni, pedig előbb-utóbb csúnyán ráfizethet erre az ostoba szokására. Elég, ha az udvari munkások türelme elfogy, vagy egyszer ilyen tájt vetődik erre valami avatatlan, mondjuk a főnövér a nagy házból.

Ez persze majdnem kizárt, ő az éjszakai kalandozásban aligha vesz részt. Más miatt ilyenkor teremtett lélek nem fordul elő ilyen közel a területet körülölelő magas falhoz. Andris nem arra fut, hanem a zöldbe borult lejtő felé, amely odébb meredeken tör a magasba, mint valami színpadias bevezető egy óriási hegyhez, hogy azután épp oly hatásvadász módon, mint ahogy elkezdődik, váratlanul vége szakadjon, s az eget ostromló bércek helyett gusztusos kis erdővel a tetején fejeződjék be.

A dolog azonban nem annyira ledér, mint ahogy olykor érzi. Az itt lévők többsége így vagy úgy tudomással bír a hegyen túl elterülő félelmetes titokról, a ki nem mondható nevű munkatáborról, amely most ugyan üzemben kívül van, de bármikor újra

működtethető. Betegtársai némelyike perverz riadalommal emlegeti, mintha módjában állna oda juttatni bárkit is, de látszik, jómagam sem érzi biztonságban magát.

Sokkal inkább az intézeti valóság buktatói léteznek, hiszen rajtuk, zárójelben ápolitakon kívül, akik mint valami kínos családi titok lebegnek a gyógyítás periferiáján, igazi szanatóriumi betegek pavilonjai sorakoznak a spirálisan emelkedő út mentén: kék ajkú szíveseké, a betegség arisztokratái, ha ez a kifejezés itt és most megengedett. Rangjukat az orvosi tehetetlenség adja, hiszen rövidebb-hosszabb mesterkedés után többségük lábbal előre távozik, ahogy rendes halotthoz illik.

Létük, akár valami törékeny virágé, merő dekadencia, nem illenek harcok korunkba. Rossz statisztikájukat hivatott helyreütni a jókora belgyógyászati utókezelő, ahonnan elég hamar visszatöltik a munkás hétköznapiakba a beutaltakat, legalábbis többségükben. Aki nem gyógyul, az is máshol hal meg, nem rontva az intézmény hírnevét.

Végül vannak a mindenkori szanatóriumok kötelező tüdőbetegei, a PAS-nak és Isonicidnek hála, ma már kikezelhető bajokkal, ami persze nem vonatkozik azokra, akik mégis belehalnak a gyógyítható betegségbe. A tüdősök jelenléte megborozza az intézet éjszakáit, ők a legkalandkeresőbbek, főleg a nőnemű egyedek.

Andris betegtársainak burjánzó képzelgésai az ő vonatkozásukban járhatnak legközelebb az igazsághoz. Még a lökötteknek is akad kalandjuk a tbc-sekkel. A dolog más vonatkozásban is izgató: a röntgenvizsgálatok során olykor hozzájuk utalnak át másért ide kerültek.

A pavilonjuk pusztá léte is zavarja Andrist. Ez ad még idegesítőbb súlyt óhatatlan megfigyeléseinek, amikor belebotlik valamelyik önfeledt párba az erdőben. Az ok valójában mondvacsinált, hogy feltörő nyugtalanságát megideologizálja. Bőven akad egészséges üzekedő is a bokrokban. A pavilonok kislányai nemcsak tanulni, hanem szerelmeskedni is itt szoktak. Nem is merőben új élmény számára a szerelem látványa. A budai hegyek vadregényesebb részein sem ritka, főleg nyáron, a hasonló találkozás.

Reggeli futása lassan végéhez közeledett. Ma senkit sem látott és ezt egyáltalán nem bánta. Mostanában a jólismert kép: meztelen fenekek és széttárt lábak, meg a hullámzó mozgás minden alkalommal megzavarta.

Már a lejtőn lefelé haladt, ami veszélyesebb, a lendület és a szeszélyes faágak miatt. Elfutott a kiskastély kiegészítő romjai mellett, ahol itteni tartózkodása elkezdődött. Valójában jókora pirostéglás villa volt, amíg állt, gyönyörű fa lépcsőházzal és odabent mindent beborító tölgyburkolattal.

Talán éppen a sok fa ihlette meg azt a titkos piromániást, aki három hete újhold éjjelén felgyújtotta. Figyelme majdnem mindenre kiterjedt. Az éjszakás ügyeletest, Terus nővért egy karosszékhez kötözte, száját gondosan leragasztotta leukoplasztal, és minden lehetséges ajtót, aminek a kulcsához hozzáfért, bezárt, mielőtt rájuk gyújtotta a házat.

Éghetetlennek hitte magát, vagy fényes tűzáldozatra vágyott, nem tudni, de tény, hogy miután útjára engedte a piros kakast, ott maradt a maga készítette máglyánál. Akik először arrafelé akartak elmenekülni, a tehetetlenül trónoló Teruson kívül az ő lángoló ingének és lobogó hajának látványát vitték magukkal emlékebe, amint hevesen gesztikulálva vezényelte a lángokat.

Hárman a nyitva felejtett konyhaajtón át menekültek ki. Kisebb zúzódás meg enyhe füstmérgezés árán mindenki megszabadult, a legtöbben apró motyójukat is kihozták.

Mialatt a háztűznézés folyt, Gruber tata elmélázva megjegyezte: legalább a temetésüket meg lehetett volna oldani új ruha nélkül, ha bennégnék. Muhorai kuncogva vetette oda, majd csak figyelje meg, milyen kis helyen elfér Pohács, a gyújtogató, meg a nővér, amikor megtalálják a romok között, és mire lesz szükségük ruha helyett.

Mialatt egy lehetséges koporsó vagy göngyöleg méreteiről vitatkoztak, a tűz, több tárgy nem lévén, hamvába holt.

Ekkor telepítették át őket az eddig lakatlan épületbe. Annak idején ez volt a lökötek első szállása, amikor úgy döntöttek, ne legyenek a fővárosban szem előtt. Az épület ezt megelőzőleg negyvennégyig Elek panzió névre hallgatott, és számos helyi legenda színhelyéül szolgált. Tivornyákról, megerőszakolt parasztlányokról volt nevezetes. Ezt követőleg előbb német, majd szovjet parancsnokság székelt benne, de rossz híre ettől sem javult. Utóbbiak negyvennyolcban kiürítették, és ez jött kapóra a terjeszkedni vágyó akkori igazgató főorvosnak.

Az első transzporttal egy önmutogató érkezett, aki majdnem agyonverette magát a falusiakkal egy vasárnapi nagymisén. Ekkor emelték a területet körbefogó magas falat, a következő igazgató főorvos a nagy házra még egy emeletet húzatott és a gyógyosok átkerültek a kiskastélyba, hogy ne legyenek az akkoriban gyakori magas látogatók szeme előtt. Most a kör egyelőre bezárult, volt hova rakni a megmenekülteket.

Visszaért muskátlis otthonukhoz. Éppen reggelire kolompoltak. Szerencsére csak fél óra múlva kezdenek bele, a többség most ébredszik, és ez azért nem laktanya, ahogy Gruber tata mondani szokta. Elment zuhanyozni, mielőtt kifürdik a meleg vizet, vacogjon más.

Napló – május 24. délután

Fő okom a mai korai „munkakezdésre” egyszerű logikai következtetésen alapul Kiss bácsi reggeli okádékával a láthatatlan pohár lassan betelik. Talán már ma, de ha nem, akkor is nagyon hamar kitör a vihar. Nem tudom, milyen lesz, de ha elkezdődik, nyilván az egész házat nagyon alaposan átkutatják. Ezért még ma elviszek innét minden fontosat és nyomravezetőt, és elrejttem a kertben kiszemelt helyen.

Nagyon jó és talán hasznos is ez a játék, de engem legutóbb a betegség tanított meg bármiről lemondani, ha muszáj.

A tegnapiakat átolvasva a következőkkel kell kiegészítenem eddigi nyafogásomat:

Az olvasás-kór még egy haszonnal járt. Egyéb művek között egy Platon és egy Montesquieu kötet is megfordult a kezemben. Ezeket maga Tibor adta oda, amikor még halálba menőnek vélt, megnyugtatóul, hogy nem veszitek olyan sokat ezzel a világgal, és talán jobb is akad odaát. Ezt ugyan még akkor sem hittem, s bár állítólag egy haldoklónak illik hinni a természetfölöttiekben, erre semmi okot nem láttam csak azért, mert éppen megnyúvadok. (Egy lehetséges istenről negyvenöt óta amúgy is nagyon rossz véleményem van, de ez is magánügy.)

Amit viszont megszívlelendőnek fogadtam el, az a dolgok folyamatos áttekintése, amíg csak lehetséges. Az írás – pontosabban az efféle napló – éppen erre való. Szerencsére kiscserkész csak pillanatokig voltam, és már akkor sem akartam úgy buzogni, ahogy a pontok előírták.

Az egyetlen dolog amit papíron kellene nyomon követnem, éppen az, amitől annyira ódzkodom. Afféle kiskutya-nevelési módszernek lenne jó: beleverni az orrom a saját lelki piszkomba, hogy ne mocskolja a lelki ajtó elé. Félreértés elkerülése végett: szó sincs holmi hit- és erkölcsstanról. Ugyanakkor szoktam le róla, mint az istenhitről. Utóbbira igazából rá sem szoktam, mert a háború gyorsabb volt.

Lelki piszok alatt olyasmit értek, mint Muhorai képzelgése a bögyös Rózsiról, aki egy tüdőbeteg kávéfőzőnő, és a házban elég sokaknak megvolt. Története idétlen, s ha nem okozna itt zavart, beszélni sem illene róla. Aktív vendéglátós korában mindenkivel lefeküdt, aki csak akarta. Feltehetőleg a tbc-hez is így jutott, amit a kötelező évi

egészségügyi szűrésen mutattak ki belőle, egy szépen fejlett nemibajjal együtt. Mivel abból sietve kikúrálták, a penicillinnek hála, de a tüdeje tovább makacskodott, hat hónapja itt van. Muhorai Pestről ismeri, ahol számára máig érthetetlenül egyik bajjal sem fertőzte meg a száz forintjáért. Ideleenn viszont szóba se áll vele, az őrnagy szerint elszemtelenedett és válogat. Szerintem Muhorai még undorítóbb, mint egészségesen lehetett, ráadásul most, hogy egyszerű ápoló, Rózsika már nem fűi tőle, és ezért boldogan elzárkózik a pasas vágyai elől.

Igazából nem az érdekel, mikor kit kap meg az alkohollal impregnált hadfi. Csak ahogy az egészről, általában a nőkkel viselt dolgairól beszél, az borzaszt el. Ha csak félig igaz, hogy megtette, amiről fecseg márpedig akik a témakörben megnyilvánulnak, sok mindenben egyetértenek vele, legfeljebb nem hiszik, akkor a nemi életnek nevezett jelenség nemcsak groteszk, ahogy látható, hanem... hanem eléggé viszolyogtató is. Ugyanakkor Tibor szakkönyvéből tudom, miért nem szabad a dolog elől elzárkózni, sőt, a tartózkodás hogyan válhat veszélyessé.

Valamely pap erre nyilván tiszta férfiúságot emlegetne, s ha nem tudnám valakitől, mit értett ez alatt egy bizonyos magyar püspök, aki csak a nőktől jeltette a fiúkat, hogy neki több maradjon, talán el is fogadnám. (A frászt fogadnám el, de most másról beszélek.)

Szekularizált erkölcsbírók (ismerek belőlük jó néhányat), akik minden emberi dologtól irtóznak, ugyanezen címszó alatt a szocialista erkölcsről prédikálnának, de amint értesültem, ilyen nincsen. (Ha van, nem erről szól.)

Platánról tudom, hogy homoszexuális volt, véleménye ez ügyben szintén érdektelen. Montesquieu csak gunyoros vicceket farag a témáról. És Lao-ce? Semmit sem szól. Én viszont nemcsak a papírt firkálom itt tele vég nélkül, de ez ügyben legalább annyira riadt vagyok, mint amikor nem tudok elköszönni a hónapoktól.

... május 24. éjjel

Jóslat ilyen gyorsan még nem igazolódott be, mint az enyém. Csak azt nem értem, hogyan sikerült bántatlanul megúsznom a bekövetkezett cirkuszt.

Mikor ugyanis lementem, még mindig tartott a szobarazzia. Csak miután véget ért, tudtam összeállítani a részletekben kinyögöttekből, ami történt.

A balhé délután ötkor kezdődött. A hangulat addig sem volt idillinek mondható, de nem haladta meg a megszokott téboly-szintet. Néhányan egymás mellé beszéltek, Gruber tata önmagával sakkozott. Senkinek nem volt kedve vele játszani, mert hihetetlen hülyeségeket vágott partnerei fejébe. Úgy látszik, ez a sakkhöz kötődött, mert ha Gruber II.-vel játszott, azt sértegette.

Tegnap délután azonban nem tudta ingerültségét korlátozni. Öt órakor minden előzetes jel nélkül lenyilasozta az őrnagyot, és zaftos részletekkel szolgált életrajza eltítkolt feltjairól. Vádjai, amennyiben igazak, vérfagyasztóak voltak. Muhorai közölte, mihelyt innét hazatér, nem mulasztja el szolgálati pisztolyával likvidálni ezt a vén munkásárulót, aki a nép haragja elől keresett menedéket a kórházi falak között.

A vita mindaddig mondhatni elméleti volt, sem Gruber ígéretei, sem az őrnagy fenyegetése nem lévén itt beváltható. Balszerencsére ekkorra a zaj odacsalta Etelka nővért, aki megpróbált rendet csinálni. Gruber neki is szolgált ajándékkal. Nimfomán nősténynek nevezte, aki azért falaz Muharainak és Hümmelnek, mert – itt e helyen leírhatatlan trágárságban folytatódta a vádak. Etelka visítani kezdett, ami ilyenkor a legkevésbé jó taktika. Ennél rosszabbat csak a rémült konyhás nő tett, aki áttelefonált a nagy házba.

Az ordítózás még nem csitult el, sőt, úgy látszott, sikerül magukat tettlegességbe hergelni az ellenérdekű feleknek, amikor lecsapott a mennykő. Az égi haragot Jávor főorvos, a vele érkezett főnővér és három ápoló képviselte. A dolog néhány nyugtató injekcióval érhetett volna itt véget, ha a vitázók felfogják, mekkora bajt idéznek elő. Elsősorban Gruber nem fogta fel.

Nincs kizárva persze, hogy épp azt az istenítéletet akarta kiváltani, amit újabb szavai előidéztek. Vádjai most már végtelenül konkrétak és helyre szabottak voltak. Amivel Etelkát be akarta mártani, legfeljebb a főnővért ingerelte föl. Csakhogy az üzekerdesen kívül további vádjaival a magából kivetkezett tata Dugovits Tituszként mindenkit magával rántott a mélybe.

Szavait nem lehetett meghallatlanul hagyni, és a főorvos nem is akarta. Átalakult katasztrófává. Embereivel az összes lakott szobát átkutatva huszonkét liter pálinkát kobzott el. A kutatás során derült ki, hogy Kiss bácsi mások italát dézsmálta. O lopta el Gruber üvegét is. Az alkalmi, de heveny elvonástól kergülhetett meg a tata.

A kutatást más baj is követte. A helyben megejtett alkoholvizsgálat után, amit a főnővér szakszerű könyörtelenséggel vezényelt, tizenötöt átkísértek a szikkasztóba. Az intézeti tolvajnyelv így nevezi a négy szobányi részleget a belgyógyászatban, ahol néhány napi csendes pihenő várta az idült alkoholistákat, egy csöpp szesz nélkül, viszont hálós ágygal és szükség esetén kényszerzubbonyal.

Az egyik ápoló baljós hangon azt is elárulta, hogy itt található az a speciális fürdőszoba, ahol hidegvizkúrát alkalmazhatnak. Erről ugyan Tibor könyvében azt olvastam, idejétmúlt és használhatatlan módszer, de kérdéses, vajon Jávor főorvos vagy a főnővér is olvasták, és főleg elfogadják-e ezt a megállapítást?

A motozás nálam nem talált semmit, így megelégedtek a rutinszerű vér- és vizeletvizsgálattal. Így hát megnyugodhattam, hogy mindent ott folytathatok, ahol abbahagytam.

A cirkusz másik haszna számomra az volt, hogy meghallottam, ebben az évben először ma éjszaka töltik fel a déli falnál lévő úszómedencét.

...

Bár vittem magammal úszónadrágot, majdnem a kabinban hagytam, mert szál egyedül voltam egy tiszta víztükörrel, és sajnáltam ilyen méltatlan ruhadarabbal megsérteni. Végül mégsem pucéron ugrottam be, hiszen idetévedhet bárki, és miért kucorogjak merő jólneveltségből a vízben, ha nő az illető?

A medence első ránézésre szabványos huszonötösnek látszott, de a biztonság kedvéért leléptem a hosszát. Senki sem kérhetné számon, de tudni akartam, mennyit bírok e pillanatban. Egyvégtében ötven hosszát sprinteltem. Éppen úszásnemet váltottam, amikor meghallottam a kanyaron túl a női hangokat. Késlekedés nélkül kimásztam és bebújtam a kabinomba, mert semmi kedvem nem volt hozzájuk.

Mint kiderült, nem fürödni jöttek. Nyilván lakatlannak vélték a helyet, és alkalmasnak bizalmas beszélgetésre. Először úgy éreztem, hallgatózni illetlenség. Valami kis ördög mégis azt súgta, maradjak, hátha olyat hallok, amit nem jéififülnek szánnak. Annál inkább érdekelt, amikor felismertem egyikük hangját: Sárika nővér nálunk szolgált a tűz előtt. Hozzám nagyon kedves volt, ezért kicsit sajnáltam, hogy a ronda Etelkára cserélték. Most kíváncsian figyeltem szavait.

– Amikor rájöttek, hogy stikában cseréltem ügyeletet Terussal, a vén kurva el akart meszelni. Nyilván felröppen a boldogságtól, ha én sülök meg aznap éjjel. Ez persze csak az ő vágya volt. Éjszaka mindig kéznél tartok egy jókora fecskendő és úgy leszedálom a Pohácsot, hogy harmadnap ébred fel a hálós ágyban. De muszáj volt a Gyuszival találkoznom. Neki a kefelés miatt volt fontos, nekem, hogy legyen mire

emlékezzen, ha elmegy. Akkor még titok volt, csak én tudtam, hogy másnap jön a telefon és kikérik.

– Hol van?

– A Kútvölgyiben Pesten. Tudod, az az öreg pasi intézte el, akit télen megmentett az epeműtétől. Most megint bekerült, és kikövetelte magának a Gysuzit, hogy az ő májához senki más nem ért. Egy ilyen fejessel nem szokás vitázni.

– És veled mi lesz?

– Már semmi. A diri lefújta a fegyelmet. Tudod milyen beszari.

– A Gysuzi miatt?

– Naná. Épp múlt héten, amikor lejárt az ágytálazás a hullajelölteknél, és a vén kurva elkezdte a kirúgatásomat szervezni a Jávornál, a diri minden balhét leállított, mert megkapta az írásbeli kikérőmet.

– A Kútvölgyiből?

– Nem, a fürdős apácáktól, lütyőke. Hogy én a példamutató gondossággal meg a szakképzettségemmel úgy kellek nekik, akár a falat hleba. A vén kurva köpni-nyelni nem tudott, a Jávor mosolygott, mint aki ölni készül, én meg magamban röhögtem, jól alájuk tett a Gysuzi.

– Jó nagyot dughattatok, ha onnét emlékszik rá, ahol jobbnál jobb csajok lehetnek.

– A, én mindig kifogom. Most spéciéi még jó is lesz, de engem mindenki örökbe akar.

– Jó neked.

– Gondolod? Az első férjemet negyvenkilencben vágta haza. Bazi nagy lelke volt, imádtuk egymást, de esze egy gramm se. Az AVH szerintem halálra röhögte magát a dumáján, mielőtt a gajdeszba küldték.

– Juj!

– Én is mehettem volna a sítire vagy utána, ha egyből belém nem esik az egyik faszi az Andrásgy út hatvanban. Kihozott, feleségül vett, és hallgathattam a hortyogását éjszaka és a csámcsogását nappal. Akkora bunkó volt, hogy még. Baszni persze nem tudott, azt nem oktatják a pártiskolán. Három év alatt, amíg együtt voltunk, egyszer sem tőle élveztem el.

– Hát tudod!

– Viszont megúsztam Kistarcsát meg a sztálinvárosi malterosládát.

– Hogy tudtad otthagyni?

– Ő is lebukott, és hivatalból elválasztottak tőle. Igaz, Pesttől is: megsúgták, jobb ha eltűnök a képből. Szerencsére itt éppen volt hely. Kellettem az akkori dirinek Mielőtt elvehetett volna, elvitte a nagy szíve. Még jó, hogy nem rajtam patkóit el, hanem a Décsi doktornőn.

– És téged akart elvenni?

– Nem láttad azt a csajt. Bármikor adhattam neki húsz numera fórt!

– És a Gysuzi?

– Már egy éve el akar venni. Nagy tervei vannak velem. Nekem is. Szeretnék nála örökre lehorgonyozni.

– Olyan jó pasas?

– Nem jobb az átlagnál, de lelkes, és egyelőre odafigyel. És majd megveszik értem. Kell ennél több?

– *Mikor mész el?*

– *A vén kurva utolsó dobása, hogy ki kell várnom a kötelező hónapot. Ha nagyon akarnám, ebből sem lenne semmi, de a Gyuszinak sem árt egy kis diéta.*

– *Te piszok*

– *Jobb ha megjegyzed, aki nyalja a seggüket, azt dobják először. Én még sose estem pofára. A vén kurva sem fog ki rajtam.*

– *De most nincs osztályod*

– *Visszakapom a buggyantakat. A vén kurva szerint nem ronthatunk egymáson, és legalább nem fogok unatkozni.*

– *Nem félsz?*

– *Én nem az Etelka vagyok, szivi. És a Jávor, mikor már egyedül voltunk, elárulta, kik a veszélyes spiclik.*

– *De miért?*

– *Tud a pasas veszíteni. Szerintem ő is szeretne a Kútvölgyibe kerülni. Az is lehet, a Gyuszi számlájára potyázni akar.*

– *Jó, ha vigyázol velem.*

– *Nyugodtan elfelejthet. Ha másért nem, a kurva miatt a közelembbe se jöhet. Ilyen hülyén nem bukom le, az hétszentség!*

A történet idáig bájos francia pletyka volt kedvenc Montesquieu-m modorában. Itt azonban váratlanul értékes információvá lett.

– *Azért is engem tesznek oda, mert úgyis elmegyek.*

– *Na és?*

– *Két hónapon belül elpaterolják a buggyantakat. A főnökség a tűz óta fosik, ezt a laufot kapták fontról.*

– *Hova viszik őket?*

– *A valódiakat diliházba, a szimulánsokat meg hazazavarják. A minisztériumnak herótja van tőlük, annyi miattuk a papírmunka. Fél év múlva az is mese lesz, hogy volt itt valaha ilyen osztály.*

A két nő távozott. Kisvártatva a fiú is. Útközben és még a társalgóban is azon töprengett, ki mitől lehet ennyire hülye?

Ezek az emberek pánikban vannak. Nem konkrét oka van, hanem, ahogy összeáll a kép, a rájuk bízott feladat és felelősségük nem áll arányban képességeikkel. Ez így vagy úgy (többnyire úgy, hogy bajt okoztak) kiderült. Csak azon az áron úszhatták meg a büntetést, ha betegek. Mivel inni mind ittak derűre-borúra, nem volt nehéz őket szanatóriumba dugni. Most a menedék elszáll a fejük felől, mert nem értették meg, a nyugalmuk ára, hogy maradjanak veszteg. Vissza kell térniük a társadalomba, ahol a legközelebbi botlásnál a nyakukat szegik.

Nem volt ideje túl soká töprengeni. Frissen és vidáman beállított Sárka. Átvette az osztályt a főnövértől, eligazította a segédszemélyzetet, és amikor már látható lelkesedéssel takarítottak, megkérte őt, segítsen neki átköltözni. Egy bőröndre való holmija volt, és valami virágállvány. Ezt akarta rábízni, de a fiú a bőröndöt vette fel.

– *Mi bajod a virágokkal, kisgirnyó?*

Utálta ezt a nevet, de nem akart egyelőre balhézni vele.

– *Már elég erős vagyok*

– És szerinted a bőrönd az komolyabb, igaz, te férfi?

Látva arcát, kacagni kezdett.

– Ráérsz még megsértődni, mimóza!

Mint kiderült, a bőrönd félig könyvekkel volt tele.

– Hogyhogy nem égtek el?

– Eddig a raktárban voltak. Gondoltam, szellőzzenek egy kicsit.

Adogatta, Sári meg felrakta a polcra. Többségük gyenge szerelmes regény volt, de akadt egy Faludy-Villon, és Andris nagy meglepetésére egy agyonolvasott Cserépfalvi kiadású József Attila Összes.

Othagyta, rendezkedjen, és sietve ellopta a pillanatnyilag néptelen konyhából az egyik petróleumlámpát. Ezek csak rövidzárlatkor fontosak, de akkor úgyszólván nagy a kavarodás.

Visszatérve Gruber tatát pillantotta meg. Rendíthetetlenül ült a szokott sarokasztalánál és x-edik partiját vívta önmagával.

Nemsokára elkerülhetetlenül bekövetkezett az ebéd. A három konyhás begurította a görasztalokat, és eléjük rakta a tányérokat meg a levesestálakat. A levegő megdermedt, mert Sárika is leült oldalt és nekiállt velük ebédelni.

Asztalánál a nagy házból való két markos ápoló foglalt helyet, s akik alkalomadtán már kitapasztalták segítő karjuk erejét egy-egy betegszállításnál, pontosan tudták, mire számíthatnak, ha... de ilyen ha nem lehetett. Itt enni kellett, és ezt csak a fiú nem bánta, pedig érezte, minden szem rá szegeződik.

A csirkeragu levest sonkás kocka követte, még céklát is kaptak mellé. Miután csöppig megette az adagot, Sárika megtudakolta, nincs-e kedve repetázni, úgyszólván girnyó. Ezzel továbbra sem értett egyet, de a sonkás kockával igen, ezért többek érezhető gyűlöletétől kísérvé a második adagot is bevágta.

Mikor végre leszedtek és magukra maradtak, valaki azt morogta, talán a seggét is nyalja ki Sárikának, hátha laktató? Gruber tata közbe vetette, még növésben van, jogos a zabálás. A morgolódnak azonban kintartott amellet, hogy ez árulás.

Napló, 25-én délután

Mielőtt felmenteni, a szemem önkéntelenül lefényképezte Sárikát. Kinn ült a hátsó tornácon és valamit jegyzetelt. A délutánifény tisztán kirajzolta alakját a fehér nővérruhán át. Apu jóvoltából, aki gyerekkorom óta fest előttem aktot, elég nagy gyakorlatra tettem szert a női alak megítélésében. Sárika Tiziano és Giorgione modelljeire emlékeztet, főleg az utóbbi Alvó Vénuszára. Tartásában van valami önfeledt lustaság. Nyilván ez ingerli a férfiakat. Azt játssza, hogy egyáltalán nem érdeklik őt. Lehet, hogy így is van, de ez nem tartozik rám.

Az új helyzet egyik előnye, hogy szobatárs nélkül maradtam, éjszaka nyugodtan felszökhetek ide kedvenc emeleti rejtekhelyemre. Most, hogy a nagy lebukás megtörtént, feltételezem, több cirkusz nem lesz, hiszen úgyszólván haza akarnak küldeni mindenkit.

Miután újból berendezkedtem idefönn, sőt egy másik szobából az eddiginél épebb matracot is szereztem, most megyek és megvacsorázom. Sárika öröme, akár egy kisangyal, hamar lefekszem és lámpaoltás után azonnal felszökök dolgozni.

...

Amikor benyitottam, égett a petróleumlámpa. Nem volt időm gondolkodni, mert erős fény csapott a szemembe: szűk fókuszú zseblámpáé. A fény mögül Sárika hangját hallottam:

– Csukd be az ajtót!

Földbe gyökerezett a lábam. Egyre a szemembe világítva odajött, meg került és hallottam, ahogy kulcsra zárja.

– Fel a fejjel, girnyó, csak utálnám, ha Gruber tata ránk nyitna.

– Mit akarsz?

– Meghallgatni, mielőtt hazazavartatlak.

– Most kurvára megijedtem.

– Helyes. Ugyanis a haza csak Pestet jelenti. Mehetsz vissza gyógyulni a kórházba.

– Nyugodtan megnézhet egy pszichológus, mert normális vagyok.

– Pszichiáter, kisapám. És a naplód alapján...

– Hogy mertél beleolvasni?!

– Ne üvölts! Hogy mertél hallgatózni és írni rólam?

– Minimum döntetlen. Ha ráteszek egy lapáttal, kérdés, ki húzza a rövidebbet?

– Zsarolsz, girnyó?!

– Azt se? Ha te engem balhéba akarsz vinni...

– Egyelőre a balhét te akarod. Azt hiszed, nem vettem észre, hogy ellopod a lámpát? Láttalak délelőtt feljönni is. Nem tudtam ugyan, mit keresel idefönn, de amikor beleolvastam ebbe a marhaságba, már láttam, a szelíd képed mögött te vagy itt a legveszélyesebb.

Mialatt beszélünk, sikerült a közelébe kerülnöm. Most kikaptam a kezéből a naplót és a petróleumlámpához lépve levettem az üvegét.

– Ha meggyújtod, az isten se mossa le rólad, hogy te vagy a másik piros!

– Önvédelemből lecsaplak és utána égetem el Esetleg még az ajtót is kitöröm, hogy azt mondhassam, a füst csalt föl. Te is abban a házban dolgoztál miért ne lehattél volna a Pohács haverja? Azért cseréltél akkor éjjel mert figyelmeztetett. A lámpához sokkal könnyebben hozzáférhettél nálam.

– Ki se néztem belőled, hogy ekkora szemét vagy!

– Mert te, aki engem a diliházba küldenél olyan kurva rendes vagy, mi? Mire kéne a skalpom? Bizonyítéknak a főnövér elleni csatában? Már megnyerted, nem?

Ott álltunk két lépésre egymástól és tele voltunk feszültséggel. O biztosan, mert megpróbálta újból megkaparintani a naplót. Az ágyra hajítottam a füzetet, hogy el ne érje, és a kezem felszabaduljon, majd késedelem nélkül lefogtam. Hiába volt nehezebb, az erősebb én voltam. Azért szabadulni igyekezett, majd elnevette magát:

– Előbb-utóbb úgyis elengedsz!

– Vagy jól összecsomagollak és itt hagylak, hogy kiverjem a balhét.

– A naplódból tudom, hogy egészen ártatlan vagy még. Vajon számár is?

– Számár?

– Semmi más nem jut rólam az eszedbe, mint ez az idétlen huzakodás? Délután mást is észrevettél. Ki az a Giorgione?

– Olasz festő, de másként kell ejteni a nevét.

– Nem erre vagyok kíváncsi. Azt kérdeztem...

– Ez patthelyzet. Miért hinnék neked?

– Hátha békét köthetünk, girnyóka. Ne hidd, hogy nincs kedvem hozzá.

– Jó. Ha hagyod, hogy széttépjem a naplót.

Váratlanul arcon csókolt. Látva meghökkenésemet, rám nevetett:

– Felejtsd már el az egészet. Most valami mást fogunk csinálni. Engedd el a karom!

Megtettem, készen arra, hogy azonnal elkapjam, ha rosszban töri a fejét. Szépen átfogta a nyakamat és megcsókolt. Mikor a szánk találkozott, nagyon ügyesen nyitotta szét nyelvével az ajkamat, hogy valóban csók legyen, amit teszünk. Érintése olyan volt, mintha villám csapott volna belém. Csak pillanatokig tartott az egész, mert az ágy felé tolt. Mire észbe kaptam, már feküdtünk. Nekiduráltam magam, és megfogtam a mellét. Megsimogatott.

– Ez már majdnem az igazi, de miért nem bontasz ki? A te dolgod a vetköztetés. Egyáltalán, ne légy már olyan, akár kakas a lakodalmon! Légy nagyfiú!

Szavai a magam számára is meglepően felvillanyoztak. Talán azért, mert ilyen púba hangon hozzám még soha senki sem beszélt. Mialatt kigomboltam a nővérruhát, az ő keze sem télenkedett. Igaz, rajtam csak kevés gomb akadt, a pizsamám a meleg miatt majdnem nyitva volt.

– Látod, nem boszorkányság – nevetett, amikor már mindketten pucérok voltunk. Még mielőtt elveszthettem volna a fejemet, újra alaposan megcsókolt, majd a gerjedelmemet érezve, egy pillanat alatt alá siklott és a combjai közé fogott. Nem volt időm az annyira jólismert és megvetett pozitúra miatt megzavarodni, mert teste mozgása engem is mozgásra ösztökélt. Amolyan kérdezz-felelek játék volt ez, és persze nem az: gerjedelmem percről percre nőtt és éreztem, amint betölt és ellenállhatatlanul elsodor. Arra, hogy vele mi történik, gondolni se tudtam (és kisvártatva nem is akartam).

A váratlanul rám törő végkifejlet megrendített, hallottam, ahogy nyögök, és közben egész másutt jártam. A kéz korbácsa vágott végig a belsőmön, bár egyelőre nem tudtam néven nevezni. Miután kielégültem (ez se szép szó), már megint rá is tudtam figyelni, akit az utolsó percben valahol elvesztettem. Magába ölelt, síkosán és forrón, csókolt, vonaglott és önálló életet élt. Nem sokkal utánam mély sóhaj és nyögések közt megrázkódott, valami görcs-féle futott át rajta ott belül, majd szépen oldalra hemperedtünk, még mindig együtt. Kinyitva eddig összezárt szemét, megpuszilta – igen, puszilta, mintha ártatlanok lennénk – az orrom hegyét.

Nagyon fura képet vághattam, mert meglegyintette az arcomat.

– Hát ennyi. Az úrfi felnőtté vált, bárhogy félt tőle.

– Biztos?

– Majdnem felnőtté, ha ez megnyugtat. De igen fejlődőképes vagy.

– És te?

– Köszönöm megvagyok.

– Nem úgy értem.

– Ja? Elsőre egészen finom volt. A többi gyakorlat kérdése.

– Leckéket fogok kapni?

– Elég hülye kifejezés, de ha akarod, így is nevezhetjük. Rövid tanfolyam kezdőknek kefélsből.

– Szebben nem lehet?

– Úgy hívod, ahogy tetszik. Az csak az ezüstpapír. A lényeg a csoki alatta!

Már egymás mellett feküdtünk. Kissé tétován elkezdtem a kezemet sétáltatni rajta.

– Vártam, eszedbe jut-e? Ez olyan, mint a virág meg a szép szavak. Csak sokkal többet ér.

A melléhez értem és megmarkoltam.

– Puhábban, hé! Nem gumiból van.

Föle hajoltam és belecsókoltam a mellbimbójába, amire már percek óta készültem. Megint nevetett:

– Ez az... Csak gondoldj arra, ha valakit begerjesztesz, azt ki is kell elégíteni előbb vagy utóbb. Legtöbbünk egyik legérzékenyebb része a melle.

– Neked is?

– Nekem is, girnyóka – veregette meg az arcomat. Farkasszemet néztünk, és megkérdeztem, ami a dolog kezdete óta izgatott:

– Miért gondoltad meg magadat?

– Aha. Az úrfi hiú, mint minden kanveréb. Az igazat akarod tudni, vagy a túlérzékeny lelked simogassam?

– Előbb az igazat, utána ami eszedbe jut.

– Igazából mindkettő igaz... Egyrészt megsajnálalak, a tanácstalanságod miatt. Látszott, fogalmad sincs, mihez kezdjél velem.

– És még?

– Nem is sértődsz meg?

– Ahhoz túl kezdő vagyok, és te túl finom falat voltál.

– Disznó!

– Nem mondod el?

– Nem kéne, mert nem tartozik rád, és amúgy is túl kíváncsi vagy. Ahogy ott álltál tetőtől talpig dühösen, baromi ingerlő voltál és begerjedtem.

– Érdekes volt?

– Még csak éppen hogy, de érzem, lesz jobb is.

Közelebb húzódtam, és megfogtam a derekát.

– Hé! Ilyet unatkozó férjek csinálnak. Légy találékonyabb!

Bár elég későn mentek le aludni, a madarak felébresztették. Kifelé menet benézett Sáríka ajtaján. Fönn volt és valamit írt.

– Helló!

– Minek keltél föl, neked nem is muszáj, girnyó!

– Megyek úszni.

– Gondolod, ma is találsz ott valakit?

– Egyelőre nem fontos. Tényleg úszni akarok.

– Jó úszást, ha az inad bírja.

– Te sem látszol fáradtnak.

– A helyedben erre nem lennék büszke. Na, sipirc!

Mialatt úszott, megállapította, egyáltalán nem fáradt, sőt, akár rögtön folytathatnák az éjszakai hancúrozást. Érdekes módon most utólag sem támadtak mélabús gondolatai, mint néhány olvasmánya hősének hasonló helyzetben. Talán ha szerelmes lenne? Marhaság – vágta rá rögtön akkor még inkább örülnie kéne, hiszen a szerelmének okozott élvezet külön boldoggá tenné.

Nagyot szusszanva partra mászott, és nekiállt törülközni. Most akkor mi van? Égi és földi szerelem, akár a reneszánsz festményen? Ez is marhaság. Sáríka adva van, jó,

hogy megvoltak egymásnak. Még jó párszor meglesznek, és ezzel vége. Mielőtt nekiállna elméletet fabrikálni, máris jó, ha abbahagyja! Amit tettek és tenni fognak, váratlan ajándék ugyan, de másra nem szabad használni, legfőképpen arra nem, amit éppen csinálni készül. Viszont pompás élmény folytatás és következmény nélkül.

Ekkor már visszaúton volt. Felugrott egy alsó ágig, letépte róla torony formájú virágát és körülnézett, mit szakíthatna melléje, de errefelé nem nőtt csokorba való másik virág. Erre mondják, madarat lehet vele fogatni. Ez észre térítette. Eddig mindig baj lett abból, ha ilyen vidámnak ígérkezett valami.

Sáríka az ajándékot egy vizes pohárba tette, miután körülnézett, ki láthatja őket. Utána megjegyezte:

- Mások előtt türtőztess magadat, girnyó!
- Ha így hívsz, mindjárt lesmárollak!
- Szeretnél egy szép vastag tüvel hatalmas adag nyugtatót kapni?
- Mit gondolsz, miért voltam úszni?
- Szóval neked sem volt elég, amit csináltunk? Emlékeztess rá, ha elfelejteném!

Reggeli után átment a nagy házba havi kontrollra. Ha kinn tavasz volt, itt a röntgenben fűledt meleg. A félhomályban valahogy nekiütközött az asszisztensnőnek, és mivel az megingott, sietve átfogta, el ne essen. A sötétben nem láthatta, a fiú is csak érezte, az arcába megy a vér és elönti a hőség. Elég rekedt hangon kért bocsánatot, mire a gondos főnöknő megjegyezte, az idő még csalóka, éjszaka csukja be az ablakot, mert csúnya hörghurutot kaphat. Már összeszedte magát, és sietve elkészönt, magával vive az asszisztensnő illatát és tapintásának emlékét köpeny kivágásának látványával együtt.

Mire visszaért, Sáríka azzal fogadta, rátelefonáltak bentről.

- Semmi bajom azon kívül, hogy jó lenne, ha kicsit rám érnél.
- Állítólag hörghurutod van.
- Kangörcsöm.
- Attól köhögysz?
- Csak a hangom ment el.
- Ha operaénekes leszel, fellépés előtt kerüld a női öltözőket.
- Nem bújnánk ágyba a biztonság kedvéért, nehogy még betegebb legyek?
- Hülye!
- Kulcs az én szobámhoz is van – kérlelte.
- Hagyd abba!

Látta, nem mondja komolyan. Rendkívül alázatosan nézett rá, mire nagyot sóhajtva betolta a saját szobájába. Egy pillanat alatt egymásban voltak. Hála gerjedelmének és az éjjel tanultaknak, a délelőtti lecke sem ment rosszabbul az éjjelénél, sőt. Ez utána derült ki, amikor már civilizált emberekként ismét felöltözve társalogtak.

- Szóval lengék voltak.
- És sötét volt.
- Ezentúl nem lehet téged beengedni egy röntgenbe?
- Senkit sem erőszakoltam meg.
- Csak engem majdnem.
- Rossz volt?

– Sőt. Ez sajnos elmúlik majd, de egyelőre jól működik. Azért az sem baj, ha tőlem gerjedsz be. Hamar megérezni, ha mással kefélsz, amikor velem vagy. A Lenke boldog lehetne, ha a férjétől ilyet kapna. Mellesleg nem olyan jó nő, mint ahogy érezted. Ha pucéran látnád, meglepődnél.

– Hagyd már abba! Te voltál az olaj a tűzre. Téged ...basztalak meg, nem őt!

– Így igaz. Csakhogy végre ki mered ejteni. Bizony, jól megbasztál. Ezért östöt érdemelsz. Csak ugrattalak: ha nem mondd, eszembe sem jut, hogy éppen helyettesíték valakit.

– De ez nem igaz!

– Nem is fontos, Tudod, hányszor vagyunk mással mialatt kefélünk? Nem árt, ha megtanulod. Soha nem tudhatod, mikor veszed hasznát.

Arra gondolt, kétes haszon lenne.

Napló május 29-én éjjel.

Mellettem fekszik, és időnként beleolvas abba, amit írok. Becsületére legfen mondva, nem szól egy szót sem, legfeljebb rágyújt és nekem is ad egy cigit. Már kifejtette, nem tart teljesen normálisnak, az ember vagy kéjéi, vagy ír róla. Megmagyaráztam neki: előbb az ember kefél, utána ír róla. Szerinte ez épp olyan marhaság mint evés helyett evésről írni. Mikor megemlítettem a recepteket, azt felelte, amit írok, egyáltalán nem jó receptnek. Abbahagyta, de máskor meg azért zsémbelt, inkább aludjak utána. Megkérdeztem, ő miért nem megy le aludni ilyenkor? Belémbokszolt. Ha zavarban van, akkor szavak helyett csókol, harap, bokszol. Ezúttal még egyszer ölekeztiünk. Mostanra belenyugodott, leírva nem egészen alkalmasak kedvelt szavai.

– Egy okkal több, hogy ne írsz, hanem csináld!

– És Villon?– vágtam vissza.

– Ehhez még nem vagy elég nagy – próbált letorkolni, de utána nevetve engedett a combja közé, hogy ott hegedülhessek, mint az isteni Francois.

Másnap Shakespeare-szonettekkel bizonyítottam, valamire az is jó, ha írunk a szerelemről.

– Te nem ilyet írsz, hanem csak okoskodsz – bújt hozzám begerjedve.

Mióta meggyőződött, hogy nem akarom senki ellen használni, amit megtudok az emberekről, egész jól megvagyunk. Minden alkalommal egy-egy új dolgot is tanít, hogy ne akarjanak majd a nők aludni, vagy rádiót hallgatni, mialatt velem lesznek. Kíváncsiságomat kérdés nélkül is hajlandó kielégíteni bizonyos esetekben.

Tegnap például sikerült kicsalnom a hajnali úszáshoz. A vízbe nem akart bejönni, de a karórámon mérte az időmet. Stopper híján megtette. Végül csak berángattam a vízbe, de szinte azonnal kimenekült, hogy ő nem főka, sem jegesmedve, befagy a... (és a nevén nevezte). Éppen a kabinban volt átöltözni és a haját szárítani, amikor kórházi köpenyben egy lány jött a vízhez, ledobta a köpenyt és beugrott. Piros egybefüerdőruha volt rajta. Először nyugodtan úszott faltól-falig még meg is állapítottam, na, egy normális nő. Utána azonban odajött hozzám és megkérdezte: fogócskázunk? Épp belekezdünk, amikor Sárrika kilépett a kabinból. Néhány pillanatig nézte a játékot, utána szólt, jöjjen ki, megyünk vissza.

A lány megfogta a kezemet és vissza akart tartani, majd húzatta magát a partig. Ott valahogy elengedtem és köszönést mormogva kimásztam. Már a szárazon álltam, amikor szép tisztán azt mondta: szervusz, és könnyes szemmel bámult utánam, amíg ott

nem hagytuk.

Sárika később elmagyarázta, a lány meg volt főzve, azt csinálhattam volna vele, amit akarok. Utána óva intett az ilyen lányoktól. Aki annyira nem tud magának parancsolni, hogy legalább megvárja, amíg udvarolni kezdenek neki, ön- és közveszélyes. Ráadásul ez a lány majdnem fix, hogy egyelőre érintetlen.

– Egyiktek sem élvezné, ami történne, ráadásul lehet, hogy amennyire most beléd van esve, úgy utálna, mire befejezitek. Ez nem egy népünnepély. Ha nem szeretem annyira a Pistát (az első férjét hívták így), hát nem tudom, mi van utána. Így is jókorát bőgtem titokban, és hetekig baromira féltem kefélés előtt. Hagyd az ilyesmit másra, girnyó.

...június 12.

Egy hét szünetet iktatott be Sárika szervezete. Azért éjszaka feljött és nagyokat beszélgettünk, mert neveim akart. Mikor egyéb játékba fogtam testén az eddig tanultak alapján, szelíden leállított.

– Van, akivel ilyenkor is lehet. Mutathatnék kunsztokat, de rontson el más. Ehhez még tényleg gyerek vagy, és bárhogy hiszed, nem vagyok kurva.

Biztosítottam arról, eddig nem is gondoltam ilyesmire. Jutalmul kaptam egy puszit.

A kényszerű szünet alatt egyéb szórakozásunk akadt: megjöttek a hősök a szikkasztóból. Végtelenül zárkóztak és csendesek voltak, senkivel sem kötekedtek és a saját árnyékukat is előre engedték volna, ba ez lehetséges. Nem túl hosszan kellett néznünk őket: érkezésük harmadnapján zárójelentéssel felszerelve távoztak.

Ami azt illeti, az én obsitom is kiadják nemsokára. Minden eredmény nagyszerű, bocinak mégcsak nyoma sincs. Híztam nyolc kilót és nőttem hat centit. Sárika csak csendben fűzte hozzá a saját kissé trágár szakvéleményét érettségem egyéb eredményeiről.

Még a pauza alatt kedve szottyant újabb borsot törni a főnövér orra alá. A telefonközpontból a K-vonalon felhívta Taált, illetve a Kútvölgyit. A válasz ma robbant az igazgatónál. Ugyanazon a K-vonalon valaki leszólt, hetvenkét órán belül Pesten akarják látni.

– Akkor ma éjszaka záróvizsgát tartunk, girnyó – nézett rám. Látva, hogy nem osztom örömét, meglepődött:

– Mi a baj?

– Na, hallod! Elmész, itt maradok és megesz az unalom.

– Pofátlan vagy, de igazad van.

Délben láttam újra. Nem tudom, kivel mit beszélt, de egy táviratot és egy zárójelentést tett a tányérom mellé.

A távirat megismételte a Kútvölgyi parancsát, miszerint nem tudják Bánosi elvtársnő szakértelmét és lelkiismeretességét nélkülözni az intézet kiemelt feladatainak magas színvonalú elvégzése során. Sárika bokán rúgott az asztal alatt, amikor röhögni kezdtem.

– Szégyelld magad! Ezért sírtam ki a papírodát?

Nem volt benne túl sok olvasni való, legfeljebb Tibort érdekelhette. A záradék azonban figyelmet érdemelt.

„A távozó kiskorú kíséretét Bánosi Sarolta ápolónő látja el Budapestig.”

– Egy szavad se lehet!

- Nem is, mert utóbb leszédálsz, hogy nyugton legyek útközben.
- Erről másként gondoskodom. Ma éjjel kifejelem a lelkedet, girnyó!
- Nekem olyan nincs, mert materialista vagyok. A többi elválik.

Éjfélig egy szót sem szóltak. Andrist a hiúsága sarkallta. Sárrikát most először a saját szabadjára engedett teste. Tény, elég sok orgazmust figyelt meg nála, mivel már kioktatta arra, hogyan vegye észre. („Ne érd be a kamuval! Azt minden pisis hamar megtanulja, de minek? Ne légy önző, csináld úgy, totál élvezzen el, akivel vagy, hogy örökre megjegyyezzen!”)

Bármennyire igyekezett, most már szüksége volt a szünetre.

Hanyatt feküdtek, a fiú az utóbbi időben megszokott módon a nő hasára hajtotta a fejét. Meggyújtotta a cigarettákat és elnyúlva, mint az a bizonyos Giorgione-akt, megjegyezte:

- Baromira elkényeztettelek. Majd átkozol érte, amikor az éhkoppot nyeled.
- Miről beszélsz, Sárrika? Baromi sokat tanultam tőled, hálám szóval kimondhatatlan, de ígérem, továbbadom.
- Csak szeretnéd. Amint Pesten kiszállsz a vonatból, csak egy taknyos vagy. Se-hova nincs rád felírva: „Baszógép vagyok.”
- Akkor az a csaj múltkor honnét szedte, amit rajtam látott? Te mondtad, oda vihettem volna, ahova akarom.
- És másnapra megutál. Neki ez még sok, te meg egyelőre semmiféle mértéket nem ismersz. Mondom, hogy elkapattalak: mint a tank, mennél előre és bumm!
- Most tanítasz, vagy undokoskodni akarsz?
- Csak hogy tudd, eddig úgy vigyáztam a mimóza lelkedre, hogy még.
- Miért?
- Kényelemből, hogy ne kelljen minden alkalommal egy óráig instállni, amíg képes vagy kefélni. De ennek vége. Te még tisztességesen vetkőzni sem tudsz, nemhogy vetkőztetni! Azt sem tudod, mit kezdjél egy félénkebb nővel. És nem mindig vagy ilyen jó formában, mint ma éjjel. Ha hagynak, kényelmes vagy, mint a legtöbb pasas. A nők többsége meg hallgat. Vagy azért, mert ehhez szokott, esetleg szégyenlős, vagy mert azt sem tudja, mi jár neki. Azután jön a bögés, hiszti, neked a pofáraesés.
- Befejezted?
- Máris kiborultál?
- Csak kíváncsi vagyok, tudsz-e mást is mondani? Valami biztatót?
- Már mondtam. Ha akarsz, tudsz baszni. Ha híre megy, akkor nyert ügyed van. Nincs többé éhkopp, itt a paradicsom.
- És a Taálok, akiket felszarvazok.
- Honnan szedsz ilyen hülye kifejezéseket? Igen, vannak felszarvazott Gyuszik. Ne bánkódj, jut is, marad is.
- Neki például?
- Így, ahogy látsz, élősúlyban ötvennyolc kiló, szőröstől-bőröstől. Karácsonyra elvesz, utána szülök neki két-három gyereket, és hagyom, hogy imádjon.
- Szép program. Hányan leszünk jut is marad is alapon?
- Eddig nem pimaszkodtál, girnyó!
- Eddig gyerekről nem volt szó. Ha jól emlékszem, még a Pista sem kapott tőled

gyereket. Kell neked gyerek egyáltalán?

– Most azonnal elzavarnálak, de tudom, mennyire hülye vagy még. Nem is rád tartozik.

– Attól még elmondhatod. Már elég ilyesmit elárultál.

– Olyan nő nincs, akinek nem kell a gyerek. Csak nem mindig lehet. Olyankor a fene esz, nehogy legyen. Képzeld, ha a bunkó talál fölcsinálni!

– És a Gyszi?

– Pontosan erre való. A gyerekeket is imádni fogja. Nagyon megbízható. Nincs több balhé. Nyugodtan várhatom a klambót. Leteszem a fenekem és vége.

– Felszedsz vagy húsz kilót, elveszted a humorodat és elfelejtesz még kefélni is. Láttam már ilyen nőt.

– Messziről. Otthagyták?

– Nem. De most, hogy tudom, mire valók vagytok, nem tudom elképzelni őt az ágyban.

– Azért ilyen nem leszek.

– Most sem vagy sovány.

– De bírsz, nem?

– Aha.

– Bírniál jövőre is, de a bolt bezár. Sacika olyan kurva rendes lesz, maga is megcsodálja.

– Hiszem, ha látom.

– De nem látod, mert nem találkozunk többet. Tudom, egész idő alatt azon golyózol, miféle iszonyatos pimaszsággal beszélj rá a folytatásra.

Andris meglepődve felült. Eddig ez eszébe sem jutott. Félreértve meglepetését, a nő diadalmasan nevetett:

– Eltaláltam, mi? Ezért voltál olyan nyugodt, amikor a leendő bajokról beszéltem. Hiába is reménykedsz, senki sem tolja többé a feneked alá a párnát!

Nagyon unta ezt a vitát. Életében először nyúlt azért nőhöz, hogy belefojtsa a szót. Megint jó sokáig csak levegővételre használták a szájukat. Visszaemlékezve a tanultakra, olyan pózokat választott, amelyek ugyan nagyobb élvezetet okozhatnak, de fárasztóbbak.

Érezte, ahogy Sárrika fokról fokra egészen átengedi maga fölött az uralmat, majd életében ugyancsak először tanúja lett annak, ahogy egy nő eszméletét veszíti a kéjtől. Nem tartott sokáig, de önkéntelenül az órájára pillantott, és látta, már nem érdemes aludni, mert mindjárt le kell menniük, ha ki akarnak a vonathoz érní. De Sárrika váratlanul felocsúdott és kicsit arrébb hemperedett.

– Győztél, girnyó – dugott a szájába egy újabb cigarettát –, egyelőre elég.

– A bizonyítványomat hol kapom meg? – kérdezte András. Bárhogy igyekezett a hangjának parancsolni, mégis diadalittas volt.

Sárrika tekintetében enyhe gúny csillant:

– Bárkit elküldhetsz hozzám ajánlólevélért. Csak azt is hozzá fogom tenni, te egy jó nagy bolond vagy. Azt hiszed, a kefélnés is harc. Imádod a falakat fejfel betörni. Egyszer akad olyan fal, amin a fejed törik szét.

– Szép halálom lesz.

– Akivel épp akkor leszel, baromi boldog leszel, akár én a Pista miatt.

– És amúgy?

– Amúgy is baromi nagy franc vagy. A pofád meg a szemed rengeteg nőt ver majd át jó ideig. De azért el ne bízd magad! – nyomta el a szájából kivett csikket.

– Tudod, hogy szerény vagyok, mint...

Csókkal hallgattatta el. Utána ő vette birtokba úgy, mint az előbb a fiú. Soká és élvezetesen csinálták, de a végén ráborult és elsírta magát. Andris lecsókolta a könnyeit, és kisvártatva lementek.

Reggel hét óra van. Ott állnak a kavicsal felszórt peronon, kimosakodva, tiszta ruhában. Sárrikáé gyönyörűen kivasalva, haja csillog a szempontól. A vonat beáll, egyelőre elég néptelen, még válogathatnak is a helyben. Bemennek egy fülkébe, Sárrika kedvesen ráhunyorít és a sarokba húzódik szunnyadni. Valahogy eltüntette szeme alól a karikákat, nem úgy, mint ő, aki egy könyv mögé bújik, mert úgy érzi, az éjszaka az arcára van írva. Most, ahogy a vonat lassan elindul, ez már nem tölti el büszkeséggel, és fura módon boldogsággal sem. Kellemes, semmi több.

A Stendhal néven közismert Henri de Beyle úr egyik műve jut váratlanul eszébe. Pont fordított helyzetben van, mint a regény hőse. Nem a szerelem után sóvárog, hanem váratlanul kitörő viszolygás keríti hatalmába és rádöbben: Sárrika jóleső mosolya további birtoklási igényét fejezi ki. Ha ő is mást mondana, mint amit gondol, igaza lenne. Váratlan sajnálat tör fel benne, bár kicsit szégyelli: először hagy el lélekben valakit, aki nem ezt érdemelné – hiszi ebben a pillanatban. A döcögő vonat azonban lassan megtelik a nagy érzelem apályát jelentő csöndes unalommal. Mennyire unná őt, ha muszáj volna találkozniuk! Most különféle apróbb butaságai is felötlenek, és úgy érzi, a nő csömörig jóllakatta magával. Nem esik pánikba: mit sem tehet, ha nem keresi meg – és nem fogja megkeresni, az biztos.

Szégyenkezése elmúlt, becsukja a könyvet és kibámul az ablakon, bár a táj is unatja. Még egyszer rápillant a szunnyadóra. Most kéne öntudatos büszkeséget éreznie állítólag, de csak az fut át rajta, szépen kell befejezni. Mikor Pest előtt átkattognak a rengeteg váltón, szelíden fölrázza a nőt. Riadtan ébred, de megpillantva rámosolyog, mielőtt felvenné nyugalma álarcát. Ennek a mosolynak kéne hozzá kötnie, és ebből kéne élnie az ő elképzelése szerint addig, amíg újra magához nem engedi.

Befutnak a Keletibe. A fiú kezébe nyomja a zárójelentést meg valami cédulát, és kisebbik bőröndjével a kezében kimegy a kocszi peronjára, onnét a betonra lép. Szinte kinő előtte a földből a celofánba fojtott piros rózsákkal felfegyverkezett, alpakkaöltönyös, kackiás bajszú Taál. Ölelés, csók. A nő nagy bőröndjét Andris kiadja az ablakon valakinek, aki leemeli. Egy ösereg hordár az, piros sapkában. Kocsiján tolja a csomagokat az előtte ölelkezve távolodó emberpár után, akik a kapu fénykagylójában tűnnek el, hogy az Andris lelki szeme elé vetülő képnek adjanak helyet: az üzekedéstől hevült kackiás bajszú Taál válla mellett Sári szokott nemtörődöm arca. Megnézi a cédulát. Természetesen telefonszámok vannak rajta. Kis gombóccá gyūri, leszáll és elhajtja, majd nagyot köp a vágányok közé, hogy megkönnyebbüljön.

– Nem vall jó ízlésre – hallja a háta mögött. Apja az, áttört anyagú rövid ujjú fehér nyári ingben, zöld vászonnadrágban. Ránevet szemüvege fölött.

– Egész megemberesedtél.

– Apu!

– Nyugi! Naponta sokezer emberrel esik meg.

Lehetőségek zongorára és fúvósokra

1. Andante

Dr. Gyopár Albin fürdött. A fürdőszoba sárga-fekete csempéi néma gyanakvással figyelték. A jogtanácsos megvakarta lanyha mellbozontját, és gúnyosan a sarokba sandított, de a törölközőtartó krómnikkel ágai vigyázzban nézték. (Német önfegyelem. Vagy olasz? Akkor az nem önfegyelem, csak gyávaság! Na, megálljatok!)

Minden mozdulatát késleltetve felemelte bal lábát. A víz lassan csörgött keletlen-tészta-színű bőrén, megkerült két ronda barna szemölcsöt, és egyesült a kádban.

A jogtanácsos most szétnyitotta görbe lábujjait, és vakargatni kezdte őket. Hersegett. Elvigyorodott: a kézizuhany megadóan csüngött fölötte, tudván, nem menekülhet.

A nikotinfoltos ujjak megragadták fekete nyakát, és a vézna végtagra szegezték. A víz végigvágott a lottyadt felhámon, és Albin mekegni kezdett. A tudata mélyén hizlalt félelem röhögésre ingerelte. A falak engedelmesen visszhangoztak.

– Úgy bizony, kispofák! Paríroztok, mi?!)

Az ajtón dörömböltek. Albin a kádba irányította a sugarat. A habok sisteregtek.

– Fiam! – mondta egy hang. (Pedig nem is anyám. Szegény, mindig mondta...)

– Fiam!

A víz szintje ellepte a túlfolyót. Mindjárt abba kell hagynia a süketséget, mindjárt hallani kell, meghallani...

– Fiam! Nem láttad...

(De láttalak, könnyűnek találtalak, elveszítelek...)

Mentő ötlete támadt: kihúzza a dugót! Öblögető hang keletkezett, lábánál szappanos örvény, az örvényben ősz hajcsomó forog, egy lila slafrok csücske, harisnyás lábak...

– Fiam!

Albin a béna csempére sandított. (Nektek kuss!) Mi lenne... ha most RÖGTÖN...

(Én, ezekkel a szegény kezeimmel? Másrészt...)

– FIAM!

(Ütött az órád! Kiszállok, és...)

– Fiam! Hét óra van! Nem hallasz?

(Hétszer hét az hetvenhét, ki nem megyek ma innét. Ha kimegyek háromra...)

A kád vize meglódul, s vele a gyomra is. A fal olyan váratlanul nyílik meg, ahogyan elképzelte. Pontosán tudta, mi következik, épp eleget gondolt erre eddigi életében. A repedés a bojlertől balra indult, áthaladt a tükrön, az elpattant, szilánkokra robbant; megkerülte a mosdót, lenn a padlónál vízszintesbe csapott át, és rianásként szelte át a fekete-fehér sakktáblát a padlón. A kádból is látta, amint a megnyíló repedésből téglavörösök elő, végül tortaszeletként előbukkan a cement, a földem, s mindez hangtalanul eltávolodik. A plafonról a kádba zuhan egy darab vakolat, lyukat üt a kádfalba, csillagosán szétfutó repedés támad. A következő darab a sípcsontján találja, éles fájdalom nyilall bele.

Felpattan, a fogantyúba kapaszkodik. A távolodó falak meginognak, mint egy függöny, omlik le előtte az egymásba tekeredő épület anyaga: néhány emeletnyi megkevert kártyapakli, kör bubi, treff ász, Halmosék nappalija, egy szőke cserépkályha, tapétabohócok, virágcsendélet, végül elfeketült cserepek zápora meg egy galambszaros

szelemenfa. Mindez szemvillanás alatt, közben sötét lesz, és ismét világos: az utcát szegélyező higanygózlámpák kékes fénye világítja meg a kád mellett tátongó kétemeletnyi mélységet, alatta törmeléklejtő terül el az utcáig. Áll, itt a negyediken, a víz kihűlt, az utca kihalt. Fázik. A bojler hőmérőjén száz fok fölé emelkedett a mutató, ezt a gyér utcai fényben is látja. Megcsavarja a melegcsapot: folyik. Belebújik a kádba, testét átjárja a jó meleg. Viszont... (Viszont ha itt kushadok, nem látnak majd meg, és előbb-utóbb éhen pusztulok vagy meghülök.)

A folyó víz közben átcsap a kád peremén, az meglódul. A fali fogantyú után kap, de már késő. A nyitott zománckoporsó függőlegesbe billen, s már zuhannak is a mélybe. Tarkója mögött kondulást hall: téglák.

A kád nekiütközik a törmelékhalomnak. Albin kirepül, pucéran zuhan a vas- és téglaroncsok közé. Állkapcsa széttörik, hátában iszonyú nyilallás, válla és feje mindenütt szögletes, kemény dolgokhoz verődik, gyötrő sebeket kap. Az utolsó, amit érez, hogy nedves teste iszonyatosan fázik, s ez összefolyik a belsejében emelkedő hideggel, amíg eléri a feje búbját, amikor végre elpattan, és ő boldogan elveszti az öntudatát.

2. Scherzo

„Világnak világa!” – dalolja most született Blekk Eulália, akit mindenki csak Etusnak hív. Albin úgy véli, ez roppant zseniális. Az egy dolog, ha ő megfojtja ezt a némbert, vagy legalábbis szeretné, és egészen más, ha a szomszédok értesülnek arról, miért jött ki a mentő a négy emelet huszonkettőbe este hétkor. Ő mindig rendes ember volt: jegyzett békekölcsönt, adott téglajegyre, megfizette adóját, számláit, valamint a liftpénzt, kapupénzt, szemétpénzt, egyszer még két szem Darmolt is adott a szomszédjának, mikor a gyerek foga jött. Ettől a gyerek nem lett jobban, de arról ő nem tehet, nem szült soha, és nem köteles mindent tudni.

Legjobb lenne most gyorsan elmenni. Mire hazajönne, a nő talán megnyugszik, vagy kinyitja a gázcsapot, esetleg felhívja mentőket, és elviteti magát... De ehhez meg kéne törülközni, fel kéne öltözni, végigmászni az ablakpárkányon a szomszéd lakásig, ott bejutni az ablakon át, vagy felkúszni a tetőre, és úgy próbálkozni. Esetleg kinyitni ezt a rohadt ajtót, és szembenézni Euláliával, aki csilingelő, vékony hangon azt fújja éppen: „Elvesztettem zsebkendőmet.”

Fő a nyugalom. A víz meleg, az ajtó erős, végső esetben valahogy bemenekül a hálósobába, és eltorlaszolja az ajtót.

Odakinn bútorokat tologat valaki, majd kisebb tárgyak repülnek egymás után a halomra, székláb reccsen, üvegek csörömpölnek, élénk petróleumszagot érez, s az ajtó alatt szürke füst gomolyog be hozzá. A festék máris pattogzani kezd a hőségtől, a levegő fullasztóan füstös.

Szóval így! Felpattan, a hálósobaaajtó felé indulna, de már onnét is dől a füst.

Albin kihúzza magát, elvégre férfi, és nem hitvány, gyöngé báb. Rátalál a kézenfekvő megoldásra. Feltépi a lichthóf ablakát, és kibömböl a hűgyszagú estébe:

– Segítség!

3. Con molto

A kopogás az ajtón erősödik.

– Fiam! – szól Eulália rémülten.

– Fürdők!

Odakinn durva, idegen férfihang:

- Kinyitni! Főörség!
- Téves! Menjenek a harmadik emelet tizenkettőbe! Ott lakik Akác Péter, akit feljelentettem!
- No, elég! Kinyitja, vagy...
- Az ajtót betörik.
- Kikérem magamnak! Ez...
- Kuss!
- Én hívtam ki magukat! Ez az Akác...
- Takard be már magad, te szemét! Nem vagyunk kíváncsiak a lottyadt töködre!
- Ezért felelni fognak!
- Annak a bánatos úristennek, te barom! Mozgás!
- Eulália! Azonnal hívd fel...
- Indulsz már, vagy felrúgjalak, te gané?

Az utca üres. Kapuk zárva, kocsik parkolnak, automaták bekapcsolva, a fényreklámok villognak. Kicsit arrébb az utcai vécé feketélik. Feje sajog a pofontól, feneke a rúgástól, oldala a fegyver tusától, ahogy végigvezetik egészen a játszótérig. A hátsó terméskő falhoz viszik, ahol már egy döhe alak áll pizsamában. Kunkovác, a hentes. Szívből utálják egymást huszonöt éve, nem múlik év per nélkül. Még két ismeretlen is ott toporog, szintén mezítláb, ahogyan iderángatták őket. Az egyik kísérő odapenderíti közéjük Albint, a másik rájuk szegzi a zseblámpáját.

– Na, álljatok már sorba! Csürhe!

Csettegés, kelepelő zaj. Ütést érez a gyomrán, állkapcsán, a hasában. A fájdalom forró és tompa, azután mindennek vége van.

4. *Da capo al fine*

Dr. Gyopár Albinra a házmaster törte rá az ajtót, fél nyolckor. A kihívott mentők csak a beállott halált tudták konstatálni. Euláliának a mentőorvos nyugtató injekciót adott, és lefektették.

A szomszédok megbámulták a vízen lebegő, lila szájú tetemet. Jobb szomszéd le akarta engedni a vizet, de Bal szomszéd eléje állt: majd a hatóság! Utána rálépett a szappanra, és bevágta a fejét a mosdóba.

Jobb szomszéd beragasztotta a fürdőszobaszekrényben talált leukoplaszttal a szemöldökét, egyúttal ellopta a villanyborotvát a férje számára, valamint hat tubus érthetetlen feliratú pasztillát. Ez utóbbit a lánya sem tudta lefordítani, de testvériesen megosztotta rajta a legjobb barátnőjével, s ezért mindketten teherbe is estek. Egyéb mellékhatásról nem panaszkodtak.

A hatóság leeresztette a vizet, elszállította és felboncoltatta a megboldogult hulláját. A halál okáról jegyzőkönyv készült, Gyopárról halotti anyakönyvi kivonat.

Három hét múlva temették. A vállalat nem tekintette saját halottjának, mivel felszámolás alatt állt. Csak a hivatalsegéd jelent meg, hogy az özvegytől ezer forintot kérjen, amivel a megboldogult tartozott neki. Egy fillért sem kapott, ezért később orvul lepisálta a sírt. Megjelent viszont Bal szomszéd, Jobb szomszéd, Vigác a másodikról, valamint öt percre Kunkovác, hogy meggyőződjön a hír igaz voltáról, de Gyopár még az ő láttán sem kelt föl a ravatalról. Ha megteszi, kiderül, hogy csak elöl van rajta ruha,

mert a beadott öltönyt szokás szerint ellopták a szakemberek.

A temetés ideje alatt a parkolóban a gyászóloknak két autóját fosztották ki. Gyopárékét ellopták. Az özvegy sokáig huzakodott a biztosítóval, végül a járandósága felét fizették ki.

Vigácza a frissen oltott kutyájával jött, de kikötötte egy fához. Az eb megevett hat szál gladióluszt, és kifelé jövet lerókázta Bal szomszéd lábát. A bíróságon dr. Brabanits, Gyopár kollégája képviselte, aki a pert éppúgy elvesztette, ahogyan Gyopár tette volna.

Sic transit – avagy: így szállítunk...

1. JEGYZŐKÖNYV (Magángyűjtemény)

Felvétetett a MÁV ...-i rendező pályaudvarán létesített csendőr szállításparancsnoki őrsön, amely a M. Kir. BM. XVII/1944, sz. rendeletének végrehajtására hivatott.

Jelen jegyzőkönyv felvételéig megejtett tüzetes ellenőrzések alapján az őrsparancsnok megállapítja, miszerint

1. A gördülőanyag jó karban tartása terén jelentős hanyagság észlelhető.

2. Az általános waggonkezelés a MÁV vonatkozó szabályzati rendelkezése dacára sem kifogástalan. Megfigyelésre beosztott közegem a vasúti személyzet tevékenységét összevetette a vasúti tolatákszabályzati könyvecskével, valamint a M. Kir. Államrendőrség vasúti közlekedési szabályzatával. Úgy tapasztalta, miszerint a tolatást végrehajtó fékezők felületes és balesetveszélyes munkát végeznek azon esetekben is, amikor a meghallgatásukkor hivatkozásul felhozott angolszász berepülések ténye nem forog fenn.

3. Ismételt óvóintézkedéseink, sőt az őrs mellé delegált, a munka gyorsaságát ellenőrző német birodalmi biztonsági szakértők tanácsai ellenére a szállításra összegyűjtött waggonok ismételten más, kevésbé fontos igények kielégítésére lettek indítva. Olyan kirívó eset is előfordult, hogy a vasutasok előzetes figyelmeztetésünk után is folytatták indolens magatartásukat. Ezért sokszor többórás (!) késedelmet szenvedett egy-egy, általunk összeállított zsidó kontingens bewaggonírozása az ismétlődő hanyagság miatt.

Gondolom, fölösleges hangsúlyoznom, hogy az ilyen esetek visszatetszést keltenek a waggonírozási körletben

felbukkanó polgári személyekben, akik oktalanul minket hibáztathatnak bizonyos tumultuózus, a zsidók körében előfordult jelenetek miatt, megnehezítik az őrzésre rendelt, viszonylag kis számú közegem munkáját, esetleges szökési és elrejtőzési kísérletek forrásai lehetnek, annak minden negatív következményével, tápot adhatnak a suttogó ellenséges propagandának, sőt, mint informátoraimtól tudom, olyan témájú fotográfiák elkészítését tették lehetővé, amelyek meg nem engedettek. (Ez ügyben lásd mellékelt átiratomat a csendőrnyomozó osztályhoz.) Végül, de nem utolsósorban megütközést váltottak ki a német szakemberekből, akik hangot is adtak nemtetszésüknek.

Fentiekben észleltek alapján arra a meggyőződésre jutottam, hogy az állomáson kiterjedt szabotázs folyik. Javaslatom ennek felszámolására az alábbiakban:

1. A felelős vasúti tiszti személyzet szoros meghallgatása, majd szükség szerint őrizetbe vétele.

2. A tolatószemélyzet katonai behívásának foganatosítása, majd a katonai fegyelem alatt való újbóli szabályozás. Egyúttal olyan szakképzett és kioktatott csendőrlegénység ide vezénylése, akik ezen új szabályok ellenőrzését képesek elvégezni, és szükség szerint az ellene vétőket őrizetbe venni az elkövetés színhelyén. Velük, valamint a fent említett vasúti tisztekkel szemben alkalmazni javasolom az 1124/1941. BM-HM közös rendeletben meghatározott sommás hadbírószági eljárást.

3. A szabotázs háttéréül szolgált korábbi tevékenység felkutatására legyen szíves a helyszínre irányítani a K osztály nyomozói csoportját.

Fenti intézkedéseket, túl a szervezet hagyományos megbízhatóságából fakadó hírnevén, az a nemzeti büszkeség kell hogy indokolja, amely nem tűrheti, hogy magukról megfélemedezett, felelőtlen vagy tudatosan ellenséges elemek destruktív magatartása gátolja a háborús erőfeszítést, és ártson hazánk és a testület becsületének az abszolút organizáltságáról közismert Német Birodalom szemében.

A magyar munka mindig minőségi!

Szebb jövőt!

Az akta a szárnyparancsnoki irodából a következő heti bombatámadás alkalmával egyéb iratokkal együtt illetéktelen kezekbe került, mert rádőlt az épület, és a romeltakarítás során az egyik ott dolgozó személy ellopta.

A hadnagyot nem sokkal később a front mögé irányították, hogy a tábori csendőrség sorait erősítse, s a kárpáti erődítményen dolgozó csapatok harci szellemére ügyeljen. Sajnos mindössze három napig tudta – különben igen lelkiismeretesen – ezt a szolgálatot ellátni. Negyednap reggel ugyanis egy aknamezőre irányította az őt szállító motorkerékpár vezetőjét, mert nem akarta tekintélyét csorbítani az imént meglátogatott utászalakulat szemében, akik figyelmeztették, ne hajtson arrafelé, mert veszélyes, de

ordított róluk a destruktív szellem.

2. JEGYZŐKÖNYV (Magángyűjtemény)

Készült a ...-i MÁV rendező pályaudvar állomásfőnöki irodájában, 1951. július 20-án. Felvette az Államvédelmi Hatóság nyomozócsoportjának megbízásából N. N. gépíró.

A kollektíva beszámolója alapján, elmélyülten elemezve azt, különös tekintettel Rákosi és Farkas elvtársak által a begyűjtési kampány beindításakor mondottakra, valamint Sztálin elvtárs eszméinek jegyében, melyeket Dzerzsinszkij elvtárs temetésén tartott beszédében találhatunk, a csoport vezetője az alábbi megállapításokat teszi:

1. A vasúti gördülőanyag karbantartása a versenyfelajánlásokkal ellentétben hanyag, nem kielégítő. A dolgozók szájtáti módon viszonyulnak ehhez a feladathoz.

2. Az állomási vagonirányítás laza perspektívéjű, noha az erre illetékes személyek MÁV továbbképző tanfolyamot végeztek, sőt két szovjet elvtárs tapasztalatcserét folytatott a pályaudvar dolgozóival.

3. A dolgozók, noha a fellelt dokumentumok szerint magas színvonalú ideológiai képzést kaptak, s legtöbbször az önképzésben is élen jár, nem voltak képesek magukévá tenni azt a társadalmunkban törvényé vált elvet, hogy a legfőbb érték az ember, s rendkívül balesetveszélyesen dolgoznak.

4. Az állomásról történő vagontovábbítás hiányosságai szembeötlőek. Ez bel- és külföldi szerelvények esetében egyaránt fennáll, a tévirányítási százalék megghiúsítja azt a helyesen és körültekintően készített igénykielégítési ütemtervet, amely az általános tervutasítás része. Ennek következtében az országunk jövője szempontjából kulcsfontosságú nagyberuházások, valamint a begyűjtési kampányban érintett célállomások a múlt évnegyedben az igényelt kapacitás felét sem kapták meg. Sőt a legutóbbi héten egy nagy jelentőségű szovjet szállítmány nem rakodhatott be több mint három napig, a rámpákon tárolt áruféleségeket megdézsmálták, s jelenlétük az állomáson rémhírterjesztésre adott tápot. (Lásd: heti rádiófigyelési bizalmas jelentést, ahol a SZER híreiben ez az eset három ízben is említésre került!) Legalább ennyire visszatetsző lehet egy korábbi eset, amikor egyvagonnyi, a büntető munkahelyekre szánt ruhaneműt iktattak a szovjet jóvátételi élelmiszerszállítmány vagonjai közé. Mivel a velem dolgozó nyomozó elvtársak, valamint jómagam sem kerülhetünk holmi kispolgári nézetek uszályába, miszerint hanyagságról vagy a dolgozók túlterheltségéből fakadó tévedéséről lenne szó, kollektív döntés alapján megvizsgáltuk az állomáson dolgozók osztálytagozódását. Nem csalódtunk proletár

előrelátásunkban: az állomáson számos, átnevelésre ide irányított személy dolgozik, de a többi dolgozók sem dicsekedhetnek túl fényes káderlappal, néhány régi elvtársat leszámítva. Még a jelenlegi párttagok többsége is eredetileg az SZDP tagja volt! Ennek alapján a következő operatív tervet készítettük el és javasoljuk megvalósítani:

1. Az állomás osztálytagozódás szerinti káderszűrése után szét kell zúznunk az osztályellenség e rejtett bázisát. A rejtett visszahúzó erőket likvidálni kell, ha szükséges, akár fizikailag is. Tömeggyűlésen kell az imperialista aknamunkát leleplezni, ami a központi elvtársak feladata. Kérjük, hogy a Vizsgálati Osztály küldjön két vagy három specialistát, akik kideríthetik, ki a SZER itteni informátora vagy informátorai. Társadalmi segítőink erre vonatkozó bejelentései rendelkezésükre állnak.

2. Az állomás párttagjai e tekintetben tartsanak külön önbírálati gyűlést, ezt követően a pártszervezetet meg kell szűrni. A helyzet tisztázása után a kollektívának új felajánlási tervet kell készítenie, majd egy erre a célra szervezett külön tanfolyamon az élenjáró szovjet módszereket még jobban el kell sajátíttatni a dolgozókkal.

A legjobbakat tapasztalatcserére lehetne javasolni, ami bizonyára nagyon ösztönzőleg hatna.

Szabadság!

A hadnagy dolgozata alapján valóban szerveztek néhány újabb tanfolyamot, és őrizetbe vettek busz személyt. Közülük hármat hosszabb idejű börtönre ítélték, egyet kivégeztek. A hadnagyot századossá léptették elő, majd röviddel később letartóztatták kémkedés és hazaárulás miatt. További sorsa nem ismeretes. A jelentést egy kíváncsi vette fel a megyei iratok máglyarakásáról 1956. október végén.

P. S. Hazánkban azóta is törnek a vagonok, és vannak tévirányítások is. Szerencsére már nem sokáig mert a MÁV, mint tudjuk, szintén a csőd útján van, Isten és Baross Gábor nagyobb dicsőségére. Vele az állam egyik fontos szerve hal el. Csak idő kérdése, mikor követik egyéb szervei az elhalásban.

Kedves Lev Davidovics, miként szolgál amúgy síri nyugalma?

Folyamatos múlt

A kirakat padlóján törmelék és üvegszilánkok. Az utcába nyúló, négyzet alakú vaskeret enyhén rozsdásodott.

A három nyilas suhanc és a katonaruhás szükében volt a helynek: a suhancokon látszott, rögtönöznek.

Egyikük, kócos, fekete hajú törpe, téglákat rakott egymásra a bolt leszakadt mennyezetéből, a másik, kialvatlan véres szemmel, piszkosfehér arccal, a bejárat falá-

nak támasztott papírlapra rótt hatalmas betűket. A harmadik, koravén, göndör hajú, szájában csikkel a katonaruhást őrizte elszántan. Géppisztolya köröket írt le, követve annak minden mozdulatát. Ez szükségtelen volt, a fogoly lötyögött kincstári bőrében és imbolygása kimerültségtől származhatott – kezét túl szoros gúzsba köthették. Lábtekerce meglazult, bal bakancsán sáros folt: átázhatott a téli lucsokban.

A fehérarcú készült el a leghamarabb. A papírlapot szájába vette, a ceruzát zsebre vágta, és ugyanonét jókora biztosítótűt vett elő. Atszúrta a papíron és a fogolyhoz lépve helyet keresett a cédulának. A bal felső zsebet találta megfelelőnek. A fogoly igyekezett elolvasni a feliratot, de nem ment. A fehérarcú közben rágyújtott és a törpéhez lépett.

Piszok áruló vagyok, zsidóbérenc! – hirdette a papír. A törpe lábával megrúgta a téglákat: szilárd halomban álltak. Hátrament a boltba és föltekert kötéllal jött vissza. Kibontották a fehérarcúval és amaz megpróbálta átdobni a kirakat mennyezetébe erősített vassínen. Harmadjára sikerült. A törpe rácsimpaszkodott: elbírt. A göndör kiköpte a csikkel és hátrabökte a fegyver csövével a katonaruhást. Az odament a köté alá. A törpe és a fehérarcú körülhurkolták a nyakán a kötelet és megkötötték a tarkója mögött. Utána felállították a téglákra és megmarkolták a lelógó szár végét.

A göndör a katonaruhás mögé lépett és hátbalökte. A másik kettő hatalmasat rántott a kötélen. A katona rángatózni kezdett, arca elvörösödött, szájából nyál fröccsent és előbukkant a nyelve is. Teste megfordult a kötélen tengelye körül és lábai szétkaszáltak. Azok ketten alig tudták megtartani, igyekeztek rugdosó lábát elkerülni.

Az egész test rángani kezdett, megfeszült, kitöltötte az eddig lazán ráboruló szövetet. Az arc és a szemek kifordultak önmagukból, a szájából vér buggyant ki, és nagyon magas, fejhangú sikítás hallatszott. A két suhanc megijedhetett, mert elengedte a kötelet. A test teljes hosszában a földre csúszott és tovább dobálta magát.

A göndörhajú egy lépést előbbre lépett, csípőjéhez szorította géppisztolyát és a fekvőbe lőtt. A sorozat pergő visszhangja feltépte a jelenet némaságát. A félhomályos boltban kékes füstcsík kunkorodott, a sárga rézhüvelyek közül kettő kihullott a járdára és lassan gurult az úttest felé, időnként egymáshoz ütődve.

A test halma fölé hajló törpe megmarkolta a gazdátlaná vált kötelet és végighúzta rajta az ujját. A fehérarcúnak sikerült elérnie a fönn lógó szarát, és ketten együtt nagy nehezen megint a magasba húzták a hullát. A harmadik is segített, hogy a kötelet oldalához köthessék.

A hulla arca lila volt, nyelve kilógott, szeme fehéren világított. Arcán mézfolt, nyála és vére olvashatatlaná mázolta a feliratot.

A fehérarcú undorodva törölte kezét egy kockás zsebkendőbe, és behajította a gombóccá ragadt rongyot a bolt mélyére. A másik kettő már a járdán állt, éppen rágyújtottak, közös tűzről. A fehérarcú lehúzta zubbonyát a derékszík alatt, és gyűlölködő pillantást küldött a túloldali kapualjban szorongó nézők felé, majd társai után mászott a kis kételtű autóba, amely rögtön megindult, és egyre gyorsabban rohant a robajló, piszkosszürke délelőttön.

* * *

A folyosó zsúfolásig megtelt. Aki nem fért az ablakhoz, a termekből kihurcolt székeken állt. Szűk sikátor maradt a két sor mögött. Itt néhány perces és tökmagárus próbálkozott, de a portéka nem fogyott, így hamarosan felhagytak a kísérlettel.

A feszültség az idő múltával sem csökkent. A többség hajnal óta várt, a bejáratot

már fél hétkor lezárták, a későn jövők ott verekedtek és reménykedtek, talán mégis...

Az épületben járatos jogászok meg egyéb törzsvendégek más bejáratokon jutottak be, és a keresztszárny irodáiban szereztek helyet maguknak. Az alagsori iktató ablakai különösen jónak ígértek. Ebből a szemszögből az udvar színpadnyi magasságban volt.

A bitók az udvar közepe táján álltak: ipari jellegű cölöpsor. A hely atmoszféráját csak a piszkosbarna téglafalak, az udvart borító betonlapok és a kis csoportokban beszélgető polgári és egyenruhás férfiak éreztették, akikből valami bennfentes könyörtelenség áradt.

Az irodistákat nem érdekelte túlzottan az egész. Hónapok óta folyt a „szezon”, ahogy egy ősz hajú kezelőnő mondta. Kávét kínált a vendégnek és hozzátette, a „lövés” izgalmasabb. „Csak az a baj, hogy minket akkor kilakoltatnak innét, és a segédhivatalból kell nézni a dolgot.”

Nyikorgás hallatszott. A szemközti falba épített alacsony vasajton át kihozták az elítélteket. Nagykabátban, kalapban voltak, a tábornok kopott katonaköpenyben, amiről letépték a jelzéseket. Csupán egyikük, zömök, feketehajú, cigányképű alak állt zakóban, hajadonfőtt.

A műveletek zökkenő nélkül zajlottak. A kivégzettek fekete kendőbe burkolt fejvel támasztották az oszlopokat, csak lecsüngő lábuk mutatta: halottak. Egyedül a tábornokkal támadt némi baj: tehetetlenül csüngött az örök közt, szinte előre meghalt. Ez lassította a munkát, és a nézőket is kiáltásokra ingerelte.

– Most nem tartasz ki, te szar?

– Beszartál?

Azt utolsónak hagyták. Várakozás közben jellegtelennek tűnt, semmiben sem különbözött a többi civilruhástól, talán csak a ruhája volt gyűröttebb. Amikor szólították, igyekezett kihúzni magát. Az ablakokból hangorkán zúdult rá, ez felvillanyozta, mert nyújtani igyekezett a jelenetét. A bitófa alatt valamit kiáltott, de ezt már hallani se lehetett, mert a három emelet magasságát betöltötte a zúgó, ütemes kiáltás:

– Las-san Bogár! Las-san Bogár!

A művelet ugyanolyan villanásszerű volt, a kötél sírt, két tompa, suta zaj – azután a kötél végét feszítő Bogár, a letakart fejű halott és a márciusi ég a falak négyszöge fölött.

– Másfél perc – mondta egy ügyvéd.

Az ablakokból most a Bogárt szidalmazták: füttyszó, sikítások, tömör gyalázkodás.

Az elítéltekkkel érkezett fekete ruhás csoport néhány pillanatilag hallgatta a tiltakozást. Végül egyikük magához szólította a fegyőrt. Az tisztelgett, és az ablakok alá lépett. Felemelte jobbját. A zúgás enyhült, majd elült.

– Szíveskedjenek hazamenni!

* * *

„Akkoriban éjjel csinálták. Talán, hogy kikészítsenek minket, talán mert ők is féltek. Őrségváltás után szólították ki, akire sor került. Hallható volt, hogy bekopogtak az illetőnek, a kutya csattogása felverte a folyosókat, de utána csend lett, mert éjjel az örök is mamuszban voltak, akár a rabok. Ha valaki kiabált, a nevét vagy amit üzeni

akart, befogták a száját.

Hogy megtörtént, azt a motor zajából lehetett tudni. A háziak azt terjesztették, hogy a garázsban egy csörlőkocsi húzza fel, akit kivégeznek, mert senki sem meri a hóhér munkáját vállalni, félnek a reklamációktól, meg hogy előbb-utóbb úgyis kapnak ezért a disznóságért. Mikor lezárták az ügyemet, én is voltam házi. Az irodában dolgoztam. Egy BV-s nő egyszer megmutatta azt az alhadnagyot, aki a hóhér volt. Nagydarab, hátrafésült hajú, szőke pacák, tésztaképű, lapát tenyerekkel, ötvenes csizmában. Szörnyű segg volt, a szájában megalvadt a tej. Később, mikor egy társamat Tökölre vitték gyomorvérzéssel, én mentem le éjjel segíteni. Bár minket a kivégzés után engedtek csak oda, láttam, nincs ott semmiféle csörlő. Csak egy Csepel állt a sarokban, annak a lámpája világított a dologhoz, és a motorját túráztatták akasztás közben, hogy elnyomják vele a kiabálást.

A fán egy kiskatona lógott, szegény teljesen összeszarta magát, alig tudtuk rendbe hozni. Állítólag a Pálfi sofőrje volt, vagy ilyesmi. Az alhadnagy ott lépdelt a sarkunkban, amíg csak a pakolást csináltuk. Le nem vette rólunk a szemét. Világoskék szeme volt, mint a borjúnak. Ott mászkált körülöttünk, a víz kivert, de lehet, hogy azért, mert hajtottunk, és a srác baromi nehéz volt. Ha nagyon betintázok, az a szag jut eszembe, a szar és az olajfüst keveréke, meg az izzadságé. Mikor végeztünk, az alhadnagy cigarettát és csokoládét adott, de megparancsolta, ott rögtön fogyasszuk el. Rajtunk kívül csak a kísérőnk volt ott, meg a teherautó sofőrje. Ettünk és dohányoztunk. A csikket a lefolyóba kellett dobni a szemük láttára, a kísérő még meg is hippelt a biztonság kedvéért.

Utána visszavittek minket a cellába. Fura, de nem hánytam, és ébresztőig úgy aludtam, mint a bunda.”

* * *

„Szoliból mentem haza, huszonnégyeztem, mert kevés ember volt és kellett az óra. Este csináltunk egy pofát, aki hat napig szellőzött a vécében, amíg a másik vécéből valaki észrevette. A sáljára kötötte magát, szürkemintás hosszú sál volt, amelyet a mámiak kötnek téli esteiken. A mámi tíz napja kimurdelt, rák meg ilyesmi. Az ürge intézkedett a temetésről, és utána magára csukta az ajtót. Öreg volt mind a kettő, a mámi óvónő vagy ilyesmi, úgy vigyorogtak a fotón, hogy szörnyű. Nem is néztem meg még egyszer, aláírtam az aktát és mondtam Erzsikének, amilyen gyorsan lehet, rakja le, és többé ne lássam, mert aludni akarok és nem begolyózni.

Szóval megyek az utcán, látom, egy nyápic faszi ténfereg az úttesten, mintha a vadvirágos réten járna. Itt csak verébszart találhatott, virágot nem, viszont kishíján rálépett egy teherautó. Csikorgás, szöveg, azután előkerült egy tizedes és szépen felírta a tagot. Akkorra én is odaértem. A tag izgett-mozgott jegyzőkönyvezés közben, látszott, mondana valamit, ha nem félne tőlünk. A kezét figyeltem, hosszú göcsörtös ujjai voltak, időnként megrázta őket.

A tizedes befejezte az írást, és a szokásos lelki-fröccsel újtára akarta bocsátani a tagot. Az meg mintha megtáltosodott volna, most kezdte tépni a száját és mindenfélét hadovait elemi jogokról meg ilyesmiről. A gyanús az volt, hogy a szövegnek semmi köze sem volt az egész esethez, hiszen senki sem jogosult összevissza téblábolni és kivasaltatni magát, szerintem ezt egyetlen rendőrség sem hagyná. A másik, hogy nem a mi eljárásunkat szidta, hanem valami láthatatlan közönséghez beszélt. Intettem a tizedesnek, hagyjuk. Elindultunk, az ürge még mindig állt és szónokolt. Most már sokkal idegesebb lettem. Az egész figurája, meg ez a duma... éreztem, hogy baj lesz.

Harmadnap reggel, amikor újra szoliba mentem, eszembe jutott a nyápic. Háromkor bejelentés érkezett, egyből ideges lettem. Nem ő volt, valami idióta megpróbálta elgázósítani a családját. Mire visszajöttem, belecsöppentem egy razziába, mentünk a térre a lányokért, és vittük őket orvoshoz, meg ami ilyenkor szokás. Ez feldobott, mert a lányok eléggé vidám társaság, ha nem túl pimaszok, még komázni is hagyjuk őket, nekünk is kell kabaré a sok undok ügy közé.

Éjfél előtt értünk be. Frontátvonulás volt talán, mert csúcsforgalomba csöppentünk. Mindenkit azonnal kiküldtek, mert félórája dőlt rájuk a bejelentés, és már egyetlen helyre se volt ember. Mondanom se kell, rám jutott a csendes munka – mehettem helyszínelni.

Mikor a kocsit ahhoz a sarokhoz ért, ahol három napja felírtuk a nyápicot, már nem voltam ideges. Tudtam, hogy ő lesz az. Befordultunk a kihalt mellékutcába a kocsival, fékeztünk egy cirádás bérház előtt és kiszálltunk.

A kapu világos volt: a lépcsőház zöldcsempés, lift, márványlepcső meg ilyenek. Jó kádereknek csinálták az antivilágban az ilyen házakat, emlékeztem rá a kitelepítés idejéből. Persze azóta tiszta társbérlet az ilyen ház, tele apró balhékkal. Valahogy alkalmatlan a nyugalomra: azt hiszem, ezek a lakások hülyítik a lakókat, mindegyik megvadul, és szeretne úgy élni, mint akiket elvittünk annak idején.

A harmadikra vitt a lift. A házmester az ajtó előtt állt két slafrokos öreglánnyal. Ezek a szomszédban laktak, és kilenckor hallottak utoljára valamit a másik lakásból – igaz, amit akkor hallottak, alkalmas volt a képzeletük felrázására. Amit sikerült kiszednem a pokolian zavaros dumájukból, az akkor is az ajtó feltörésére ösztökélt volna, ha nincs rossz hangulatom meg előérzetem. Lényeg, hogy fél órán át olyan üvöltözést csapott a szomszédjuk, mint aki bármilyen pokolba útrakész, az idézett szöveg se ígért mást, mint hullát vagy örültet. Mindehhez képest a lakásban rajta kívül senki se lakott, tehát a falakkal veszekedhetett csak, vagy...

A házmester ránk várt, most sietve bebizonyította, mire jó a sperhakni. Megjegyeztem, mert múltkor nem akart tudni egy lopásról, amit nyaralás alatt csináltak az első emeleten, és semmiféle rigli-húzás nyomát nem találtuk. A zár kikattant, de az ajtót eltorlaszolták; az őrmester meg én nekiálltunk és nem tudtuk kinyitni, ezért betörtük a konyhaablakot, és benyomakodtunk a szobába.

Mindenki volt világítva, tűzkarú aranycsillár meg három-négy kislámpa égett. Az ablakon függöny, behúzva. A szobában ripityára tört bútorok, szétszaggatott papírlapok tömege, a padlón egy kurbli gramofon, lemezzel, lejárva. A csillár ágai között ott csüngött a nyápic, anyaszült meztelenül, ahogy lerúgta magát az egyetlen épen maradt székről. Alatta a szokásos rondaságok. A kezét valahogy sikerült összekötöznie, és a lábát is alaposan összegúzsolta a bokáján. Ha hátul van a keze, szakszerű hullá lett volna. Így elég csúf volt, mert a haláltusában valahogy a kezébe került a farka, és azt markolta, úgy, hogy csak leoperálni lehetett volna az ujjait. Búcsúlevél sehol, a lemez egy szar táncszám. Az ürge, mondani se kell, megnyúlt, és az arca... Szóval mialatt a fotós dolgozott, kimentem a fürdőszobába és telehánytam a kádat. A doki szerint fáradtság volt, túldolgoztam magam. Szerintem ilyen arcot a kurva életben nem láttam még, és ehhez képest egy vigyorgó lókoponya emberinek mondható.

Ha nagyon félek, attól félek csak, egyszer erről álmodom.

2. Másfajta igazság

Homoiuszion

A szieszta ideje volt. Az afrikai város utcái azonban most másért voltak néptelenek. Mióta a bizánciak elfogták az első járóelőket, csak a sikátorokat és a rejtékudvarok átjáróit használták. Senkinek nem volt kedve bekísértetni magát az egykori magisztrátus börtönébe, ahol a katonákkal jött fekete papok tettek föl gonosz kérdéseket, és parancsukra a lenti cellákba vetették őket. Utoljára a keresztényüldözés idején volt ekkora zsúfoltság a zömök épületben, de akkor többnyire másodnaponként kivégezték azokat, akikről kiderült, hogy a tiltott új vallás hívei. De ez most érthetetlen volt. Hiszen itt mindenkit megkereszteltek már vagy ötven éve, és az elfogottak sem pogányok, sem zsidók nem voltak. Az utóbbiakat ezúttal nem is bántották, csak elrekesztették a városrészüket, de azon belül nyugodtan tehettek-vehettek. Annyira, hogy nem zsidó barátaik az ő negyedükön keresztül tudtak elmenekülni a sivatagba.

A naptól elfüggönyözött, hús teremben a pátriárka küldöttei a jelentéseket tanulmányozták. Időnként kortyoltak egyet az odakészített jéghideg citromos léből.

– Jól mondta Eugeniosz atya – bólogatott a fehér csuklyás idősebbik –, itt mindent átjárt a szkizma! Undorítóbbnál undorítóbb gondolataik vannak. Minél járatosabb közülük valaki az írott tanban, annál inkább. Ha a környéket átfésüljük, biztosan lelünk még ikonoklasztákat is, pedig azokat már mindenünnét sikerült kiirtani ...

– Ne feledd, atyám: ez a birodalom pereme, és nincs túlságosan távol Alexandriától, ahol Origenész tanított!

– Tanított! Fertőzte az embereket azzal a maszlaggal, amit hitnek vélt! Jó száz év is eltelik, amíg végleg kiirthatjuk az áltanokat. Tudod jól, ezek mennyivel veszélyesebbek a pogányságnál! A pogányt megtérítik vagy megölik, esetleg arrébb űzik. Előbb vagy utóbb ő, a fia vagy az unokája hitünkre tér: a régi istenek halottak.

– És a zsidók?

– Ők nem akarnak megtéríteni senkit. Rajtunk áll, meddig tűrjük őket valahol. Ha mást határoz Ő szent Felsége vagy a Pátriárka, senki nem kel védelmükre sehoh, hiszen mihelyt betelik a sorsuk, javaikat a szomszédok hordják szét.

– Nem lehetne az itteniek elméjét megvilágosítani?

– Te hiszel egy ily módon megtérítettnek? Mihelyst kihúzzuk a lábunkat, visszasüllyed a sötétségbe.

– Ez... rettenetes nagy büntetés lesz!

– Az utolsó ítélet sokkal nagyobb lesz. Ne feledd: csak minden ötödiket égetünk meg, a többit, meg az asszonyokat és gyermekeket irgalmasan életben hagyjuk.

– Várja őket a kilikiai rabság. Az úton meghal a fele.

– Ha tudom, hogy ilyen gyenge a szíved, nem hozlak ide!

– Nem azt mondtam, hogy ne tegyük meg, csak sajnálkoztam.

– Ez maga is vétek. így kezdődik a hitehagyás. A Sátán súgja a hamis irgalom szavait.

A főtszt lépett be.

– Aldassék az Úr!

– Aldassék, Baszileosz. Mi újság?

– Éjszaka átkutatjuk a város első negyedét. Ma nagyon kevesen akadtak fenn az őrségeken: ki kell őket piszkálni az odújukból. Holnap a másik negyed következik, azután a többi. Hét végére befejezhetjük. Csak a papjaid győzzék a körmölést!

– Állítólag már alig van hely a börtönben.

– Már megvizsgáltam, mit tehetünk. A falakon kívül ott a régi amfiteátrum. Igen jó állapotban van, és könnyű ellenőrizni. Majd oda vitetem azokat, akiket már kihallgattak. A máglyáknak is alkalmas lesz, van elég hely a porondon, és a nézőtéren helyezük el azokat, akiknek okulásul szánod.

– Látom, jó parancsnok vagy.

– Ez a tizedik város, amelyet megtisztítok. Két hét múlva jöhetnek a telepések: egy lelket sem találnak.

– Kitűnő. Nem mulasztom el megemlíteni érdemedet a Kozmokrátornak küldött levélben.

A fiatalabb pap meglepődve kérdezte, amikor az ajtó becsukódott a katona mögött:

– Miféle telepések?

– Akiket ide szánt a Kozmokrátor. Ahol eddig éltek, ott ki voltak téve a nomádok és mások zaklatásainak, pedig igen jó és dolgos szolgálói ők a birodalomnak. Itt senki sem háborgatja majd őket, és még több szőlőt, gabonát és sok mást fognak termelni, amivel elláthatjuk az ebben szűkölködő tájakat.

– Kinek a hasznára?

– Természetesen a miénkre. Ezek mind az egyház jobbágysai!

– Ne haragudj korábbi szavaimért, atyám! Most értem végtelen bölcsességeket.

– Jobb későn, mint soha. Az üdvösség művét így kapcsoljuk össze az építés művével. Egy lelkileg tiszta, szorgos birodalom: lehet-e magasztosabb ajándék az égi Felség számára?

Az éjszakai rajtaütés balul ütött ki. A megátalkodott városiak elővették eltitkolt és elrejtett fegyvereiket, és a sikátorokban elkecseregett küzdelem dúlt, amelynek során számos bizánci katona veszett oda. Ezek a csapatok az utóbbi években elszoktak a harctól, s most keservesen lakoltak hanyagságukért. Hajnalra eldőlt, hogy csak a tűz segíthet. A felgyújtott házakat azonban azonnal eloltották, később már nem is sikerült felgyújtani őket, mert a vizes nád és szalma nem gyulladt meg, az agyag eleve nem égett. Az egyre nagyobb hőség viszont akadályozta és ellankasztotta a csapatokat. A nagy kutak most, hogy kitört a küzdelem, csapdává lettek: a hozzájuk vezető széles utcákon könnyen lenyilazhatták a vízárt indulót. Baszileosz ekkor a börtönből előhozott rabokkal és a néhány elfogott nővel kísérletezett, de amikor a legtöbben elszabadultak, mialatt az őket kísérő katonákat lenyilazták, égető dűhre lobbant.

A sereg hadipoggyásza a városon kívül maradt. Most egy különítményt küldött a követő gépekért. Nem ide szánták őket, de szerencsére itt voltak. Mikor a börtön előtti téren felállította az ormótlan masinákat, éppen dél volt. A verőfényes, irgalmatlanul kék ég alatt szálltak el az első sziklák. Nem nagyon céloztak, találomra vágódtak a házrengetegbe. Felszálló por és zaj jelezte, hogy a tégláépületek megadták magukat a

mázsányi lövedékeknek. A továbbra is síri csendben megint betöltötték és megint kivetették a köveket. Ezúttal két magasabb épület is leroskadt: az egyik valami templom volt.

– Hát a telepeseinknek elég munkájuk lesz – sóhajtott a fiatalabbik pap.

– Viszont amint végzünk ezekkel, csak temetni kell. Akik a máglyán végzik, azokkal még ennyi gond sincs: a hamvakat elhordja a szél.

Kár volt szelet emlegetni, mert délután homokvihar tört a városra. Igaz, főleg a falakon kívül dúlt, de a sereg málháit elsodorta és betemette. És persze jó néhány ciszternát is, ahonnét a katonák a kudarc óta a vizet vették... A követők csak felborultak, azokat valahogy talpra állították, de most már nyilvánvaló volt, hogy csak az az övük, ahol sikerült megvetniük a lábukat. Aki óvatlanul mozdult a városi nyilak lőtávolában, csak akkor menekült meg, ha a páncélját találták el. De a városiak egyre jobban céloztak. Baszileosz azt is belátta, hogy semmiféle rohamot nem indíthat: ha a nyilak megkímélnék, a romok meg a házak zűrzavara miatt elnyomják az embereit. Talán a követők adták az ötletet, de a városiak is elkezdtek kövekkel harcolni. Igaz, parittyából kilőtt darabokkal, de sejthető volt, hogy amint az utcákba hatolnak, a tetőkről is záporozni fognak.

A szakaszok sáfárjai késő délután zavarták a parancsnokot. A csapatok élleme már csak két napra volt elég, és ilyen körülmények között a lakosok kifosztása nem ígérkezett szerencsésnek.

– Sebaj, a zsidóknak biztosan van! – mondta Baszileosz. – Ők eddig kimaradtak ebből, s nyilván ezután sem bolondok ujjat húzni velünk. Menjetek, és hozzátok el tőlük!

A zsidó negyed kapuja zárva volt. Hiába kiáltoztak, nem nyitották ki. Mikor az egyik szárnyat ki akarták feszíteni, kiderült, hogy sebtében, de alaposan be van rakva kövekkel. Addigra a városiak már ott is elkezdtek nyilazni, s a környéknek csapdászaga lett. Visszaúton valóban elestek vagy húszán.

– Akkor még több lesz itt a hely! Majd megtanulják a zsidók, hogyan kell tisztelniük a Kozmokrátort! – mondta az idősebb pap. Arcizmai aprókat rándultak a visszafojtott dühtől.

Baszileosz ezúttal elsősorban töprengett, de ezt nem árulta el sem neki, sem másnak. Egyetlen gondja az volt, hogyan vonulhatna vissza megmaradt seregével, milyen módon hagyhatná sorsukra büntetlenül a papokat. Magának bevallhatta, hogy fél. A rájuk köszöntő újabb éjszaka a katonákban is egyre erősebbé tette a bizonytalanul terjengő félelmet. Csak rejtve gyújtottak fényt, nehogy rájuk nyilazzanak, és úgy bújtak az elfoglalt épületekben, mint az ostromlottak. Valójában azok is voltak, csak ezt egyelőre nem akarták beismerni. Akármin törte is a fejét a parancsnok, ők az egyedül szabadon maradt városfal felé húzódtak vissza, és az ott nyíló kapun át készültek elszökni. Szerencsére lovaik nem estek a homokvihar áldozatául, és most avval foglalatostkodtak, hogy elég szekeret szabadítsanak ki a legszükségesebb dolgok elszállításához. Egyetlen gondjuk a kapu környékének szabadon tartása volt, és persze az, hogy mi lesz velük, amíg nyíllövésnyire nem érnek a falaktól.

Baszileoszhoz csak akkor ment be két tiszt, amikor mindennel elkészültek. El voltak szánva: ha nem akar jönni, azonnal megölik. Szerencsére a tábornok szóltanul lóra szállt, és előrelovagolt. A csapatok kettős oszlopba rendeződve, sebesen követték. Csak akkor lassítottak, amikor nemhogy egy, de legalább tíz nyíllövésnyire kerültek a baljós várostól. Baszileosz megkönnyebbülten sóhajtott. Ha majd találkozik a telepések karavánjával, és megmenti őket, az felér a cserbenhagyott papokkal. Jelentést itt csak ő írhat már...

Egy pányva ekkor rántotta le a nyeregből. A homok között rejtőzködők lerohanták a bizánciakat. Ruházatuk nem hagyott kétséget, kifélék.

A városban hagyott papok virradatkor jöttek rá, mi történt, amikor a városiak behatoltak az őrizetlen magisztrátusra, és foglyul ejtették őket, beleértve két vezetőjüket is. Egy mogorva polgár parancsszavára belökték őket a kiszabadítottak helyére a pincébe. Túl sok idejük nem volt, hogy bármiről szót ejtsenek, amikor értük jöttek, és kivitték őket a térre. A polgárokon kívül lovon és gyalogosan, a megmaradt bizánciakat rabszíjon tartva, a reggeli sivatagi támadók álltak ott félkaréjban. A fehér ruhás pap rémülten mormogta:

– Vandálok! Mind ariánus eretnek!

A mogorva polgár lépett a megkötözöttek elé:

– Doro úr azt üzeni: bár nem hívtátok, megtudta, hogy itt vagytok, és sietett, hogy találkozhatson veletek. Meg akarta hálálni, hogy olyan jó szövetségesei voltatok Itáliában. És azt is, hogy ennyire buzgón véditek a magatok hitét. Népe még nem felejtette el a máglyáitokat. Ezért velünk egyetértésben úgy határozott, hogy a katonákat a parancsnok kivételével elég lesz felkötni. A vezér és ti mindnyájan ugyanúgy mentek a másvilágra, ahogyan másokat szerettetek megölni. Kár lenne nem élni ezzel a pompás alkalommal, ha már olyan szorgalmasan felhalmoztátok a szükséges hozzávalót! Mindjárt neki is látunk: a delet egyikőtök sem éri meg. Odaát, ha reményünk nem csalatkozik, ennél sokkal alkalmasabb lángok várják a lelketeket!

... itt a Földön is

Kinn sötétkékbe forduló felhők gomolyogtak, lassan eltakarva a hegyeket. A kandalló lángját meg-meglobogtatta a kürtőben sivító szél. Ser Angelo fázósan vonta össze a magára terített köpönyeget.

– Éjszaka megjön a tél.

A vizitátor atya borúsán bólogatott.

– Egy hétig szakadni fog. Utána sem lesz könnyű mozdulni.

– A Sátán védi a maga híveit! – mormogta a fekete-fehér reverendás.

– Errefelé máskor sem történik másképp. Túl későn indultak főtisztelendőségtek. Most már jobb lett volna megvárni a tavaszt.

– A levelében írtak nyomán a pokolba is elindultunk volna.

– Egy succuba miatt? Évente hányat égetnek meg?

– Lovagságod is tudja, hogy nem az a némbér hozott ide. Fra Anselmo miatt vagyok itt.

– Ő szelíd és jóra való. Igazi tükre a jámborságnak. A falusiak úgy szeretik, akár az apjukat, sőt, jobban, mert némelyik az apjára emelt már kezét, de őt úgy követik, ahogy a jó pásztort a nyája. Mióta itt van...

– Mióta is?

– Hét éve már. Azóta a lelkekbe üdvös jámborság költözött.

– Olyan jámborok, hogy a sáfárunkat kis híján agyonverték a minap!

– A sáfár szerencsétlenül viselkedett. Ne feledje, éppen Fra Anselmo védte meg!

– Kihallgattam a sáfárt. Elég furcsa védelem volt az! „Még nem telt be az idő.” Maga szerint ez mit jelent?

– Ezek János evangélista szavai. Magam is hallottam már többször róla prédikálni Anselmót. Nagyon meggyőző volt.

– Mint azok a szavak, amelyeket a succuba védelmére mondott...

– Azok Jézus szavai!

– Nem túl sok itt a bibliai idézet? Micsoda szerénytelenség ilyen ügyben a Megváltót hívni pajzsul egy ördögöt szolgáló parasztlány védelmére!

– Amikor megtalálták a lány ellen szóló bizonyítékot, azonnal felhagyott mindezzel. Csak azt akarta, hogy szabályosan történjenek a dolgok, s ne a düh irányítsa az eseményeket. Érthető: meg akarta kímélni a nyáját valami jóvátehetetlen cselekedettől. Ez szerintem a kegyességét bizonyítja.

– Nem egyházi ember Ön, hanem lovag, Ser Angelo. Nem is lehet járatos a hit dolgaiban, fel sem ismerheti a búza közé keveredett konkolyt. Szerencsére pontosan azt vetette papírra, ami történt. A rend tudós atyái könnyen ráismertek a nyáj közé rejtett farkasra.

– Atyám!– Fra Anselmo jámborsága minket nem csal meg. Veszélyes eretnek ő, aki a nagy lázadás után rejtőzött el a hegyek között. Amit mond, dolciniánus métely! Ezek a megátalkodottak itt a földön akarták az Úr országát felépíteni! Minden szavuk az Anyaszentegyház elleni lázítással volt teli. Ha győznek, a Sátán győzött volna velük. Az idők eljövetele az ő szájában nem az isteni ítélet napját jelenti. Az újabb lázadás napjáról beszél, amikor a szerinted oly kezes nyáját vezetné rohamra kolostorok és más egyházi épületek ellen. Úton-útfélen idézi a Szentírást a nép nyelvén, mintha az Úr szava holmi törek volna, amivel minden koszos paraszt a lelke hibáit tapaszthatja, ha úgy találja jónak! Nem véletlenül tilalmas dolog az Úr és a Megváltó szavaiban kutakodni! Ha alaposan körülnézünk nála, megtaláljuk majd azokat a szemeket, amiket társai az eretnekségben körmöltek és terjesztettek el a lázadás előtt!

Ser Angelo megdöbbenése láttán gúnyosan megkérdezte:

– Dalolni nem tanította báránykáit ez a jó pásztor?

– Olykor a mező egész nyáron énekszóban úszott.

– Talán ezt is hallhatta akkor – kezdett dúdolni egy játékos dalocskát a vizitátor.

– Legutóbb a betakarítási ünnepen. Bájos dal, nemde?

– Van egy másik szövege is. Az pokolba kívánja a csuhásokat, és a pokol tüzét hozná az egyházra. Nem vélekedne róla elnézően, ha hallotta volna sok ezer ajakról üvöltve, mialatt a dóm kapuját hasogatták a fejszék.

– Mi a sorsa?

– Mit gondol, ki miatt hoztuk azt a vasketrecet? A succubát már holnap megégettem itt helyben. Az a szerkezet Anselmóra vár. Őt méltó körülmények között, a főtéren égetik meg, de előtte minden gázságát a fejére olvassuk, ahogy kell. Neves vezére volt ő a vad bandának, sokak öröme és mások épülésére szolgál majd a kivégzése.

Kopogtak. Az egyik zsoldos lépett be.

– Főtisztelendő atya...

– Mi van, Ricciardo?

– A kapitány úr küldött. Fra Anselmo nincs a faluban.

– Keressétek meg!

– A határ túl nagy, és nemsokára besötétedik...

– Ha reggelig várunk, egész biztosan kereket old! Mondd meg a kapitánynak, hogy nélküle nem jöhet vissza! Ha egész éjjel kutatnotok kell, akkor sem! És élve akarom! Érted? Élve!

A zsoldos kiment. Ser Angelo arca gondterhelt volt.

– Ez nem jó környék hajtóvadászatra. Egy lappangó farkast is nehéz elkapni, nem egy embert! Ha pedig valóban kitör a hóvihár...

– Az öt éppúgy hátráltatja, mint a katonákat. Ötven lándzsás és ugyanannyi véreb: gondolod, lovag, hogy nem birkóznak meg a feladattal?

– Tartok tőle.

– Neked is vannak embereid, sőt, kutyáid is.

– Én ilyen esélyek mellett semmit sem teszek!

– És ha megparancsolom?

– Főtisztelendőséged a vendégem, és nem a hűbéruram.

– Aki egy eretnekkal cimborái, maga is eretnekség gyanújába eshet!

– Siena messze van. Az én családom nagy nemzetség, és több városban is fontos. Nem gondolom, hogy akár a püspök úr, akár más tengelyt akasztana velünk egy ostoba csuhás miatt.

– Én a dominikánus rend fővizitátora vagyok, lovag! Bárkinek az exkommunikációját kimondathatjuk!

– Isten őrizzen, hogy önre céloztam volna. Én erre a dolciniánusra gondolok. Mellesleg ide már nem jön vissza semmiképp. Ha bele nem hal a menekülés viszontagságaiba, túlteszi magát a hegyeken, és hírét sem halljuk többé.

– Ahová megy, ott tovább terjeszti a mételeyt!

– Másutt is vannak tapasztalt tudósai a hitnek. Majd csak rajtaveszt valahol...

– Miért veszi ennyire félvállról a dolgot, lovag?

– Annak véli? Én csak a lehetőségeket mérlegelem. Már ez a kudarcra fenyegető hajtóvadászati sem használ sem az egyháznak, sem nekem itt, ebben az udvarházban. Fra Anselmo legalább kordában tartotta a parasztokat. Lehet, hogy végül mást tervezett, de jötte előtt elég keserves volt itt a maguk sáfárjainak és nekem meg a két másik birtokos úrnak is. Szinte forrt olykor a levegő, és néha gazdátlan nyilak szálltostak. Gondolja, hogy most békésebb idők jönnek?

– Tavasszal elrendelhetjük a környék általános megtisztítását. Ha a fákon elég rongyos lóg, és néhány kunyhót is széthányunk...

– Akkor ki adózik majd? Halottaktól nem vehet tizedet, én sem a magam jussát. Ez a hely nem a nagy indulatok, hanem az okos óvatosság helye. Ha Anselmo az, akinek mondja, nyilván tudta, hol keressen menedéket.

Már egészen besötétedett. Valahol messze fáklyák lobogtak, és a szél olykor kutyaugatást sodort feléjük.

– A succubát reggel megégetjük. Ha az idő engedi, itt, az ablak alatt, ha nem, a belső udvaron. Ott a széltől némileg védve lesz a máglya.

– Mindenképp az udvaron, főtisztelendőséged. Azt kellőképp ellenőrizni tudjuk.

– De hiszen maga mondta, hogy kis híján a falusiak végeztek vele...

– De holnap Anselmo nem lesz közöttük. Ezért az lesz a szentírás, amit ő mondott. Ő pedig nem akarta a lány halálát. Most tehát már valószínűleg ők sem akarják. Egyáltalán, amíg itt lesznek főtisztelendőségek, minden óvatosság célszerű. A visszaúton is. A behavazott hegyszurdokban még egy lovascsapat sincs igazán biz-

tonságban.

– Csak nem maraszt itt tavaszig?

– Szívem szerint ezt tenném, mert felelősséget érzek az ittlétük miatt.

– És kellőképp megfélemlítették a körülmények. Én azonban...

Újból kopogtak. Angelo egyik embere volt az.

– Mi a baj, Scudolo?

– Uram, a lány nincs a zárkájában!

– Tessék?

– Valaki elaltatta az őrt, és kiszabadította. A külső falon még most is ott lóg a kötél. Egyenest a mély erdőbe ereszkedett vele.

– Mikor történhetett?

– Jó két órája váltották fel az őrt odalenn.

– Senki semmi gyanúsat nem észlelt?

– Csak azóta vált gyanússá, hogy az egyik zsoldos itt téblábolt egy ideje. Pietro váltig állította, hogy Fra Anselmo az! Csak hát nem hittünk neki... Anselmo olyan kedves kis figura volt, mindig csuhában. Ez meg talpig vasban, és még a kámzsa is rajta... marcona, öles férfi...

– Elmehetsz.

– Most láthatja, lovag: amikor azt akarta, hogy zárják a várbörtönbe a succubát, és legyen szabályos pere, mindössze időt akart nyerni ez a csavaros eszű gazfickó! Már akkor a megszóktetésére gondolt. Nyilván a kedvese lehetett. Ezek a disznók nyíltan tagadták a cölibátust! Minden baj oka a maga hiszékenysége!

– Nem hinném, főtisztelendő uram. Már mondtam: én ismerem ezt a világot, maga meg nem.

– Ez a világ alighanem megemleget még, ha megismer! Az ő dolga engedelmeskedni, nem az enyém a bűneit elnézni. Ha visszatértem, az egész felső vidékre kimondatom az interdiktumot!

– Én nem fenyegetőznék, atyám!

– Ki fenyegetőzik? Ez fog történni.

A zajra a vizitátor megfordult. Ser Angelo épp nyilat tett a falról levett számszeríjba.

– Mit művel?!

– Mindkettőnknek jobb lett volna, ha nem fordul meg, de most már mindegy...

– Elvette az eszét a Sátán?

– A nyilat valahonnét lenről lőtték ki. Maga az ablaknál állt, jó célpontot mutatva. Fra Anselmónak mindegy, az ő rossz híre ettől sem lesz már rosszabb.

– De...

– Ha lelöttem, majd kellő zajt ütök. Mire az emberei megjönnek, ha megjönnek, egyetlen dologhoz lesz kedvük: kipihenni a mai napot és éjszakát. Utána sietve eltakarodnak. Ha megérik az út végét, a rémületük úgyszólván felnagyítja a történeteket. Mindenki örülni fog, hogy nagyobb baj nem esett idefönn, és a tájékunkra sem jönnek egyhamar.

A pap közben megpróbált lassan az ajtó felé oldalogni. Ser Angelo a fejét csóválta:

– Inkább imádkozott volna, atyám!

A nyíl egyenesen a vizitátor torkába csapódott. Az a kiálló részt markolászva vonaglott a padlón. A fekete-fehér csuhát előntötte a vér, Angelo pedig az ablakhoz lépett, és kitérte. A besivítő széltől a kandalló tüze hatalmasat lobbant. Visszaakasztotta a számszeríjat, megvárta, amíg a test elcsendesedik, és felrántotta az ajtót:

– Pietro! Scudolo! Ide gyorsan!

Mert úgy szerette Isten a világot...

1.

Bizonyos Francisco Roberto-val szemben alkalmazott kínvallatásról készült jegyzőkönyv, akit másképp fráter Alonso-nak neveznek, ki is Szent Ferenc minorita rendjének tagja.

A Szent Inkvizíció bíróságán, Vera Cruz dél Nuestro Señorban, Mexico-ban, az Úr 1609-ik esztendejében, augusztus tizenhetedikén reggel Francisco Roberto-t dón Juan Baltran de Gonico licenciátus és dón Pedro Alende inkvizítor urak elé állították, dón Monquisa licenciátus fővikárius jelenlétében, aki időnként a bírót helyettesíti.

Amikor a vádlott megjelent, közölték vele, tekintettel az ügyben kialakult egyetértésre, beismerő vallomást kell tennie, és lelkiismerete megkönnyítésére bűnbánatot kell tanúsítania.

A vádlott akkor azt mondta, beleegyezik, és kérte főtisztelendőségüket, mihamarább fejezzék be ügyét.

Azt mondták neki, hogy a szentekre és a misére, valamint a szerzetesek feletti gúnyolódásra vonatkozó beismerő vallomása révén, amit a tanúk is megerősítettek, megvan az alap arra, hogy Luther eltévelyedésében osztozó lutheránusnak tartsák, s hogy Isten és Szent Anyja iránti szeretetből tanácsolják, mondja meg és nyilvánítsa ki az igazságot, mindenre vonatkozólag, amit szent katolikus hitünk ellen tett és mondott, s nevezze meg a személyeket, kik ezt neki sugalmazták. De a rábeszéléssel sem tudtak többet kihúzni belőle, mint amit a gyónásban mondott, amellel hozzáfűzte, habár sokat mondott, de nem úgy hiszi.

Azt felelték neki, hogy a fentebb megnevezett inkvizítor urak, a bíró és a tanácsadók megvizsgálták ügyét és olyan benyomást szereztek, nem beszél igazat, aminek következtében arra a meggyőződésre jutottak, hogy kínvallatásnak kell alávetni. De figyelmeztették, Isten iránti szeretetüktől indítatva javasolják neki, a kínvallatás megkezdése előtt mondja el az igazságot, mert lelkiismerete megkönnyítéséhez erre szüksége van.

Azt felelte, már elmondta az igazságot.

„Ennélfogva”, szolt dón Juan Baltran de Gonigo licenciátus úr, „miután megvizsgáltuk a per okmányait és iratait, kénytelenek vagyunk a jelenlevő Francisco Roberto-t elítélni. Elítéljük vízzel és kötéllel való kínvallatásra, a megállapított módszer szerint, hogy kínvallatást végezzenek rajta, amíg csak szükségesnek tartjuk, és még egyéb eszközökkel is, ha konoksága meg nem törik. És állítjuk, abban az esetben, ha kínvallatás közben meghal, vagy végtagja törik, úgy ez az ő hibájából történik, nem a miénkből. S hogy így ítéltém, ezt kihirdetjük és megparancsoljuk.”

Azután megparancsolta, vezessék a vádlottat a kínzókamrába, és odavezették.

Azután, mikor már a kínzókamrában volt, az inkvizítor urak és a bíró megkérdezték, nem akarná-e megmondani az igazságot, mielőtt levetkőztetnék. Semmit se felelt és vetkőzni kezdett.

Amikor már levetkőzött, ama Francisco Roberto-t újfent kezdték rábeszélni, mondaná el az igazságot. Azt felelte: „Nem tudom, mit kívánnak hallani kegyelmességeitek.”

Akkor leültették a padra, s a kezére kötelet tekertek, s még mielőtt csomóra kötötték volna, figyelmeztették, mondja el az igazságot.

Azt felelte, ártatlan, de megbocsátja vétküket az irántuk való szeretetből.

Akkor megparancsolták, kössék csomóra és csavarjanak egyet a kötélén. Megtörtént.

„Oh Istenem” mondotta.

Akkor megparancsolták, csavarjanak még egyet a kötélén. Megtörtént, s ekkor azt mondták neki, mondja el az igazságot Isten iránti szeretetből. Erre semmit se válaszolt.

Még egyet csavartak a kötélén. Semmit se mondott.

Még csavartak. Ekkor felnyögött.

Még egyet. Ő csak nyögött: „Ó, ó.”

Megparancsolták, még egyet csavarjanak a kötélén. Megtörtént. Ekkor így szólt: „Senores inquisitores! Vádolok egy jezsuitát, ki velem volt ott!”

Megkérdezték, mivel vádolja a jezsuitát. Azt felelte, nem tudja.

Megparancsolták, hogy a kötelet, amivel kezét összehúzták, kössék a padra.

Azután megparancsolták, kössék a padhoz mindegyik kezét egy kötéllel, kössenek kötelet a combjaira, a térdére, a hónaljára és egyet-egyet mindegyik kézfejére.

Azután mindegyik kötél alá botot toltak, a keze fejére, a lágyékára és a lába fejére is, és megkötözték a haját és a karját, és azt mondták neki, Isten iránti szeretetből vallaná be az igazat, mielőtt a kínvallatást újrakezdi.

Így felelt: „készen vagyok Istent szolgálni”, és elsírta magát.

Mert nem akarta megmondani az igazságot, megparancsolták, csavarják meg a jobb kezén levő kötelet. Megcsavarták. Sírt, de semmit se mondott. Megcsavarták a bal kezén levőt is, s kérték, mondaná el az igazságot. Sírt és azt kiáltotta: „Bocsásson meg, Szentséges Szűz Mária!”

Akkor megparancsolták, csavarják meg a bal lábánál levő botot, s kérték, mondaná el az igazságot. Azt kiáltotta, a jezsuita meghalt.

Kérték, beszéljen arról a jezsuitáról, és hogy minek a megtételére és elmondására kényszerítette őt, s miként halt meg. Azt felelte, semmire se kényszerítette őt – és nem tudja, miképp halt meg.

Megparancsolták, csavarják meg a jobb lábán levő kötelet, s kérték, mondaná el az igazságot. Háromszor felkiáltott: „Jézus, Mária!”

Megparancsolták, csavarják meg a jobb lágyékánál levő botot. Akkor felkiáltott: „Ó, Uram és a Szent Szűz!” – semmi többet nem lehetett belőle kicsikarni.

Megparancsolták, csavarják meg a bal lágyékánál levő botot. Nyögött és a fogát csikorgatta.

Megparancsolták, hozzák elő a korsót és a vizet és kérték, mondaná el az igazságot. Nem mondott semmit.

Megparancsolták, töltsenek bele egy pint vizet. Megtették, Kiokádta, epével és bűzös váladékkal elegyesen, majd elájult.

Akkor a doktor testvért és a segédjét szólították.

Amikor magához tért, fölkiáltott: „Mit akarnak hát kegyelmességeitek, hogy mondjak?”

Azt felelték, mondja el az igazságot.

Azt mondta, megtagadja apját és anyját.

Megkérdezték, miért tagadja meg? Akkor elmondott egy miatyánkot és kijelentette, semmi mást nem tud.

Megparancsolták, öntsenek bele egy kannával.

Gyenge hangon könyörgött, ne tegyék, s mindent bevall.

Azt mondotta: „Eresszenek el, és a karthauziak kolostorába megyek, hogy életem végéig imádkozzam kegyelmességeitekért.”

Azt is mondotta, Yucatánba megy és az indiók szent kútjába öli magát, csak ne kelljen tovább szenvednie.

Akkor a bíró úr megparancsolta, oldják el a padról és kössék gúzsba.

Leoldották és a csigához vitték. Amikor a kötelet a könyökére kötötték, felszólították, valljon be mindent, amit eddig elhallgatott. Nem szólt, csak reszketett. Akkor bokáit is megkötözték és megfeszítették.

Megparancsolták, vonják föl. Meghúzták a kötelet. Két lábnyira vonták a földtől. Akkor a bíró megparancsolta, Isten és az ő Szent Anyja nevében, üdvösségére vallja be az igazat. Azt is kijelentette, lelkét megmenteni állhatatosan óhajtják, ezért megátalkodott konokságát nem fogják túrni.

Nyögött és elájult. Leakasztották. Kisvártatva magához tért. Akkor megparancsolták, mutassák meg neki a vasakat. Megmutatták. Remegni kezdett és azt mondotta, elvették az eszét, és szövetséget kötött az ördöggel.

Megkérdezték, miképp cselekedte ezt?

Azt felelte, elhagyja az ereje és oldozzák föl.

A bíró úr úgy döntött, félbeszakítják a kínvallatást, mert az irgalom elérte célját. Megparancsolta, oldozzák föl. Eloldották tehát, leültették egy padra, neki inni és enni adtak. Az orvos testvér megkenette.

Akkor señor Monquiza megkérdezte tőle, erőre kapott-e. Azt felelte, igen, már tud beszélni.

Akkor megparancsolta, hozzák be a parazsat. Behozták. Francisco Roberto elsápadt és kiverte a veríték.

Akkor señor Monquiza azt mondta, most csupán megmutatta ezeket az eszközöket, hogy magába szállva belássa, csupán lelkének alázata óvhatja meg az újabb próbától. Egyúttal megismételte, haláláért maga felel az Úr előtt, ha ismét makacskodik. Megparancsolta neki, öltözzön fel.

Francisco Roberto magára öltötte ruháit, leült a padra és azt mondotta, soha többé nem lesz megátalkodott, mert ezt parancsolja neki az Anyaszentegyház iránti gyermeki tisztelete és Isten iránti szeretete egyaránt.

Don Alonso inkvizítor úr azt mondotta, helyesen szólott és ő boldog lenne, ha ezt a szándékot az Úr és nem a gonosz sugallata idézte elő. Azért megkérte, imádkozzanak együtt, és utána mondja el az igazságot, miképp eleve kérték.

Francisco Roberto vallomása. Elmondotta volt ő maga, saját szavaival és saját akaratából a Szent Inkvizíció fent említett bírának színe előtt, az Úr 1609-ik esztendejének augusztus hava tizenhetedik napján, Vera Cruz de Nuestro Señorban.

„Miként Senores tudják, tiszteletre méltó Rendünk a pápa Oszentségétől és a katolikus Felségtől kapta rendelésül, hogy a hitvallók keresztjét az indiók földjén magasra emelve, elmenvén hirdesse az Igét és a szent keresztségben egyesítsen mindeneket, akik a pogányságban tévelyegnek. Így történt, hogy az elmúlt esztendő Adventjén rendünk mexikói priorja és a kegyelmes püspök úr engem az indiókhoz küldött. Településről településre járva e föld eddig járatlan vadonába kerültem, pogányok közé, akiket megtérítettem az anyaszentegyház kebelére és megkereszteltem a mi Urunk Jézus Krisztus nevében a rámruházott hatalomnál fogva, hogy jó katolikusokká válva szolgálják az Anyaszentegyházat és segítsenek a mi rendünknek. Működésem során három templomot kezdtek építeni, és számos község járult Vera Cruz püspökének lábaihoz, hogy pásztort kérjen a nyájnak.

Aclatosnak hívják az utolsó települést, ahol eredményesen működtem. Itt csatlakozott hozzám Gonzalo testvér, Jézus katonája, ki rendje római generálisának pátensével jött ide. Jól felszerelt csapat kísérte, s mivel utunk egyfelé vezetett, a vadonnak azon részébe, amit a bennszülöttek Guatemalának neveznek, örültem társaságának.

Három napi járóföldre távolodtunk el Aclatostól, amikor a chiqua törzzsel találkoztunk. Éji szállásunkon törtek ránk, a kísérőinket egy híján lemészárolták. Minket minden tárgyunktól megfosztva, sőt, öltözékünkötől is, egy szál ronggyal a derekunk körül hurcoltak magukkal a fogságba. Hajnalban az erdei csapáson valami növény nedvével homlokunkra, karunkra kék csíkot festettek. A harmadik fogoly, aki bennszülött indio volt, azt mondta, csak azért nem gyilkoltak le a többiekkel azonnal, mert isteneiknek fognak föláldozni. Azt is mondotta, örül ennek, mert így legalább a maga egébe távozhat és nem kell tovább gyötrődnie a keresztyén mennyországban is, miként ezen a földön. Gonzalo testvér csak annyit jegyzett meg latinul hozzám intézve a szót: úgy látszik, az Alkirály öfensége katonái még nem hatoltak idáig, azért viselkednek ilyen magabiztos és öntelt módon foglyulejtőink, s ezért tévelyeghetnek még mindig arcátlanul a bálványimádásban. Nem válaszolhattam neki, mert kísérőink gyorsabb menetelésre kényszerítettek, ez pedig a nyakunkra erősített kalodaszerűség miatt elég nehéz volt, s a lábam alá kellett figyeljek.

Tanyájukon vagy szálláshelyükön föld alatti karámfélébe zártak. A földet levélhalmok borították, alomforma kupacokban. Rajtunk kívül néhány fiatal lány tartózkodott ott, teljesen ruhátlanok voltak, és mindenfajta kötelék nélkül a sarokban guggoltak.

Este lehetett, amikor italt hoztak be, kukoricalepényt és gyümölcsöket. Gonzalo azonban az italt kiöntötte, s engem is figyelmeztetett, cselekedjem hasonlóan, mert hódító mérég van benne, hogy esetleges ellenállásunkat elvegye. Hallgattam rá, mert nem kívántam az Úr színe elé hagymázosan járulni.

Vacsora után én elmélkedésbe merültem, de kisvártatva arra lettem figyelmes, hogy a fogoly indio útján társam a vértanúságban beszédbe elegyedik a lányokkal. Azok, nem lévén megkötözve, lábunkhoz gyűltek és csakhamar áhítatos tekintettel és lélekkel itták Gonzalo szavait, aki tűzbe jött és oly ékesszólással ecsetelte a rájuk váró kárhozatot, meg a mi Urunk mennyországának édességét, hogy az indio könnyekre fakadt, nemkülönben a lányok is. Beszéde végeztével a lányok kiszabadítottak bennünket és egyikük esedeklőn ölelte át Gonzalo lábát, vajha részesítené őket a keresztségben. Mindketten nekiláttunk, hogy az Úr eme egyszerű bárányait az akolba tereljük: én meggyóntattam és feloldoztam őket, mialatt a maradék italt Gonzalo

megáldotta, hogy víz híján ezzel kenhesse meg homlokukat. A gyónás végeztével, mialatt ő befejezte a keresztelést, én egy ott talált olajos edényből egyszersmind az utolsó kenetet is feladtam nekik, hiszen lelkük tisztaságát és békéjét most már nekünk kellett megóvni a halál utáni gyötrelemtől.

A szertartás végeztével imába fogtam, hogy hálát adjak az Úrnak, hogy megengedte, szolgálatunkkal ennyi lelket ragadjunk el a Pokoltól, s hogy velük léphetünk majd színe elé, nem pedig üres kézzel, ha holnap üt majd az óránk. Örvendeztem és forrón kértem Öt, fogadja áldozatunkat engesztelésül gyilkosainkért is, kik nem tudják, mit cselekszenek.

Ekkor lépett be az ifjú indio. Az egyik lánynak hozott valamit ajándékba, ki mátkája lehetett. Dárdáját az ajtó mellé támasztotta, s igyekezett a félhomályban kiismerni magát. Gonzalo, kinek szeme megszokta már a sötétséget, villámgyors mozdulattal siklott oda a fegyverhez, megragadta és kiszökött a karámból.

Kintről jajszó hallatszott, majd ugatás, lárma. Az ifjú indio megmerevedve fülelt a kinti zajra. Fegyveréért ugrott, s felfedezve hiányát, térdre vetette magát, majd elterült a földön, akár egy halott. A lányok köré gyűltek s szapora szóval keltegették. A tolmácsunk pedig fejét fogva kuporodott a földre mellettem és semmi faggatásra vagy unszolásra sem volt hajlandó válaszolni nékem.

Fertály óra múlva, fáklyás harcosok között visszatért Gonzalo. Ketten hozták a hóna alatt fogva, mivel testét összegúzsolták. Az egyik harcos sietve a karámot tartó oszlopok egyikéhez kötözött nyakamnál fogva, majd a még mindig holtként heverő ifjúhoz lépett. Parancsszavára az feltérdelt, s néhány szót váltottak, majd a harcos egyetlen mozdulattal ledöfte. Kihúzta belőle dárdáját, a földre törülte, és intett. A többi harcos most az indiót és a lányokat is a karám falához kötözték. Még egyszer végigmért bennünket, majd újabb intésre ketten felemelték a halottat és a csoport eltávozott.

Amikor magunkra maradtunk, Gonzalo mesélni kezdett. Sikerült az őrt megölnie, de a faluból kivezető ösvényen utolérték, hálót vetettek rá és újra megkötözték. Mivel még mindig láthatóan fel volt indulva, igyekeztem lelke békéjét visszaadni, hiszen erejére szüksége lesz holnap, amikor majd értünk jönnek. Vigasztaló szavaim némileg megbékítették. Életéről kezdett mesélni. Elmondta, miképp vitézkedett Császári Urunk seregében, mielőtt Jézus katonája lett. Mikor Mantovánál rájuk esett a pestis, akkor fogadta meg, szerzetes lesz, ha a fekete haláltól megmenekszik. Így vette fel a Rend fokozatait és vált méltóvá a szent missziós munkára. Itt tüzes hangon kezdte ecsetelni azt a nagyszerű művet, amit a Jézus Társaság Isten nagyobb dicsőségére alkotni készül. Beszért társainak osztagairól, akik telepeket fognak építeni, és karddal és igével készítetik a sötétséget a meghátrálásra. O csak előőrse egy nagyobb csoportjuknak – mondta –, akik egy heti járóföldre mögötte követik jeleit. Ezért törte magát, hogy megóvja őket a csapdától.

Mivel láttam, megint feldúlja az indulat, azt mondtam neki, Isten bizonyára legjobban tudja, miképp intézze a maga művét és ezért legyen büszke, az ő szolgálatában hal meg. Azt is mondtam, mekkora kincs, amit kiragadott a Sátán kezéből, megmentve a lányokat a kárhozattól. Ekkor – nem hihettem mást – megszállta a gonosz. Vadul szitkozódni kezdett, majd kijelentette, csak cselből csinálta mindezt, hiszen az indiók voltaképp állatok, akik nem kárhozhatnak el, mert nincs lelkük. S ha mégis volna, értük nem halt meg Jézus a keresztfán, hiszen a Biblia nem beszél erről a fajról, tehát eleve a Sátán teremtményei. Az ő tettének egyetlen értelme a menekülés lett volna, de hogy őt elfogták, ezzel a többi társa is halálos veszélyben van.

Megpróbáltam ellentmondani, de hasztalan. Azt hajtogatta, a kegyesség eszemet vette. Értsem meg, ha nehezemre esik is, hogy egyetlen katonája Jézusnak többet ér,

mint ezek a koszos állatok együttvéve, akár keresztvíz érte őket, akár nem. Ez mindegy is, mert ha nem esnek társai csapdába, úgyis a lángnak és vasnak adják az egész csürhét. Azért kapták a kiváltságlevelet, hogy a korona jó és megbízható gyarmatokkal rendelkezék, nem pedig, hogy ezekkel a vadakkal próbálják megtölteni az ültetvényeket, akiknek munkája egy négerének felét se éri, de lelkük fenekéig pogányok és lázadók maradnak, akárhogy szelídítsék is őket.

Mikor idáig ért, tépni kezdte kötelékeit és azt üvöltözte, hogy Jézus társasága ki fog irtani minden indiót és pokolra kergeti a kőclelkű barátokat, meg a vízfejű inkvizítorokat egyaránt, akik – a szavait ismétlem, bocsássanak meg, kegyelmes uraim! – azt hiszik, ugyanolyan ostoba és nehézkes módon kell itt is kormányozni, mint odahaza teszik. E kitörés elvehette erejét, mert végre elhallgatott.

Mivel szerencsére latinul beszélgettünk, a tolmács csupán az indulatos haragot vehette ki a szavaiból. Miután végre elhallgatott, riadtan tudakolta, mivel vették el a tiszteletreméltó atya eszét a harcosok? Azt feleltem, bizonyára valamivel megetethették, attól lett ilyen. Igyekeztem kegyes szavakká formálni előbbi szitkait, mintha a méregtől látomás szállta volna meg. Azt mondtam – azt hazudtam, irgalom gyarló lelkemnek! –, hogy a gonosz lélekkel viaskodott és elűzte innét kemény átokkal. Az indió bólintott, s megjegyezte, a peyotl nedvét itathatták az atyával, attól vélt gonosz lelkeket látni, miként az indián papok, ha szent révületbe merülnek. Hozzátette: ez nem tart sokáig, s utána nagyon szomjas lesz az atya. Azt feleltem neki, el fogja viselni, mert hite erőt ad neki. Az indio ájtatos fohászt mormolt az atyáért s utána lefordította szavaimat a lányoknak, akik kórusban sóhajtoztak. Az éjszaka hátralévő részében, mivel kötelékeink nem hagytak minket elaludni, a Miatyánkra és az Ave Mariára tanítottam újdonsült nyájamat, hogy legalább valamit adjak nekik útravalóul.

A karámban nagyon meleg volt már, mire értünk jöttek. Eloldottak minket a faltól, kibontották Gonzalo gúzsát, majd sorra összefűztek minket egy virággal átfont kötéllel. Egy harcos megfogta a kötel végét és kivezette csoportunkat a napvilágra.

Az erős napfény elvakított, így először csak a zsvajt és a füstölőkből áradó erős illatot éreztem, a kopál szagát. Hamarosan azonban visszanyertem látásomat. A falu főutcáján vezettek végig minket. Két oldalt sokan álltak, dobogtak lábukkal és kezükben virágot lengettek. A távolból rekedt kürtszó harsant: a Mária-napi búcsúkból jól ismertem ezt a cseréptrombitát, aminek hangja betöltötte a környéket.

Harcosok jöttek kétoldalt mellettünk, akik a sor végén voltunk Gonzalóval. Láttam, szűrös tekintettel nézelődik és egyre közelebb jön, ahogy a menet a halál felé vonult.

Váratlanul ellökött. A földre estem, és éreztem, a kötel vége arcomba csap. Mire fölálltam, hárman is vonaglottak a porban. Egy harcos, akit nyakán ért saját fegyverének éle és két falubeli néző, akikkel a jezsuita akkor végzett, amikor a házak közé rohant.

Minden összekavarodott. Pokoli lárma és zűrzavar támadt, kunyhók lobbantak lángra, távoli sikoltozás jelezte Gonzalo kíméletlenségét. Harcosok üvöltöttek, a trombita rikoltozott – az ünnep félbeszakadt.

Minket a harcosok futva vezettek vissza a karámba, időnként a dárdanyéllal ösztökélve. A bejáratnál lefogtak és egyenként újra a falhoz, meg a cölöpökhöz kötözték. Egy harcos velünk maradt, s minden hangra fenyegetően fordult a szóló felé. Erre azonban nem volt szükség: odakinn a riadalom lassan elült. Vártam gyilkosainkat és magamban átkoztam Gonzalót, aki megnyújtja ezeknek az ártatlanoknak a szenvedését. De semmi nem történt, csak az őr meredt ránk gyanakvóan.

Telt az idő, múltak az órák, odakinn beesteledhetett. Végre fáklyafény mellett belépett a tegnapi harcos, aki olyan szenvtelenül ölte meg az ifjú indiót. Vele két

feketeruhás ősz hajú pogány pap érkezett. Már ismertem a ruházatukat korábbról, amikor egy faluban az Alkirály őfensége elfogatott és megégettetett néhányat tavalý. Ezeken is épp olyan vad cifrázatok és mindenféle csörgők lógtak.

A harcos tolmácsunkhoz fordult, és az meghallgatta szavait, amelyek nagyon gondterheltek voltak.

– A főnökkel beszélsz, atyám – mondta az indio. – A tiszteletreméltó atyának sikerült elmenekülnie. A főnök szerint azonban úgyis el fog tévedni, és akkor elfogják harcosai, akiket keresésére küldött. Mivel azonban ők megígérték pap-jaikon keresztül a Harc Istenének, neki adják a testvért és mindnyájunkat, most nagyon nagy bajban vannak. Szavukat semmiképp nem szegik meg, de lehet, napokba telik, amíg visszahozhatják a szökevényt. Addig azonban nem tarthatnak bennünket itt a karámban megkötözve, mert az isteneknek nem kedves a hibás áldozat. Mivel te nem mutattál eddig szándékot a szökésre, és attól sem tartanak, hogy a lányok vagy én megszökhettünk, szeretnék, ha megígéred, békésen megvárod, amíg az áldozat ideje eljön, és se meg nem szöksz, se meg nem ölod magadat. Amennyiben nem ígéred meg, akkor természetesen még ebben az órában végbemegy az áldozat, bár a papok szerint nem lesz egészen jó. A főnök szeretné, ha türelmes volnál, és nem ingerelnéd az isteneket.

Megkérdeztem, ha teljesítem óhaját, együtt maradhatok-e a többiekkel? A főnök visszakérdezett, miért akarok velük maradni? Akkor utasítottam a tolmácsot, mondja el, ők immáron az Úr gyermekei és kötelességem megóvni őket a bűntől, amíg csak velük lehetek. Tudtam, milyen együgyűek az indio keresztények, és féltem, tudatlanságból esnek olyan bűnbe vagy vétékbe, ami leronthatja a kereszttségben nyert kegyelmet.

Mikor a pogány papok megtudták a tolmácsról, ami történt, vadul kiabálni kezdtek. Egymás szavába vágva acsarogtak rám, de a főnök egyetlen intésére elhallgattak. Az pedig egészen elém állt és szúrós szemét rám függesztve megkérdezte, vajon valóban megtérítettem-e a lányokat? A tolmácsnak akartam segíteni, ezért mielőtt felelhetett volna, bólintottam. Ekkor a tolmács, talán az Úr sugallatára, elkezdte mondani a Miatyánkot. A lányok kórusban mondták utána. A két vajákoló pap szinte meggörnyedt a pogányságukra hulló szent szavak hallatán. Én pedig, amennyire kötelékeim engedték, kihúztam magam és kínzóim szemébe mondtam az imádság megszentelt ígét.

A főnök megvárta, míg befejezzük, majd kést vett elő, levágta kötelékeimet és kivezetett a karámból. Kinn alkonyodott. A falu most kihaltnak látszott, lakói közül néhányan lézengtek az utcán, csak a harcosokat lehetett látni mindenfelé. Meghökkenve bámultak, amint elmentünk mellettük.

A főnök a szállására vitt. Ez nagyobb és szebb volt, mint a többi épület, előtte két hosszú árbocféle állt, tele színes toliakkal, csúcsukon egy-egy fehér csontkoponya. Bevezetve leültetett, és parancsára két nő ennem adott. Kisvártatva a tolmács is megérkezett és lekuporodott lábunkhoz. A falu papjai léptek be, mind az öten, ahogy megszámláltam, és a fal mellett helyezkedtek el. A főnök parancsára azonban folytattam az evést, amíg jól nem laktam.

Kegyelmes Uraim, én, a szegény bűnös nem szeretnék a hiúság vétkébe esni, de higgyék el, a Szent Lelket éreztem magam fölött ezen az estén. Mintha szénnel jelölte volna meg ajkam az Úr, s a ki nem hunyó parázs égetné szívem, oly nagyszerű volt hatalmas Hitünk, amint ajkaimról buzgott. Talán a kiállott és várható szenvedés okozta, talán az Úr szándéka, nem fogom megtudni sohasem, de szavaim behatoltak a tolmács lelkébe és olyan ékesszólást adtak neki is, ami megindította a szíveket. Mert egész éjjel szólván, s megjárva a pogányok lelkének kútját, mire eljött a reggel, serény kezek emeltek keresztet a pogányok véres oltárköve fölé, s a falu minden lelke elém járult, hogy elvezessem őket a forráshoz, miképp a lányokkal tettem volt. És én

megkereszteltem őket egyetlen nap alatt, miután minden oktalanságból eredő bűnüket megbánták.

Mikor este a főnöktől kijelölt szálláshelyemre tértem és lelkemben számba vettem a nap győzelmét, átvillant rajtam a fekete rémület és keserűség, mert eszembe jutott váratlanul Gonzalo, a méltatlan pásztor. És szívemet szörnyű félelem fogta el, szemem előtt a falu képe bontakozott ki, melynek nincsenek többé lakói és nincsenek benne hajlékok sem, hahogy a harcosok nem érnék utol a szökevényt. És meggondolva a vad szavakat, melyeket a megpróbáltatás éjjelén mondott, még jobban elrémültem, hiszen tudtam, nincs irgalom nyájamnak, hahogy eléri könyörtelen társai táborát.

Imámba menekültem és világosságért esdekeltem, mert úgy éreztem, vak vagyok én, akinek pedig hatalom adatott a nyáj felett és felelősség az Úr előtt.

Kegyelmes uraim, ha most megvizsgálom a szívemet, csupán az igazságért és az engedelmisség miatt teszem. Mert a magam számára is nagyon szörnyű felidézni azt az éjjelt. Így jöhetett a Sátán annak idején a hit bajnokaihoz, de én gyengébbnek és gyarlóbbnak bizonyultam. Talán hiúságomért sújtott ezzel az Úr. Ítéljétek meg magatok, amit mondandó vagyok, de kérek, szándékom ne ítéljétek el!

Íme, itt voltam én és az újdonsült nyáj, melynek tagjait a hitetlenség szakadékának széléről az imént vittem az üdvösséghez vezető útra. Miképp óvhatom meg őket? Hahogy megmondanám a főnöknek az igazat, nem fog-e tüstént visszasüllyedni a pogányság éjébe? Hazudtam a megpróbáltatás éjszakáján, mivel úgy hittem, a mártírhálál egyesít majd tévelygőt és igazat, elmosván Gonzalo szavait, s a vértanúság eltöröl majd minden földi bűnt. Hazudtam, hogy ne maradjon hazugságban a mi hitünk, s most hiúságom és gyöngeségem méri majd rám a büntetést. Hangtalan sírtam, milyen gyors Isten a megtorlásban! Sírtam, de nem nyugodhattam bele, hogy akarata lenne az indiókat a Gonzalo-félék kezére adni. Úgy éreztem, a magam bűne eltörpül az övé mellett. Így szülte az egyik bűn a másikat, a hazugság után hiúságra sarkallt a Gonosz. Mert sugallatára elhatároztam, magam járok a dolog végére, megölöm ezt a megátalkodottat, nyoma se maradjon, testét nyelje el a vadon, hogy az egyszerű lelkek ne a hitben és az Egyházban csalatkozzanak rossz szolgája miatt. És utána, így terveztem, pásztori hatalmamnál fogva elterelem e nyáját innét, valahol új telepet alapítok velük, ahol megvetem a boldog hit alapjait és nyugodtan élhetnek immár az Üdvösségért. És ekkor már a terv szükséges része volt Gonzalo halála: lelkemben gyilkossá váltam, a hit nevében, ugyanúgy mocskolva be a szeretet vallását, miképp ő. És így, hazugságra építve az Úr dicsőségét, máris hasonlatossá váltam hozzá, kontár módon nyúlva rendeléseibe. Így léptem a bűn ösvényére, lábbal tiporva az Angyali Szentnek, rendünk alapítójának véghetetlen bizalmát a Teremtés Urában és olthatatlan szeretetét, amivel mindig győzedelmeskedett a gonosz fölött.

Én, Szent Ferenc méltatlan követője tehát az éj kellős közepén elhagytam a kunyhót, és nekivágtam a sötétségnek. Kegyelmes Uraim! Távozásom senki se látta, s hamarosan az ösvényen voltam, melyen idehoztak bennünket. Úgy számítottam, Gonzalo csakis a rengetegen át lappangva közelítheti meg a célját, ha nem akarja, hogy megint elfogják az indiók. Így én a járt úton sokkal hamarabb elébe vághatok, s az utolsó táborhely közelében lesben állva végezhetek vele.

A nap fölkelt és úton talált. És a forróság egyre nagyobb lett, de én nem lankadtam, a megátalkodottság kitartóvá tett.

Gonzalo alábecsülte társait, azok egy hétnél jóval közelebb jártak hozzá. Már elérték a táborhelyet, tábortüzüik füstje mutatta ezt. Így én az út utolsó kanyarulatánál a bokrok közé surranva vettem szemügyre őket. Sátrakat vertek, a szekereket körbe állították, s az útra fegyveres őrt küldtek. Innét messziről is megfigyelhetők voltak sisakjaik, vértjeik, kardjuk és a puskák meg számszeríjak. Mindez a reverendák

feketéje fölött számomra vérlázító volt, hiszen láttam, Krisztus nevében ezek leölnék a csecsemőt is!

Már nagyon fáradt voltam. Éhség, szomjúság gyötört, lábam sajnójait a szörnyű meneteléstől. Egyetlen vágyam volt, megpillantani Gonzalót, megölni, mielőtt szólhatna velük, s utána gyorsan bevégezni. Reméltem, minden teketória nélkül megölnék, látva amit teszek. Hova is lehetnék? Mostanra a hagymázos tervekből már semmi sem maradt, csak a vágy: megmenteni az indiókat.

És megérkezett. Ruhái rongyokban lógtak, szeme lázasan tüzelt, amint a bokrok között a tábor felé osont. Jobbja görcsösen markolta a lándzsát, amivel idáig utat nyitott magának. Én is megmarkoltam a magam fegyverét, egy jókora bunkót. Hogy végezzek vele, egész a közelemben kellett engednem. Egyetlen előnyöm az volt, nem látott meg, mert figyelmét a füst kötötte le. Úgy terveztem, amikor elhalad a fa mellett, amely mögött elrejtőztem, hátulról sújtom le. Mivel nagyon kimerült voltam magam is, a súlyos bunkóval csak úgy lehettem eredményes, ha a fa is segítségemre lesz. Ezért megmarkoltam az ágot, hogy támaszt találjak.

Odaért elém. Megemeltem a bunkót, és uraim, lesújtott rám az Úr! Az ág letört és én a lendülettől elbuktam az aljnövényzetbe zuhanva. Tudtam, ha fölállok, végem: a recsenésre a hang irányába fordult, és két kézre kapva fegyverét hátrált a tábor felé. Ha eléri a kanyart, meglátja az őt és mindennek vége! De erőm épp mostanra fogyott el, mert elvesztettem az eszméletemet.

Mikor magamhoz tértem, az erdő mélyén ültem egy fának támasztva. Valahonnét füstszagot hozott felém a szél, benne a kopál émelyítő illatával. Fölpillantottam: a tolmács állt fölöttem a törzs harci színeivel kifestve, a harcosok öltözékében, kezében lándzsával. Látva, kinyitottam a szemem, hozzám hajolt és gyöngéden fölsegített.

Most, hogy jobban körülnéztem, láttam, egy tisztás szélén vagyunk. Háttérben hatalmas fák karéjában faragott fehér kövekből készült oltár állott, sokkal nagyobb, mint a falubéli kő. Az emelvény közepén fekvő szoboralak szolgált ágyul az ocsmány gyilkosságok áldozatainak, maga is áldozatot mintázott. Ölében most vértől mocskos, mezítelen alak hevert, testtartása és a mellén tátongó seb nem hagyott kétséget: kitépték a szívét. Nem volt olyan messze, hogy ne ismerjem föl, Gonzalo az. Az oltár csúcsán a füstölő mellett egy tálon alvadt vértől feketülő dolog nem lehetett más, mint a szíve. Azonnal felfogtam: végrehajtották az áldozatot! És a körülötte szerteszét heverő hasonlóan csupas hullák mutatták, rajta kívül még sokan jutottak e sorsra.

A fák árnyékából ekkor kivált az öt pap. Önkéntelenül megindultam az oltár felé, ruhámat megnyitva, hogy lecsupaszodjam. A tolmács vállamra tette a kezét:

– Maradj, atyám!

– Ti megtagadtátok a Mi Urunkat, ezért én nem vagyok többé a te atyád! – kiáltottam.

– Mi tisztelünk téged. A főnök parancsára ide hoztunk, amikor a harc elkezdődött, nehogy bántódás érjen.

– Miféle harc? – kérdeztem rosszat sejtve.

A törzs látta mindkettőtök útját. Gonzalo és társai az Istenek Kövén végezték, nagyszerű áldozatul a Harc Istenének. A főnök velem üzeni, béke veled. A te Istened valóban szeret téged, és bizonyára minket is. De mi csak olyan Istent imádkozunk, akinek egy szája van, és képes minket megvédeni. Ezért úgy rendelkezett, kísérjelek el az erdő széléig, hogy visszatérj a tiédhez. És megparancsolta, ha közénk jönne, ne legyen bántódásod soha. De ha mások jönnek, azok ugyanúgy járnak, mint ez az ember és társai.

3.

Señor Monquiza megkérdezte Francisco Roberto-tól: „Hiszed-é a mi hitünket?”

Francisco Roberto így felelt: „Hiszem és vallom, a Mi Urunk Jézus Krisztus és Istenünk a Szentháromság Istene. A mi Urunk Jézus Krisztus az ő Szent Anyjától, Szűz Máriától született, ki fogantatott a Szent Lélektől, szeplőtelenül, miképp azt az Úr elrendelé.

Hiszem és vallom továbbá, hogy a mi hitünk egyedüli igaz támasza és hirdetője a római katolikus Anyaszentegyház. Hiszem, hogy a Pápa Úr O Szentsége a Mi Urunk földi helytartója, a hit sziklája és csalhatatlan.

Tisztelem és engedelmesen követem ezért akaratát, kinyilatkoztatásait és tanításait, valamint mindazok akaratát és tanításait, akiket az Úr legkegyelmesebben előljáróimul kijelölt. Mindenek előtt hiszem, vallom és kinyilvánítom, hogy a szeretve tisztelt Szent Inkvizíció és annak Atyái kizárólag a lelkem javára és az Isten iránti véghetetlen szeretetből és tiszteletből munkálkodnak, ezért, amit el kellett és majd el kell szenvednem, üdvös elégtételként a magam fejére hárul, mert bűnös voltam és vagyok, amíg csak fel nem oldoz bölcsességük és irgalmuk.”

Ekkor a Señores Inquisidores eltávoztak, meghagyván, adjanak rendes öltözéket a gyanúsítottira, és vezessék tiszta cellába. Tanácskozásuk rövid volt, ítéletük irgalmas.

Az ítélet:

„Mivel a Segoviából való Francisco Roberto, ki is fráter Alonso néven a Szent Ferenc rend tagja, felavatott szerzetes, vizsgálatunk során tanúbizonyságot tett és töredelmesen beismerte mindazon vétkeket, amelyeket az Üdvözítő és az Anyaszentegyház ellen elkövetett, valamint mindezen vétkeket megbánva teljes bűnbánatot tanúsított, ezért valljuk, kijelentjük és kinyilvánítjuk az Atya, a Fiú és a Szent Lélek nevében, hogy őt a hitehagyás vádja alól felmentjük.

Az Úr iránti tiszteletből és szeretetből, s az iránta érzett irgalomtól vezettetve, hogy többé őt a Gonosz meg ne kísérthesse, elrendeljük és megparancsoljuk, hogy a szentségek felvétele után cellájában haladéktalanul megfojtassék.”

A fent leírtak mindenben hívek a valósághoz, s ezt pecsétemmel tanúsítom:

Don Alejandro de Monquiza fővikárius, a Bíróság feje.

Az elítélt felvette a szentségeket és lelke megmenekült. Az ítéletet jelenlétemben szabályosan hajtották végre. Ezt pecsétemmel és aláírással tanúsítom. Egyúttal engedélyezem a testnek Anyaszentegyházunk rendje szerint való eltemetetését.

Juan Vargas, a Szent Hivatal titkára.

Az Úr 1609-ik esztendejében augusztus tizennyolcadik napján, Vera Cruz de Nuestro Señor városában, Mexico-ban.

3. Örök szerelmeink

Halál másképpen

A nyár szokatlanul hideg volt ebben az évben. Vagy csak ő érzett a csontjaiban baljós fagyot? A kandalló tűzénél gubbasztva átvillant rajta, asszonya is didergett az utóbbi hetekben. Már nem fázik: a halottak örök éjbe és hidegbe burkolóznak, amikor elszáll belőlük az utolsó lehelet. Belőle sikoltva távozott az élet, először nem is hitte, hogy vége, csak megkönnyebbült, hát megvan a gyerekük. A szoba szokatlan csendje ugyan gyanús volt, de honnan tudhatta volna, vékonyabb vagy harciasabb sírásnak kéne jeleznie egy csecsemő világra jöttét? Csak amikor a bába és a ferences barát kiléptek a számára másfél napja csukott ajtón, tekintetükből olvasta ki, mindenek vége.

Asszonya (milyen nevetséges így nevezni: majdnem gyerek volt még most, a végén is) nemcsak fázós lett, hanem gondterhelt is. Rémálmok gyötörték, gyakran sikoltására riadt fel éjszaka, olyankor mellére borulva, nyakát karolva zokogott, szavát sem lehetett érteni, és amikor megnyugodott, csak azt sóhajtott, ez a félelem a büntetése a szerelmükért, majd elmúlik idővel. Talán a babára való hosszú várakozás okozza... Utána rámosolygott a kisütő napfény ragyogásával, ahogy csak ő tudott mosolyogni, és megsimogatta az arcát: „Édes egyetlen örömöm, csak te ne utálj meg!”

Hogyan utálhatta volna meg őt, aki élete egyetlen biztos pontja volt, mióta egymásra néztek azon a fáklyafényes báli éjen? Ha voltak indulatai, azok inkább gyűlölködő szüleikre irányultak. Apja tudomást sem vett az asszony létéről, sem a házasságukról. Pénzt is csak azért küldözgetett, nehogy az ő egyetlen fiacskája bármi-ben hiányt szenvedjen. Több szeretetet élveztek Giulio bátyó részéről, akinek pedig csak szegről-végről volt rokona, mégis oltalmazó födelet adott nekik, az ő padjában ülhettek a székesegyházban, hogy ne kelljen szégyenszemre a templom előterében kúksolniuk, koldusok és vándorok között.

De asszonya rettegésén nem segíthetett. Esketőjük levele hozta a hírt, hogy apja és anyja kiátkozta ugyanabban a domban, ahol keresztvíz alá tartották. Sorsa így még akkor is férje családjához kötötte, ha a szerelem elmúlna közülük.

Pedig a kezdet olyan verőfényes volt, mint az egyre ritkábban felcsillanó mosoly az asszony arcán. Nemcsak a kaland első perceiben, de a menekülésük éjén is, amikor egyikük sem látott-hallott a szerelemtől... Ha eskető papjuk rájuk nem szól, el sem mozdulnak a kriptából, amíg valaki fel nem fedezi őket, ami azonnali végüket okozta volna. „És így? Már nem él, pedig milyen engedelmesek voltunk, hogy hallgattunk a bölcs barátokra!”

A döntés számára volt könnyebb. Megkapta, amire vágyott, és vágatva vitte tova, el a városból, egészen idáig, hogy mindenestől az övé lehessen, ő legyen ura és parancsolója, mindensége és világának határa. De az asszonyt minden fogadkozása és vallomása dacára mennyire megrendíthette, amikor harmadnap reggel ebben az idegen házban mellette ébredt, s attól kezdve egészen tegnapelőttig. Mondani oly könnyű a szerelmes szavakat, de ha a fogadalom ránk hurkolódik, akkor? Szót soha nem ejtettek erről, ő félt megkérdezni, asszonya pedig magába rejtette, ha volt ilyen gondolata.

Váratlan elkomorulásait, apró megriadásait nagyon hamar bekövetkezett állapota rovására írta, és a ház népe is így vélekedett.

Esküjük ereje sok mindenen úrrá lett, csak a halálon nem, ami végül elválasztotta őket. Oly kegyetlenül érkezett, el sem búcsúzhattak. Igaz, ugyan mire ment volna a végső szavakkal? Talán, hogy nem a végső sikolyok hangja csengene fülében...

Meg sem ölheti magát, ha még egyszer találkozni akar vele a túlvilágon... Még akkor is a mennybe kellett volna jutnia édes lelkének, ha nem a halottak szentségével felkenve távozik. Az öngyilkosokat pedig még temetni sem szabad szentelt földbe, nemhogy a lelkük az égbe jutna. Ezt az első, hamis halálhír idején is tudta, kis híján mégis végzett magával. Többé nem tesz ilyet, pedig akármeddig tart az élete, számára maga lesz a pokol. Talán be kéne lépnie a rendbe, amely megeskette és eltemeti asszonyát...

Felállt a kandalló elől, magára terítette köpenyét és nekiindult. Akármi is történik majd, most meg kell látogatnia a halottját, akit a kolostorban ravataloztak fel. Megint halotti díszben lesz, mint szökésük éjjelén. Sápadt és véres testét véres lepedőbe csavarva vitték el a halál utáni órában. Ebből a halálból nem támad fel többé. Most valami cinteremben fekket és holnap... holnap egy kriptá fogadja magába, amíg haza nem viheti a saját családi sírboltjukba. Ott a helye, törvényes hitvese volt és megszenvedett érte.

A kapun kilépve döbrent rá, hónapok óta nem járt a városban. Az utca mocskos volt és néptelen. Errefelé sem boltok, sem más sokadalmat vonzó dolog nem volt, az utca felé szinte ablaktalan ódon paloták nem csábították erre a tekergőket. A ház melletti sikátorból jéghideg, bűzös szél csapta arcon, amikor elhaladt előtte. Összébb húzta a köpenyét, arcát is elfedve a hideg elől. Észre sem vehette a sikátor falától elváló hórihorgas árnyéket. Nem látta a fekete kámzsa alól kivillanó sárga-piros zekét, apósa szolgálainak öltözkését sem. Csak a vállá között testébe hatoló pengét érezte, de olyan gyorsan érte el a szívét, ideje sem volt megdöbenni. Mire arcra bukott, gyilkosa már el is tűnt az alkonyaiban.

Döntetlen

A ház a feje tetején állt, de ebből az utcára egy nyikkanás sem juthatott ki. Az úr kedvenc unokaöccse délben rajtavesztett kakaskodó természetén. Párbajra hívta és megölte a város urának egyik rokonát, s közben ő is súlyosan megsebesült. Barátai ugyan sietve elvitték az összecsapás helyszínéről, de haza semmiképp nem hozhatták. Ott keresték először a poroszlók: a feldühödött herceg a fejét akarta. Most az egyik városkörnyéki tanyán hevert, seblázban égve, élethalál között. Ráadásul a ház urának lánya is eltűnt, és a kiküldött szolgák hiába tudakozódtak a templomokban meg az apácaklastromban, sehol se fordult meg, bár a dajka szerint gyónni indult.

– Ő lehetne a mentőangyal! – sóhajtotta anyja, aki egy karszékben ült ölébe ejtett kézzel, halálsápadtan az idegességtől.

– A grófra gondolsz?

– A saját sógorát csak nem engedné hóhérekévre adni! Egy-két évi távoliét nem is ártana ennek a megveszekedettnek. Ha legalább valakit a másik házból vágott volna le, ahogy este tervezte... De éppen ezt a kis ficsúrt kellett a kardjára tűznie!

– Teljesen mindegy. Tudhatta, a múltkori csetepatével betelt a pohár.

- Ne szidd! Szegény feje elég bajban van, még ha túléli is a viadalt.
 - Legszívesebben agyoncsapnám, ha nem lenne máris félholt. Te pátyolgotod, csak mert nincs saját fiunk.
- Az asszony e szavakra egy pillanat alatt magához tért:
- A lányunkat kerítsd elő inkább, a föld alól is!
 - A szolgák már mindent átkutattak, mindenkit megkérdeztek.
 - Mindenkit?
 - Kire gondolsz?
 - Hívasd ide a dajkát!
 - Nem te beszéltél velem?
 - Most együtt beszélünk. Te talán jobban ráijesztesz.
 - Azt hiszed...
 - Semmit sem hiszek. De annak is olyan a feje, akár a széljárta padlás. Ha megszorogatjuk, talán előötlük, amit elfelejtett elmondani.

A megtermett asszony a sietéstől lihegve lépett be.

- Mit parancsoltok, nagyasszony?
- Szedd össze a kevés eszedet, és felelj a legjobb tudásod szerint!
- Én mindig...
- Ne papolj. Mit mondott a kisasszony pontosan, mikor elindult?
- Ha keresed, gyónni ment, és igyekszik haza.
- Azt nem mondta, hova készül gyónni?
- Hát ahova az az úrfi... – el akarta harapni a szót, de az asszony lecsapott rá:
- Miféle úrfi?!
- Hát akivel ott kellett találkoznia – dadogta a kövér nő.
- Kellett?!
- Hogy összeeskesse őket a barát.

Az apa akkorát csapott a széke karfájára, hogy kettétört.

- Beszélj értelmesen, mert összemorzsolak, te boszorkány!

A dagadt nő már sem élő, sem holt nem volt. Igaz, asszonya is falféher lett, az eddigi sápadtsága semmi volt ehhez képest.

A dajka valahogy összeszedte magát. Megértette, az életéért beszél.

- Tegnap a bálon kezdődhetett. A kisasszony éjjel azt parancsolta, reggel kilenckor keressem meg az úrfit, hol s mikor tartják az esküvőt?
- Miért nem mondtad el azonnal?!
- Azt gondoltam...
- Mit? – a nagyasszony majdnem sikított.
- Hogy meg kell lennie, nehogy szégyenben maradjon a kisasszony. Annyira kért rá, hogy belehal, ha nem...
- Te bolond satrafa! Te tyúkeszű! Gondolod, egy kislány szeszélye után kell az ilyesmit intézni? – üvöltött az apa. Felesége szeme azonban mostanra megtelt dühödt érdeklődéssel.
- Várj, jó uram!

– Ugyan mire?!

– Hátha... valóban muszáj volt. Dajka! Igaz lelkedre, nem láttál valami gyanúsat a lányomon?

– Már hogy... azt nem! De attól még...

– Mindig vele alszol, igaz?

– Hát... néhány hete kizár a szobából, hogy nagyon melege van, és nem akar előttem csupaszkodni.

– Erről miért nem szóltál?

– Afféle lányos hóbortnak véltem.

– Azt mondod... már nem?! – hajolt előre az apa. A dajka hátrálni kezdett.

– Ha üvöltesz, uram, csak a szégyent kiáltod világgá – szólt a nagyasszony.

– Csak nem ülhetünk itt ölbe tett kézzel?

– Várj! Az előbb ott hagytad abba, dajka, hova kellett mennie a kisasszonynak?

– A ferences kolostorba, a városszélre. Az öreg baráthoz.

– Az istenit, ott nem keresték! Odaküldök...

– Legfeljebb egy fiút, hogy a barát jöjjön ide, de rögvest!

Az úr megrázta a keze ügyében lévő ezüst csengőt. A belépő majordomusnak rövid szóval kiadta az utasítást. Mikor kiment, dühödten kérdezte:

– Mire lesz ez jó?

– Nyilván tudja, hova indultak tőle. Egyáltalán, történt-e esküvő, vagy...

Az úr szitkot morzsol el. Asszonya maga elé mondta:

– Talán az volna jobb, ha nem esküdtek volna össze. Akkor hozzáadjuk a grófhhoz.

– Gondolod, elveszi, ha...

– Rajtunk áll, mit tud meg az egészből. Talán az az ifjú is megszorítható, talán a családját tudjuk...

– Keresztül gázolok rajtuk!

– Ne dühöngj előre! Nem tudod, ki a lányunk... vőlegénye?

A dajka most kezdett félni igazán. Látszott, nem tudja, beszéljen vagy hallgasson.

– Te valami mást is tudsz, dajka! Ha most nem hazudsz, ígérem, nem bántunk és még meg is jutalmazlak, ha minden jól üt ki. Tehát, ki az az ifjú?

– Annak a... nagy ellenségtek egyetlen fia.

– Őt szereti?! Tudva kicsoda?

– Hát... a tegnapi bál óta biztosan tudja, mert akkor velem tudakoltatta ki. Azért hittem, hogy baj van, mert azt mondta, ha nős, ő abba beléhal.

A külső helyiségben mozgás támadt. A küldönc bevezette a barátot.

– Dicsértessék a Jézus Krisztus, atyám!

– Mindörökké ámen, uram. Miért hívtátál?

Az úr intésére a szolga kisurrant. Mikor az ajtó bezárult, az ősz férfi a barát fölé tornyosult.

– Te barát! Ma összeesketted a lányom egy...

– Igen, uram. Nagyon szeretik egymást.

– De én a családjával együtt a pokol kénköves fenekére kívánom azt a fickót!

– Azt nagyon rosszul teszed, uram, hiszen a vejed.

– Te barát!

– Mit sem ér a hangod fölemelni, uram. Egy ujjal sem érhetsz hozzám, mert nagyon megbánod. Az egyház nem tűri szolgáló bántalmazását. Én csak a kötelességem teljesítettem. Összeadtam két embert, akiket semmiféle akadály nem választ el egymástól.

– Semmiféle?!

– Olyan, amit Isten emelt. Az egyház más akadályt nem ismer.

– Előtte egyikükkel sem volt soha dolgod? Nem tudtad, mit teszel?

– A fiú gyóntatója vagyok, uram. Olyan tiszta a lelke, amilyen...

– Minden mocskos atyafiáé.

– ...egy ilyen korú erkölcsös ifjúé csak lehet.

– Nem volt köztük valami más is? Hiszen előtte meggyóntattad őket. A lányomat biztosan – kérdezte az asszony.

– A gyónás titka szent!

– Értem. Az az ifjú tehát mégsem volt olyan erkölcsös. Legyek hálás, hogy nem hagyta a lányunkat cserben?

– Annyit elmondok megnyugtatósodra, úrnő, rosszabbat gondolsz róluk az igazságnál.

– Akkor miért volt olyan sürgős?!

– Azért uram, mert nagyon szeretik egymást, és nem akartak egy percet sem várni, de Isten ellen véteni sem. A házastársak ölelkezése nem paráznság, hanem szentség – magyarázta áhítatos hangon a barát.

– Akkor tehát?

– Azóta vagy hat óra telt el. Már minden megtörténhetett. Én azt hiszem, meg is történt.

– Nem... maradtak ott a kolostorban?

– De uram! Szent helyen a házasságot nem lehet elhálni!

– Ugyan miért tették volna? – szűrte foga közt a szót az asszony. – Van ott majorja annak a családnak és ma olyan szép idő volt, akár a szikamor ligetbe is kimehettek! A vejünk nagyon szeret ott kószálni!

– Kívánod a házasságlevelet, uram?

– Majd később. Most elmehetsz, barát!

– Ég áldjon, uram.

Mikor eltávozott, váratlanul megszólalt az eddig némán kuksoló dajka:

– A hágcsó!

– Tessék?

– Az úrfitől reggel egy selyemhágcsót kaptam, hogy adjam oda a kisasszonynak. Biztosan éjjelre terveznek valamit.

– Azóta másként dönthettek. A lányom nyilván nem akarta az Istent kísérteni. Vagy valami közbejött.

– A déli párbaj – bólított az úr. – Mondta is az egyik apród, ezt a fickót kereste ott a szökőkútnál az öcsénk, amikor összeszólalkozott azzal a másik bolonddal.

– Vagy a barát tudott többet annál, amit elárult, vagy a lányunk hallotta meg, amit az öcsénkkal beszéltem este. Minden világos: a legegyszerűbben úgy akadályozhatta

meg, hogy összefussanak, ha ő maga sietette a nászukat – állapította meg az asszony –, ha valóban úgy szeretik egymást, ez még nem is meglepő.

– És valahol sietve megvetette a nászágyát a mi átkozott galambpárunk – csapott öklével a másik tenyerébe az úr.

Ketten voltak. Már a dajkát is kiküldték. A férfi egy nagy pohár borral kezében állt az udvarra nyíló hármablaknál. Az asszony még mindig a karszékében ült. Férje hangosan morfondírozott, mintegy a válaszát várva.

– Utánuk küldethetek. Húszan-harmincan átfésülik a város környékét, és ha rájuk lelnek – egy vízszintes mozdulattal jelezte, mire gondol.

– Nyilván a... vejünkre érted. A lányodat...

– Már nincs lányom!

– Ostobaság. Sokan gúnyolódnának a rovásunkra, és gondolom, a herceg ezt sem venné jobb néven, mint a déli gyilkosságot. A fejedet akarod a lányod után elveszteni?

– Akkor?

– Nem tudni, hol is vannak éppen. Ha valóban itt lappanganak a városszélen, akkor megtaláljuk, idehozatjuk őket a házba, megbocsátasz nekik és illő esküvőt ülünk holnap vagy holnapután.

– Még mit nem!

– Egy hónap múlva a vejünket elviszi valami gyors betegség. Fiatal és meggondolatlan szerelmes könnyen megfázhat, vagy elronthatja a gyomrát...

– És?

– A lányunknak egy szava sem lehet, az ég akaratáról ugyan ki tehet? Egy évig gyászolhatja. Ha gyerekük fogant...

Férje kihajította poharát az udvarra. Az asszony hangja valahogy lecsillapította.

– Addigra megszüli, és amint felépül, gyönyörű asszonnyá válik. A gróf még jobban fogja kívánni, hiszen oly sokáig kellett rá várnia, ő pedig a gróf mellett lassan elfelejti szép férjét.

– Vagy nem.

– Vagy nem felejt. De mivel nem engedjük, hogy apáca legyen, meg gondolom, ha gyereke lesz, akkor inkább az érdeklí majd, mint a fátyol, ha úgy akarjuk, csak egy újabb frigy követheti az elsőt.

– És ha elutasítaná a grófot? Ha ott kíván élni az apósánál? Egy özvegy szava másként esik a latba, mint egy lányé.

– Ezt rám bízhatod, uram – mondta kegyetlen nyugalommal az asszony.

– És mi lesz öcsénkkel?

– Most nem okozhat bajt, hiszen magatehetetlen. Mire felépül, már nem lesz kire fenekednie. Viszont ha az esküvőn látványosan kibékülsz a nászoddal, a két család együttes ereje arra ösztökéli a herceget, legyen irgalmas szívű, hiszen a haragot mi is elföldeljük. Ha mégsem, valahogy közös erővel csak elszöktetjük a haragja elől ezt a bolondot.

– És... a vejem sajnálatos halála után?

– Ha a lányod várandós özvegy lesz, a béke szent marad. Ha nincs gyerek, akkor sem vagyunk felelősek a sorsért, és nekik nincs miért békét bontani. A fiuk halálával nincs kinek és kiért a harcot folytatni. A barát akaratlanul a mi kezünkre játszott. Sőt, még a lányod is ezt tette.

A férfi váratlanul megfordult:

- Mi van, ha megszöktek a városból? A lányunk tud lovagolni!
- Mert megtanítottad rá, te bolond!

Odakinn megint mozgás támadt. A majordomus lépett be.

- Uram...
- Beszélj!
- Egy küldönc érkezett.
- Jöjjön be!

A kinn toporgók betoltak egy fiút a rivális család sötétkék ruhájában. Fegyvertelen volt, kezében fehér szalaggal díszített hosszú pálca, bal karján fehér szalagcsokor jelezte: békével és jó hírrel jön. Illően meghajolt:

– Legyetek üdvözölve, nagyuram és nagyasszony! Uram tisztelettel meghív holnap délre a palotánkba leányod és kis urunk menyegzői lakomájára. Lányod ezt küldi, és kér, szeressétek továbbra is úgy, ahogy ő is örökké szeret és tisztel benneteket.

Egy hófehér selyemzsákot nyújtott át, amire a másik család címerét hímezték, és láthatóan utólag festették rá az övékét. Az asszony vette el. A férfi egy erszényt adott a küldöncnek, aki intésére meghajolva kihátrált. Vele a többiek is. Megint magukra maradtak.

Az asszony széthúzta a zsák száját: egy vérfoltos fehér vászon kandikált elő.

- A nászlepedője – sóhajtott a férfi.
- Az hát. Nem késlekedtek a jó hírrel. Még annyi ideig sem vártattak, amíg a címerünket illően ráhímezik.
- Most boldog az a barom! – toppantott a férfi.

A nő tekintete megint szikrázott a méregtől. A kezében egy kis illatszeres üvegcsét tartott, amit most húzott elő a zsákból.

- Mi lesz a terveddel?
- Már semmi. Ez a cafka!
- Kiről beszélsz?
- A lányunkról, természetesen! Van mersze hadat üzeni! – mutatta a kis üvegcsét.
- Mi ez?
- Nyilván magával vitte a többi keverékemet is. Az egész ládikát. Ezzel üzeni, hogy „úgy fog szeretni, ahogy mi őt”.
- Gondolod?

– Tudom. A zsák is az ő ötlete. Siet közölni, asszonnyá lett. Az egészséget azért teszi, mert tegnap elmondtam neki, hogy a grófhhoz akarjuk adni. Nem hittem volna, de rájött, a gróf mellett én fogok neki továbbra is parancsolni. Hát megmutatta, talál magának olyan férjet, akinek ő parancsol, és aki nem fog a kedvünkbe járni soha. A bálon szemelhetette ki. Megtudhatta, hiszen annyi szóbeszéd járja ilyenkor, hogy csalódott szerelmes, akit nem lesz nehéz magához kezesíteni. Kedve szerint játszott mindenkivel, mert kislánynak néztük. Még az is lehet, tetszett neki, hogy belenyúl a sorsba. Úgy látszik, ismeri minden mérgemet! Meg nem étethetem a férjét, sőt, meg sem próbálhatom, vagy vége-hossza nem lesz ennek a játéknak. Tudom, mit akarsz kérdezni. Holnap nagy láda ékszert küldünk neki nászajándékba, meg a kelengyéjét. Nem fog az anyósa azon ékelődni, hogy egy szál ruhában ment férjhez! Mi pedig ott fogunk mosolyogni

azon a menyegzőn, és fogadjuk a szerencsekívánatokat. És milyen gyorsan csak lehet, minél távolabb küldd el az unokaöcsédet, ha azt akarod, hosszú életű legyen ezen a földön.

– Legyőztek?

– Egy vigasztaljon: a csatát a nászod sem nyerte meg. Ilyen meny mellett csak veszteg maradhat.

Emlékek háborúja

Rosetta befejezte az utolsó Miatyánkot, keresztet vetett, és sóhaját elfojtva felállt a sírbolttól. A temető ragyogó délutáni fényben fürdött, kiáltó ellentétéként a hely sugallatának és a szívére nehezedeő bánatnak.

– Azt hiszed, kiengesztelheted?

Megfordult. A fekete ruhás Nagyasszony ott komorlott mögötte. Eddig észre sem vette, a kriptá mögül jöhetett elő.

– Nem hinném, hogy rám haragszik.

– Én az Úrról beszélek, te lány!

– Az ő irgalma végtelen. *Te* nem tudsz nekem megbocsátani, Úrnő!

– Te sem magadnak, tudom jól.

– Ez rám és az Égre tartozik, Madamma. A gyászunk sem közös. Te nem ismered az irgalmat. A szíved csupa gög!

– A tiéd sem volt különb. Miért nem engedted neki? Tudtad egyáltalán, mitől vonakodsz?

– Te talán nem voltál lánykorodban büszke és tartózkodó?

– Én engedelmes voltam. Atyám adott férjhez. Meg sem hallgatom, ha valaki megkörnyékezik!

– De tőlem elvártad volna, hogy másként tegyek?!

– Amíg nem tudtam, mi lesz büszkeséged ára, rád se hederítettem!

– De most engesztelhetetlenül gyűlölsz. Honnan veszed hozzá a bátorságot?

– Látszik, hogy nem gyászolsz teljes szívedből!

– Hogy mered ezt mondani?

– Akkor annyira gyűlölnéd magadat... hogy már nem is élnél.

– Az öngyilkosság halálos bűn!

– Tehát miattad ők ketten a pokolra jutottak. Nincs kedved követni őket?

– Madamma, Isten elvette az eszedet.

– Tőled, amint látom, semmit sem vett el. Az eszed ép, szíved meg sohasem volt. Minek gyászolsz hát? Kinek? A város nem akar rólad tudni, legszívesebben elfeledne, akár a két özvegy menyasszonyt. Azok legalább felöltötték a fátylat.

– Mert rá tudtátok kényszeríteni a családjukat. Mi nem vagyunk senki lekötelezettjei. Én azt teszem, amit akarok.

– És boldog vagy, hogy szemérmetlenül a gyászunkba tolakodhatsz.

– Én sajnálom legjobban, hogy közösködnöm kell veletek, akik a gyilkosaik vol-

tatok.

– A tisztesség parancsát követtük.

– Csak a gyűlöletét. A lányodat sem szeretted, a fiút azután végképp nem!

– Te!

– Mért én? Te! Azt hiszed, nem hírezt, hogy a lányodat lelked mélyén születése óta a pokolba kívántad? Hát most ott van.

– Te meg idefönn!

– Ha hinni lehet messer Alighierinek, amúgy sem lennénk soha együtt. Okét, nagy bánatodra, együtt sodorja az alvilági szél, el sem válhatnak soha. Te biztosan a mennybe jutsz, többé nem zavarhatod meg szomorú együttlétüket.

– Gyűlöllek!

– Kit nem, Madamma? Ugyanaz a pletyka, amely leányod iránti mély utálatodról szól, azt is híreli, hogy az uradat sem szeretted soha. Valaki azért ott rejtőzhetett a szíved mélyén. Talán öcséd apja...

– Elhallgass!

– Te kezdted, Madamma. Ha ez az igazság órája, viseld el, amit földidéztl. Mindenki látta, aki megfigyelhetett benneteket, hogyan csüngtél öcsédén, ezen a szilaj örültön. Te adtál lovat hetykesége alá, indulatát te csigáztad, amíg rá nem lelt végzetére és a lányod sorsát is sikeresen meg nem pecsételte.

– Hogy merészelsz rám sarat szórní?

– Vagyok olyan jó keresztény, hogy szánlak, bár nem érdemled meg. A legkomiszabb pletykát nem is akarom elhinni. Szerencsédre nem jutott férjed fülébe...

Az Úrnő szavát elvette a düh. Kábultan kapaszkodott a kriptaajtó ciradás vas karikájába.

– Ha igaznak bizonyul, már te is fátyolt viselnél, az öcséd pedig nem kardtól pusztul el, hanem elrekkentik valahol, akár egy vak kutyakölyköt.

Rosetta végignézett a már fuldokolva zokogó nőn és legyintett.

– Mit találgatom a vétkeidet? Te már akkor megbűnhödtél, amikor lányod még élt. Nem rajtad állt, életben marad-e? Igaz is, megennyhültél volna valaha, ha megmenekülnek, és egy napon unokáddal a karján lép eléd?

Az asszony lehajtott fejjel állt. Csak a vállán látszott, hogy zokog.

– Tudom, ha úgy adódik, megöletted volna őket, te is, a férjed is. Az ő dühét a gyász elcsitította. Te máig sem békültél meg. Én is nő vagyok, tudom, hogy mi másként gyűlölünk. A lányodra én is haragudtam: elvette azt, aki az enyém lehetett volna. Csitri létére lefőzött. Persze könnyű dolga volt. Megérezte benne azt a feszülő izgalmat, amitől én visszarettentem, és megelőzött. Ha nem jön közbe, végül megkegyelmeztem volna a fiúnak, hiszen olyan szép és sebezhető volt. Lányod halálos szerelme elrontotta az én szép játékomat. Micsoda daliás férfivé vált volna mellettem!

– Nem érdemelted meg.

– Talán nem. Mindenesetre az én gyászom valódi. Özvegy-menyasszonyság, aranyszobrok és egyéb hazugságok nélkül való.

Az Úrnő tíz körömmel próbált Rosetta arcának esni, de az könnyedén lefogta.

– Van köztünk néhány tavasz, Madamma. Mellesleg: ennél a kriptánál te is csak vendég vagy. Ne vágj közbe. Lányod jogosan nyugszik itt, férje oldalán. Jobb is így. A ti kriptátoknak rémes híre van városszerte az ő haláluk óta. Sötétedés után senkit rá nem vennél, hogy a közelébe menjen.

Elengedte az Úrnőt, aki csuklóját fogva hátrált néhány lépést. Rosetta gúnyosan elmosolyodott és megigazgatta félrecsúszott fátylát.

– Remélem, ritkán futunk össze. Legközelebb mindenesetre szolgálkat hozok magammal. Jobb, ha most eltávozunk. Mindjárt besötétedik.

– Menj csak, ki tart vissza!

– Nem szeretnék a hátam mögött tudni, Madamma.

4. Luan

Rokonok

Zsuzsa mindig bolond volt. Ha valaki, én tudom. Már gyerekkorában elég bajom volt vele, de amint elmúlt tizenhat, ez megsokszorozódott. Egy ideig küzdöttem, hogy kordában tartsam, azután feladtam. Egyszerűen becsuktam a szemem, és arra gondoltam, majd valami történik, jó vagy rossz, de olyasmi, ami után nem kell többé szoronganom. Beleavatkozni a dologba reménytelen, kétségbeesni hiábavaló, ez a lány elemi csapás, amin túl kell jutnia a világnak, akár egy szélviharon vagy földrengésen.

Nagy meglepetésemre nem züllött el, nem szedett össze betegséget, sőt, meg sem fojtotta egyik szeretője sem, jóllehet voltak ötletei, amikért én a szerencsétlen helyében bizony megtettem volna. De hát én csak az anyja voltam, aki mégsem kívánhatta, hogy haljon meg. Egyszer-egyszer irigykedtem, mit meg nem enged magának, s mégis szeretik, mégis mások szenvednek, mint a kutya, míg ő magától értetődően teszi, amihez kedve van. Én meg sohasem tehettem mást, mint amit a világ elvárt. Ahhoz túl jól neveltek és nevelt meg az élet. Mindegy. A pillanat mindig elmúlt, Zsuzsa meg csak csinálta a maga életét. Nem is rosszul. Felvették a főiskolára, mert elintézte, kitüntetéssel végezte el, és lettek megrendeléseik. Később reklámot csinált, nagyon hamar külföldön is. Bolondos tárgyai világszerte elharapóztak a légitársaságok jóvoltából. Csak a magánélete nem akart megnyugodni. Huszonhat éves korára mindent kipróbált, ami idióta lapok témája szokott lenni. Nekem a valóságban kellett látnom egy-egy mozzanatot, s olykor belebetegedtem helyette. Apja, aki tízéves korában vált el tőlünk, időnként ingerülten felhívogatott, amikor a sajtó pletykázott a lányáról. Mindig is nagyon önző volt, s egyedül az érdekelte az egészből, hogy a lánya megárhathat a társadalmi tekintélyének. Igaz, az ő körei soha nem találkozhattak a miénkkel, jobban mondva a lányáéval. Aligha volt valószínű, hogy a jeles zeneművésztől és tanártól számon kérnék: a nevét sem használó, hol kopasz, hol derékig érő hajú, harlekinre maszkírozott művészpáncél, később jeles dekoratőr és tárgytervező miféle botrányt csinál külföldön vagy idehaza, mit nyilatkozik különböző férfiak nemi szokásairól és potenciájáról, vagy arról, hogy őt többé férfi nem fogja érinteni, mert a női szeretőnél

nincs jobb a világon. Azt meg az orrára sem kötöttem a kedves exférjemnek, hogy a mondatok nem mindig értendők szó szerint, hiszen Zsuzsa olykor akkora marhaságokat hagy rá az újságíróra, főleg ha részeg vagy mérges, mint annak a rendje. A valóság is eléggé zavaros volt persze.

Mindezek után mellbe vert, amikor férjhez készült menni. Semmi extravagancia, a férjjelölt egy szép, tiszta és normális fiú volt, már előre sajnáltam. De a lányom gyanúsán megszelídült a készülődés idején. Eljegyzést tartottak, lakását emberivé pofozta, ruhatárát kicserélte, nem ivott, számos volt barátjától megvált, új nőgyógyászt szerzett, terhességi specialista szülész. Megszállta az angyal? Igazából semmi sem volt érthető: megint egyszer sikerült megbotránkoztatnia környezetét. Egy nárcisztikus, félpederaszt fiú engem ostromolt, hogy akadályozzam meg ezt az egészet, mert Zsuzsa alkalmatlan a házasságra és a házasság mint intézmény Zsuzsára. Hogy az a fiú valóban gyönyörű, de az ő esete, akit vétek nőkkel tönkretenni. Más is mondott válogatott hülyeségeket, persze hagytam: megszoktam, hogy nálam van a lelki szemetes. Zsuzsa mindig is rám testálta a „nyafogókat”, ahogyan a szekeréről lehagyott embereket nevezte.

Végül eljött az esküvő, fehér uszályal, sok vendéggel, álomszerűen, ahogy csak egy filmrendező meg egy díszlettervező – Zsuzsa tanúi – összehozhatják az ilyesmit. Utána gardenparti volt Zsuzsa főnökénél. Az ő lakásának teraszán tízen alig fértek volna el, nemhogy a meghívott kétszáz és a hivatlan többi. Annyi felvétel született, amennyi dukált, vagy amennyit akartak csinálni. A lányom, amíg a „lószerszám” – ahogy a menyasszonyi öltözéket nevezte – rajta volt, maga volt a kedves odaadás. Még én is meghatódtam egy pillanatra, bár a mellette szerzett gyanakvási hajlamom azt súgta, hogy valami nem stimmel. A házasságkötőből kilépve kezdett a tekintete elbogarzni.

Átöltözött kosztümbe. Szolid Chanel modell volt, de a mintája extravagáns, anyaga pedig valami indiai, világító szállal átszőtt selyem. Zsuzsa karcsú alkata, ehhez képest nagy melle, meg a blúz akkor is kihívta volna a figyelmet, ha nem épp az ifjú asszonyról van szó. Így a jelenlévő férfiak többsége enyhén megbolondult, és a helyiséget megtöltötték gerjedelemmel, amelynek a középpontjában ő táncolt, egyre vadabban és önfeledtebben. Mikor egy pohár pezsgővel odajött koccintani és kifújni magát, meg is kérdeztem:

- Búcsúzol, vagy a vesztedet érzed?
- De még mennyire! Olyan gyönyörű a hapsi!

A férjére nézett – ő állt velünk szemben –, és a poharát is rá emelte. Azt hiszem, ez volt a fiú legboldogabb pillanata ebben a házasságban. Irigykedni támadt kedvem. Hát végül mégis jól ér véget a tízéves ámokfutás? Milyen kár, hogy nem a testvére, hanem az anyja vagyok!

Később hazamentem, s csak a reggeli telefon ébresztett föl a látomásból, amelyben a lányom részesített. A férje hívott fel. Nem volt külföldön, de először azt hittem, elaludtak. Két perc alatt kiderült, hogy nem erről van szó. Zsuzsa már elrepült Lisszabonba, csak éppen mással. Igazából, azt hiszem, erre vártam, hát nem is voltam meglepődve, bár játszanom kellett, hogy igen. Mikor azonban a részletekre került sor, megijedtem. Nem valamelyik ismerőse miatt hagyta el a férjét. Ott, az esküvőn látta először, és a partin ismerte meg alaposabban az illetőt, aki nem volt más, mint a sógora, Péter, János testvére. Egy órával a távozásom után félrehívta Jánost, visszaadta a gyűrűt, megvallotta, hogy nem tud Péter nélkül élni, és reméli, az sem nélküle. Utána kiment a kertbe, félrehívta Pétert, szerelmet vallott neki, majd kettesben távoztak. Mire János taxihoz jutott – a lányom a kocsit elvitte – és Zsuzsa lakására ért, ott sem találta őket, s mire a repülőtérré, már jegye sem volt, mert átírták Péter nevére.

Három hét múlva jöttek meg Portugáliából. És ekkor kezdődött a pokol. Mert Zsuzsa felhívta Jánost, közölte, hogy terhes. Azt viszont nem tudja, melyikük a gyerek apja, mindketten beleférnek a képbe. Ezért, amíg ezt valahogy nem lehet kideríteni, elvileg János az apa. Ő tisztességes nő, amennyiben így van, a szülés után visszatér Jánoshoz, mert egy gyereknek családban kell felnőnie. Szeretni persze Pétert szereti, de nem válik, viszont amíg az igazság ki nem derül, Péterrel marad. Ha mégis Péter az apa, akkor minden megy tovább a maga útján, és elválhatnak.

A helyzet egyszerre volt tébolyító és nevetséges, mint már annyiszor a lányom körül. Időnként a két fiú megpróbálta az ügyet lezárni, de Zsuzsa hallani sem akart semmiről a maga döntésén kívül. János öngyilkosságot kísérelt meg, de megmentették, a terhesség második felében pedig Péter bolondult meg szép csöndben. Még szanatóriumban kezelték, amikor Zsuzsa meglátogatta. Kilencedik hónapban volt, és én, az anyja sem mondhatok mást, csak azt, hogy az anyaság gyönyörűvé tette. Ezt ő is tudta, és szokása szerint rá is játszott, ruhával, sminkkel. Az utóbbi időben kissé nyugtalanabb volt, ami a közeledő szülés miatt nem lepett meg: világ életében rosszul tűrte a fájdalmat vagy a megerőltetést. Mindenesetre szedett valami enyhe nyugtatót.

Péter aznap nyugodt volt, ezért kiengedték délutánra. Zsuzsa beültette a Renault-ba, és lejöttek a városba. Biztos, hogy nem ötvennel vezetett, de a karambol talán elkerülhető lett volna, ha a reflexei nem gátoltak a nyugtatótól. Busszal ütköztek. Péter azonnal meghalt, Zsuzsa a kórházban, de előbb császárral megszülte a fiát. Később János valami olyasmit talált ki, hogy valójában Péter vezette a kocsit, akiben sokkal több gyógyszer volt. Erre a rendőri jelentésben semmi sem utal.

A gyereket végül meg sem vizsgálták, már nem volt szükséges eldönteni, ki az apja. Azt hiszem, János sohasem lesz meggyőződve az apaságáról, de mivel Zsuzsáé volt, szenvedélyesen szereti a kis Pétert (a gyerek neve Zsuzsa utolsó kívánsága volt). A haláleset óta viszont ő sem egészen normális, ezért végül valószínűleg rám marad az unokám felnevelése. Csak remélhetem, hogy nem az anyja természetét örökölte.

Rondasztori

Én voltam az oka. Mióta van időm gondolkozni rajta, és nincs más dolgom, mint az agyam rágni, épp eleget gógyiztam ezen. A szabadulásig van még vagy öt évem, hát akkorra szépen be is csavarodhatok. Időnként éjjel a Mari felráz, ha nagyon nyögök vagy jajgatok. Kezdenek érte utálni, de nem tehetek róla. Most ugyan maga meghallgat, mert azt hiszik, akkor normálisabb leszek, de nem hiszem. Sok volt ez nekem, hiába.

Azzal kezdődött, hogy a Kareszék elkaptak. Persze csak egy ilyen hülyét lehet így megvirtolni, de a baj nem ez lett. Ha hülye voltam, kúrjak rá, nem? Igaz, nem rá, hanem megkúrtak, de ez benne volt a pakliban. Pofámba nyomták az altatót, magukkal vittek és partiba vágtak rendesen a szárítóban. Az elején még élveztem is, igaz kicsit berúgtam az étertől, de azután kezdett marha fárasztó lenni, s láttam, megesz a fene. A Karesz is kiszúrhatta, mert odalökte, ha szerzek magam helyett valakit, akkor abbahagynak. Ráálltam, mert akkor már mindenre ráálltam volna. Retten kísértek el, nehogy lelépjek, vagy valami balhét csináljak.

Évához vittem őket, mert az volt a legközelebb, két tömbbel arrébb laktak. Felszóltam, lejött, hogy mi van? Már a képébe is nyomták azt az átok rongyot, amit nekem is. Egyikük mütös, ott látta, hogy kell. Tíz percig hat, vagy kicsit tovább. Most

én néző voltam. Messziről az ember részegnek néz ki, ahogy vezetik. Lényeg a lényeg, Éva tíz perc múlva a bandánál volt. Nekiálltak hámozni. Elég lengén jött le, nem tartott soká. Utána feltették a rökire és a Fecó nekiállt. És szépen el is szállt, mert Éva tökönrúgta. Utána felpattant és elkezdte a bandát megruházni. Ahogy mozgott, nyilvánvaló volt, tudja a dolgát. Én nem tudtam, hogy lejár edzeni, kungfu, vagy karate, vagy valami ilyesmire. Nem zavarta, hogy pucér, de a krapekokat a rúgásai annál inkább. Egyikük vasat kapott elő, de azzal csak azt érte el, hogy a feje beszakadt, s a bot máris a csajnál volt. No, elég, hogy kifeküdtek sorra. Csak épp a Fecó közben magához jött és előkapta a bököjét. És mielőtt szólhattam volna, beledobta a hátába Évának. Az még visszafordult és a bottal adott neki egyet. Utána összeesett. Karez, aki az egyetlen ép tag maradt, először lekevert nekem egy állati nagyot, de azután beszart.

– Ha ez megmurdel itt, az nagyon szar ügy lesz!

A csaj azonban egyáltalán nem látszott megmurdelni. Felállni ugyan nem tudott, de ahhoz képest magánál volt.

– Te hülye, vigyél orvoshoz! – mondta elég gyenge hangon.

– Rendőrt ne hívjak?

– Nem akarlak beköpni titeket, te állat! Én se bírom a zsarukat. Frankón!

– Inkább még egyet kéne adni neked, hogy elnémulj!

Nem figyeltek rám, mert elestem a pofontól. Megpróbáltam lelépni. Karez a folyosón kapott el. Nem ütött, de úgy nézett, hogy nedves lettem alul.

– Te is mész vele együtt a seholba, ne félj!

– Nyugi, te barom! – Misi volt. Vértett a feje, de támolyogni tudott. Kábító volt nála.

– Ha nem hívsz mentőt, beszórlak, te fasz!

– És? Mit mondunk nekik?

– Majd valamit kitalálunk. A csaj tényleg kurva jól bunyózik. Kár lenne érte!

Valahogy összepakoltuk magunkat, mialatt a mentőt vártuk. Évára, aki közben rendesen elájult, félig-meddig ráhúztak valamit, Misi az ölében tartotta, elég hülyén néztek ki, a csaj falfehéren, a krapek vérző fejjel, akár valami háborús filmben... A duma az volt, valami banda egyelt épp minket, s Karezék megpróbáltak kiszabadítani, ami döntetlenre ért véget, s közben valaki beoltotta Évát.

Hat hétig volt kórházban. A többiek csak kettőig, s utána felváltva látogatták. És ez a hülye tyúk – mást nem mondhatok! – beleesett Misibe. Mint a moziban. Pedig hát az se volt más, mint a többiek. De mire kijöhetett, a tag is jól belepistult. Igaz, eleget dumáltak, de akkor is. Én már addigra nem kellettem nekik, mert ez a balhé betett a dolognak. Csak Karesszal jártam, mert azért a bandából nem engedtek ki. Igaz, nem is nagyon lett volna hova lennem, a pénzem közben elfogyott, és a házinéni kirúgott a kégliből.

Nem csöveztünk, mert valami volt munkásszállást föltörtek. Be is lehetett fűteni, megvoltunk valahogy. Mikor Éva kijött, Misi egyenesen odahozta. Pedig neki lett volna hova hazamenni, de nem, egymásba zúgott a két hülye, és szobára mentek. Karez megígérte a többieknek, szétcsapja az agyukat, ha egy szót szólnak, egy balhé egy csajjal legyen elég. És azok ketten amúgy nem sok vizet zavartak, sőt, ha kellett, jöttek segíteni. A srácok rákaptak a trafikokra, vagy tízet nyomtak fel, de nem a környéken, hogy ne legyen feltűnő. A szajrét részben elpasszolták, de a cigit magunk árultuk a Kondorosin és más tangókon. Egy ötössel lejjebb mindig megvették. Volt razzia, de csak bírságot kaptunk, azt hitték, gazdának dolgozunk. Sajnos, az aranyélet nem tartott soká. A Himlős odajött egy hónap múlva és szólt, tudják, maszekolunk, ami

nem megy. Vagy beállunk a sorba, vagy... Vagy lett.

A baj az volt, hogy nem elsősorban cigit akartak eladatni velünk. Hogy nagyobb munkára is befogtak minket, elment volna, ha nem nedves ügy. De a Himlős főnöke kemény hapsi, neki a trafikok linkek. Ahol pedig ő kaszál, ott esetleg vér is folyik. És folyt is, mert a Fecó imád böknö. Valami éjjeliőrt vágott haza, már megint csak félig. Igaz, személyleírás nem lett, de a rendőrök sokkal jobban ránk hajtottak, mint eddig. Még az újságba is bekerültünk. Ekkor a főnök szabadságolta a társaságot, hogy csönd legyen. Srenk helyett kábszert kellett árulni, meg szállítani is. Hogy ez mennyivel rohadtabb, nem mondta persze el. Aki a drogvonalra kerül, jobban teszi, ha elássa magát. Nagy a konkurencia is. És van balhé elég. Jó pár bunyó például. Itt Éva lett a sztár, aki zaj nélkül baromira elintézett néhány fütyülőt, szakmabelit, meg nyomingert egyaránt. Ha kis lábával odarúgott, nem kellett még egy. A srácok Misi kivételével baromira örültek. O féltette a csajt, érthetően. De annak tetszett, hogy tisztelik, s hogy jól tud dolgozni. Bár, hogy négyszemközt mit beszéltek erről, nem tudom.

Három hónapig voltunk drogosok. Karez jóvoltából senki nem kapott rá, mert az első alkalommal megmondta, ha valaki magába böki, akkor megy a Dunába! Neki nem kell, hogy hülyeségen bukjunk meg. Hát meg nem buktunk ezen, de eljött azért a baj.

Szállítottunk, amikor összefutottunk a jugókkal. Jó nagy hepaj lett, már majdnem befejeztük, amikor ránk estek a zsaruk. Talán be is köptek, de valószínűbb, túl soká ment jól. Mindegy. Le akartunk lépni, és Éva két rendőrt kikent, de a nyomingerek stukkert húztak. Karez lelőtték, meg a Tarhást is, aki fedezett. A többiek szétspricceltek, és sikerült hazajönni. De otthon meg a főnök várt, azt mondta, szűnjünk meg, vagy kicsinál. Onnét mindenestre fel kell szívódn!

Fecó vitt magával egy padlásra, ahol azelőtt élt. Éva pedig hazavitte a Misit. És az anyja minden dumája dacára a szobájába zárkóztak. De a hülye spiné – igazán nem mondhatok mást! – annyira felkapta a kakaót, hogy elrohant a héségre. És amikor kijöttek, ezek a szobában nem tudták, hogy csak az anyja miatt vannak ott. Nyilván arra gondoltak, lebuktak. Az ajtó a felszólítás után se nyílt ki. Vagy fél óráig szövegeltek nekik az ajtón át, azután betörték. Akkor jöttek rá, akár rögtön is megtehették volna, mert azok nem hallották már a szöveget. Ott lógtak egy kötél az ablakon. Hogy tudták megoldani, nem tudom, de mindegy is. Nekem a nyomozó mutatta a fotót, amikor elkaptak a Fecóval együtt, két hét múlva. Ronda is volt meg szép is valahogy. Egymással szemben a két arc, a szemek lecsukva. De mi fojtotta meg őket? – kérdeztem a pasit. Az rábökött a ceruzával a kép aljára. Hát nem felvágta az ereit ez a két idióta? A párkány tiszta vér volt, még a földre is jutott belőle. Csak azt nem értem, mire volt jó a hurok? Hacsak arra nem, hogy én azóta is rosszkat álmodjak. És azon rágjam magam, ha már az Éva miattam így járt, nem lenne jobb utána menni, meg a Karez után?

Luan

Egy karton cigaretta kellett. Olcsón. Kimentem hát a Kondorosba. Már régen szerettem volna, csak az eredendő lustaság visszatartott. De szombat volt, és szép idő. Kocsiba vágtam hát magam, ha a Trabantot annak hívják – én mindenestre, sőt, még párducnak is. A fekete matricát rá is ragasztottam a műszerfalra, de már rég lekopott. Legnagyobb bosszúságomra az út ellenkezőleg egyirányú, de ha lúd, legyen kövér! Fordultam, rükverc és tolatva végig az útszélen parkoló márkák mellett. Mindenféle

állt ott, de így csak én bírok füstölni. Ezt hittem egészen, amíg egy jó öreg Audi el nem döngött mellettem, szívbjaj nélkül bele az egyirányúba. Hát akkor én sem adom a nyuszit, hanem elővezetem magam, ahogy dukál. Stop, fordulás, és irány tovább. Ahol már mozdulni sem lehet, ott a piac. Egy kicsit errébb egy fa alá álltam, ahova nem fért mellém senki. Ez a kisautó előnye.

Kiszálltam, és valaki rögtön madárnak nézett. Kérte a parkolási díjat. Igaz, volt rajta táska, de nekem tollas vajon a hátam? Ezt meg is tudakoltam tőle, mire felhagyott velem. A megjegyzésemet már meg sem hallotta: barlangjegyet miért nem árul, azt vennék...

Szóval autó lezárva, be a piacra. Oltári a tömeg, s én áldom az eszem, hogy szokás szerint zsebben a mani, a papírok meg a nyakamban, az indiánzacskóban. Ez még Isztambulban is bevált, pedig a profi tolvajoknak állítólag az a Mekkája. (Aki ezt terjeszti, szerintem nem ismeri Pestet, Moszkváról nem is beszélve.) Mindegy, én még eddig megúsztam, hol egy rendőr, hadd kopogom le a fején! Mellesleg volt kettő, elveszve és elanyátlanodva. Jó, hogy a pesti vagányok nem nézik a régi burleszkfilmeket, már rég banán vagy kifli volna a pisztolyuk helyén. Én ilyen nem teszek, mert filmen jópofa, de mihez kezdenék egy stukival? Itt árulnak eleget, még nagyobb jószágot is, a kalacsnyikovig bezárólag. Így hát eladni sem lenne könnyű, elveszíteni itt-a-piroszon vagy egyében sem tudnám, azok csak lében csálnak, ha akad madár, aki, mint mondtam, nem én vagyok. Vagy mégis? Amikor azt az esernyőt rám dumálták, kezdett a hitem ebben meginogni. Csak egy mázlim volt: azonnal kipróbáltam. Gyönyörűen szállt, s még vissza is hozta egy srác. Rámosolyogtam a hollófekete hajú barackvirágra, akitől vettem, és visszaadtam neki a tréfás rakétaimitációt.

- Oké, picim, de most nincs újév. Inkább tedd el, amíg nem késő.
- Nem veszel?
- Hát nem. Kérem vissza a pénzem.
- Biztos nem veszel semmi? Codaszép dolgok vannak bennem... nálam.
- Hát ami benned van, arra inkább lennék vevő...
- Húsz dollár.
- Mi a húsz dollár?
- Egy fuval velem. Kellesz?
- Tudjisten. A mai nehéz napokban...
- Kellesz vagy nem kellesz?
- Hol és mikor?
- Mit hol? Délután. Gyele vissza.
- Nem jó. Utálom, ha leböknek.
- Mit hadoválsz te?
- Nézd, ha jössz, gyere most. Lehet, hogy később nem vagyok kondiban.
- Akkol halminc.
- Direkt jutányos.
- Ne mondj ilyen csúnyákat! Nem szabad!
- Lehet, hogy igazad van...

Az a helyzet, hogy itthon még nem kurváztam soha. Nem kellett. Odakinn is csak kétszer-háromszor, tengerészkoromban. Jó nagy baromság volt, de Isten türelmes, nem lett bajom belőle. Mióta meg kapa-kaszakerülő vagyok, pláne semmiféle veszélynek nem teszem ki magam, kár a Lászlóban végezni... De a csaj komolyan gondolta: szólt

a barátnőjének, és leléptünk. A ciginél izgisebb, az biztos.

Az is lett. Luan – így nevezte magát ez a kedves – sokkal kiadósabb volt, mint egykori arab és francia kolléganői. A „fuvalban” benn foglaltatott egy jópofa masszázs is, amihez a pucér testét használta, és utána olyan vitézül felpattant rám, hogy csak ámultam. Különösen azért, mert úgy tűnt, vannak nehézségei. A lendületes kezdés után kicsit elszontyolodott, s ha én nem vagyok lelkes, balul végződik a dolog. De végül csak zöld ágra vergődtünk, sőt, az volt a benyomásom, még hatással is vagyok rá, mert abbahagyta a jól nevelt mosolyt, nagy komolyan mellém heveredett, és rátette a fejét a mellkasomra. A dolog egyáltalán nem volt kurvás – vagy csak azért nem éreztem annak, mert keleti nővel még nem volt dolgom? Mindent összevetve megéri az árát, gondoltam. Ha valami jobb helyen ebédelünk egyet előtte, az sincs sokkal kevesebbe. Az alakja apró volt, kifejezetten szép és ápolt. Ebben az árfekvésben, ahogy én tudom, csak lestrapált tyúkot kapni a hazai kínálatból. Szóval meg voltam elégedve vele, a napommal és magammal, jóllehet cigit nem vettem egy darabot sem. De akadt még a zsebemben, átnyúltam hát rajta, és rágyújtottam. Nézte, ahogy teszek-veszek, majd szépen kivette a számból a bagót, és elnyomta.

– Hé!

– Balomi egészségtelen. És bűdös.

– De hát neked mi közöd hozzá?

– Hülye eulópai.

– Te!

– Az még halminc!

– Ha megverlek?

– Akkol Li lecap, mint taxiólát.

– Li?

– Bátyám. Elős, mint bivaly.

– Kösz... Mit üzensz még?

– Van teád?

– A konyhában találsz.

Felkelt, ahogy volt, és indult ki. Gyönyörűen kacsázó járása láttán nem álltam meg:

– Nem vagy te véletlenül japán?

– Én?! – hangja maga volt a jeges undor. Hiába, mindenkinek van románja, grúza vagy örménye... Szép dolog a történelem.

– Úgy jársz, akár a filmekben a gésák.

– Aha. Honkongban tanulják. Mindent.

– Hát talán mindent nem. Van, amit maguktól is tudhatnak...

– Japán félfí mindig is nagy ló. Gyilkolni igen, meg hasát vágni. Ami jó, nálunk tanulták. Nők is. Több mint ezel éve.

– Nem vagy kicsit beképzelt?

– Nem éltelek. Mibe képzelsz?

– Amikor valaki azt gondolja, ő tud mindent jobban.

– Kínai kell hogy tudja. Mi nagyon légen vagyunk...

– Mi sem vagyunk valami okosak, igaz?

– Nem mondani ilyet. Mi tiszteljük a vendégség. Ti hagytok itt élni.

Behozta a kannát meg a csészéket, és lepakolt a kisasztalra. Hosszan pepecselt, majd két kézzel fogva a csészét, odahozta. Gyönyörű volt, a mozdulataiból valami végtelen báj áradt. Nem bírtam magammal, letettem az éjjeliszekrényre a teát, és a dereka után nyúltam.

– Meg se kóstolsz?

– Téged inkább!

Nem szabódott. Ezúttal, az előbbi esetből okulva, igyekeztem hagyományosan eljárni, de most sem volt igazán boldog, legfeljebb oldottabb, mint az előbb. Valami nem akart összeállni, de nem gondolkodtam rajta különösebben. Az mindenesetre pozitív, hogy mellőzte a nagy hacacárét, amivel a nők megadják az illúziót a hülye kanoknak. Utána végre meg is teáztunk, ha már annyira fontos. Igaz, ehhez új teát csinált, még mindig csupaszon. De most már bírtam magamon uralkodni, jóllehet tudtam volna folytatni a dolgot reggelig. Kicsit azért visszafogott, hogy kilencven dolcsit már nem akartam elkölteni ma. De ami jár, az jár. Átmentem hát a pénztáramba, és kihalásztam a három húszast.

Mosakodott épp, amikor visszajöttem, hozzá dúdolt is valamit. Kijött, talpig törülközőben, és felöltözött. Odaadtam a pénzét, eltette, ismét felvette a mosolyát, ahogy rendes kínaihoz illik, és illatosán, gusztusosán távozott. A kínos az volt, hogy rájöttem: pont olyan, akár a korszerű üdítők, adalékot tartalmaz, hogy egy idő múlva ismét megszomjazzunk ugyanarra. Ezért nem iszom kólát, többek nagy megbotránkozására. De Luan nem innivaló, én viszont számár vagyok, aki nem tud róla semmit, s minden további ismeret sok pénzembe fog kerülni. Mérgemben majdnem falhoz vágtam az óvszert, amire ráléptem. Lehet, hogy ezért éreztem magamat furcsán? Általában használom. De valami motoszkált az agyamban, meg az, ha egészen érezhettem volna őt, akkor talán rájövök, mi volt a baj? Mert volt, az biztos.

Üzleti ügyeim alaposan lekötöttek a következő hetekben. Két újsütetű káéfté hülyének nézett, és ezért be kellett dobnom a durcát. A szokott trükköt alkalmazták: üres bankszámla és hazudozó pénzügyiek. Az egyik helyen majdnem öltre mentünk, amíg végre kasszíroztam. A másikon csak a vállalati kocsival tudtak fizetni. Sok szükségem nem volt egy Tipóra, az én párducum önköltsége még mindig alacsony egy ilyen fapados csodához képest, de a semminél sokkal többet ér. Hogy mennyit, kiderül. Meghirdettem, s hamarosan komoly vevőm akadt. Vita nélkül adta, amit kértem. Középár volt. Van az ügyfélkörömben autóügynökség, ahol meg is vették volna, de nem akarom a kapcsolatunkat evvel megzavarni. A tesztjüket mellékeltem, de a vevőm azt mondta, elhiszi, amit mondok, mert ha nem igaz, akkor a különbözetet visszakérik.

– Csak nem gondolja, hogy távozás után reklamálhat?

– De gondolom. Szeret maga még élni, igaz?

Furán nézhettem, mert a pasas elütötte a tréfáját. Hogy jobb kedvre derítsen, megjegyezte: nemcsak kínai verőlegényeket tart, hanem lánykákat is, jutányosán.

– Az mennyi?

– Megállapodnak. Enyém a húsz százalék. Jobbak és olcsóbbak a haziaiaknál. Ha volna vagy száz, becsukhatnák a Rákóczi teret. És nuku lenne balhé meg betegség. Igaz, vevőkör is kellene hozzá, de az átalakul, ha megnevelik. No, van kedve hozzá?

– Szóval mennyi az a jutányos?

– Hát... ötven és száz dollár között. Egy menet ötven, ha teljes szerviz van, akkor egy éjszaka egy kiló.

– Már egy alkalommal megpróbáltam. Tényleg jók. Ismer egy Luan nevű lányt?

– Luan az semmi. Ráadásul lehet férfinév is. De itt a referenciaanyagunk.

Oldaltáskájából egy százhuszas kazettát vett elő. A videó mellette volt, belökte, és hamarosan nézhettük.

Jó és kevésbé jó meztelen lányok voltak. Luan nem volt köztük.

– Valami amatőr lehetett. Nagyon rámennek a lére, és meg is fogják. Azt bírom bennük, hogy takarékosak, és nincs pia meg koksz. Az agyuk tiszta, és higgye el, mindent tudnak. Vagy majdnem mindent. Nem kell Bangkokig menni, ha valami extrát akar. Már az maga jó néhány rongyot ér. De a maga husija még nem járt nálam. Mégis, mennyibe volt?

– Hatvan.

– Az sok.

– De fél napig volt nálam érte.

– Akkor meg kicsit hülye vagy tájékozatlan. Megkeressem magának?

– De ne szervezze be. Lehet, hogy tényleg amatőr volt...

– Én sosem erőszakoskodom. Közvetve sem. Ezt úgyis a család dönti el. Ha nem akar balhét, ujjat ne húzzon velük! Ők határozzák meg a játékszabályokat. Mindig az a hunyó, aki ezt nem jegyzi meg. A közülük valók is rámennek!

Végül nem állapotunk meg. Csak egy gyenge személyleírást adhattam volna. A törzshelyükre nem akartam elmenni, mert van bennem tartás, egye meg a fene! Ezért ismét a Kondorosira mentem. Most volt cigaretta, de nem volt Luan. És kis híján felírtak a menetirány elleni közlekedésért az igazi rendőrök. Ugyanis épp akkor kezdődött a razzia. Erről viszont eszembe jutott, hogy Bubu az én emberem. Valaha ő is tengerész volt, most meg idegenrendészeti előadó. Nem nagyon szabályosan, de átnézhettem az archívumát. Kábé egy óra múlva bukkantam rá a kis szentemre. Még véletlenül sem hívták Luannak, de legalább árva. És mint kiderült, nagy szarban van. Három hónapja lejárt a tartózkodási engedélye. Csak azért nem dobták vissza, mert nem találták még meg. Különben a megtévesztő külseje mögött összesen húszéves. Bátyja nincsen, de egy bandával lakott együtt, akik valóban verőlegények voltak, és egyiküket Linek hívták. Már mindet hazazavarták, mert volt egy jókora balhéjuk. Bubu, látva a hímes lelkemet, üzletet ajánlott: ha megtalálom neki a csajt, akkor ad egy hat hónapos papírt, vagyis még három hónapra az enyém lehet a tünemény. Egy házasebértől igazán szép ennyi nagyvonalúság. Irigyelne? Harmincon túl, majdnem negyvenévesen, már talán jobb a békesség. A más szőlőjének tipikus esetéről lehet szó inkább. Meg hát egy dolog tunkolni, más vinni a balhét. Pedig a mi kis üzletünkről nem is esett szó, mert láttam, ha erről is tudna, jaj lenne a barackvirágnak, úgy gyomlálná haza, mint a vöcsök...

A kapott információ alapján rájöttem, hogy ezért nem csatlakozott még a profikhoz. Nincs papírja, és ahogy az én vevőmet ismerem, úgy bevamzolná, hogy csak na. Sőt. A többiek dobnák föl, biztonsági okból. De hát csak valahol náluk bujkálhat! Másutt rég rátaláltak volna Bubuék! Vagy csövezik? Élni nyilván ilyen „halminc dollálokból” él. Viszont ott árult a Kondorosin. Ez ellentmondani látszik annak, hogy orvul amatőrökönél.

Azt még így sem hittem, hogy a Skála üvegviszaváltójában találkozunk. Nem látott meg, s nem is mentem oda hozzá. Miután a határnyi üveggel végzett, kilépett a parkolóba, és én követtem. Egy öreg Barkashoz tipegett, beült és elhajtott. Nosza, utána! Jó soká mentünk kifelé, elhagytuk a déli lakótelepeket, már majdnem Nagytényben jártunk, amikor befordult egy dűlőútra. Baloldalt végestelen-végig földek voltak, szőlő, ilyesmi. Jobboldalt néhány épület, de nem látszottak lakóháznak. Az út végén egy kertben üvegház állt, meg két szakadt fóliasátor. Az egész mindenség jó elhagyatott volt. A Barkas az üvegház mögé parkolt be, ahol az útról nem lehet észre-

venni. Luan – maradjunk a névnél – elő sem került. Nyilván van másik bejárat.

Már rég leállítottam a kocsim, így sikerült észrevétlenül megközelítenem az üvegházat. Belestem. Az egyik oldalon zöldségfélék nőttek néhány ládában, a másik oldal üres volt. Mikor ki akartam nyitni, az ajtó rozsdásnak és mozdíthatatlannak bizonyult. Hátramentem. A Barkas ott állt, mellette kötőhely. Luan épp valamit főzött, guggolva. Már átöltözött, kínai kabátka meg nadrág volt rajta, a lábán semmi. Igaz, kora ősz volt, nem fázhatótt, de azért ebben a kék és rózsaszín szerelésben inkább illett volna egy szívhez szóló riportfilmbe, mint ebbe a városba. Csak a haja volt jól ápolt, s persze az alakja sem lett csúnyább a szakadt göncben, meg a pofija sem. Ezt ugyan éppen nem láttam, amint odasettenkedtem mögé. De nem érhettem hozzá, mert szélsébesen fordult meg, késsel a kezében. Szerencsére egykori kikötői képzésem még nem veszett egészen a ködbe, kitértem a mozdulat elől, és csuklón kaptam. Addigra már megismert.

– Imié! Mit akalsz itten?

– Csak látni. Elég nagy munka volt...

– Most nincs kedvem!

– Mondtam, hogy legyen?

– Akkol...?

– Értsd meg: „csak látni” azt jelenti, hogy látni akarlak.

– Éltem. De nem azt jelenti.

– Jó. Most mégis igen.

– És?

– Nem tudom, Luan. Valószínűleg egészen hülyének nézhetsz, de nagyon tetszel nekem.

– Nem vagy hülye. Csak én nagyon fáladt.

– Nincs kedved eljönni hozzám? Egy-két nap alatt kipihennéd magad.

– És akkol kellene veled nekem...

– Annyira nem akarod? Rossz volt?

– Te bolond vagy, és jó nagy dalab. Delekam hasadt bele, meg minden.

– No jó. De innét mégis el kellene jönnöd. Gondolod, itt dekkolhatsz örökre?

– Dekkolni? Mit jelentesz?

– Bujkálni.

– Én lakom itt, bátyámmal, Livel. Csinálunk a szövetkezetnek dologt és lehetünk itt.

– És a harminc dollár?

– Az nagy butaság volt. Nincsen mái ilyen dolog. Csak világok.

– Az üvegházban nincsenek virágok.

– Melt télle készülsz. Máj kalácsonyfa lesz. Li jól befűti ész akkol.

– Lit már rég hazaküldték...

– Te lendől?!

– Frászt. Csak kicsit kérdezősködtem.

– Te tudsz minden?

– Igen.

– Ész máj töledtől visznek lendől el? Igaz?

– Nem. Senki nem visz. Szereztem neked még három hónapot. De csak ha most velem jössz.

– Másként elálulkodsz?

– Nem tudom. Megígértem a barátomnak, hogy megtalállak.

– Te disznó!

Nem ütött meg, csak félretaszított és elrohant, be a kert mélyébe. Nem akartam utána menni, de féltem, hogy képes világgá futni. Akkor azonnal elkapják. És mi tagadás, tényleg szerettem volna, ha nálam van, ha csak mellettem érzem. Annyira kicsi volt, talán azért...

Jó, hogy nem hagytam magára. Mire odaértem, egy faágon ült, s valamit mesterkedett. Hamar rádöbentem, hogy fel akarja magát akasztani. Onnét a magasból szólt le:

– Ha szeletsz, akkor a lábomat máj jól húszd meg. Akkor hamarabb vége ész nem fáj

– Jössz le rögtön?!

– Ne sülgess. Kicsit még készülök...

Nyakába rakta a hurkot, és gondosan megigazította, majd körülnézett a tájon. Arcán jókedvű mosoly bujkált. Ez bedilizett!

Nem mertem utána mászni, akkor megteszi, és vége, lábhúzogató nélkül is. De a hülye ötletével nekem egy jobbat adott. Elég magas vagyok, nemcsak hozzá mérve. Gyengének sem érzem magam. Odaléptem hát egészen alá. Láttam a piszkos kis talpát. Lenézett, és elnevette magát:

– Akkol... segítesz?

– Hát persze!

Már ugrott is. Pehelykönnyű, ezt eddig is tudtam. De hogy így viaskodik, azt nem. Ennek dacára sikerült meglazítanom a hurkot és alácsúsztatni a bal kezem. Mialatt megakadályoztam, hogy megfeszítse a kötelet, sikerült jobb kézzel is elérnem, jóllehet őt is tartanom kellett. A következő pillanatban az államba harapott, de addigra kinn volt a hurokból. A földre csúszott. Mielőtt felállhatott volna, fölemeltem, a térdemre fektettem, és jól elvertem a fenekét.

Némán tűrte. Utána talpra állítottam. Arca piros és kicsit piszkos volt. Én meg véreztem.

– Te bolond!

– Inkább bolond, mint hazamegy. Mál lég halott lehetnék, ha nem vagy itt! Jó kis segítség volt!

– Én nem abban akarok segíteni, te istenátká!

– Átká?

– Azt jelenti, hogy bosszantod az embereket.

– Akkol meg miélt nem hagytad?

Átfogtam a derekát. Kicsit húzódozva, de jött. Az üvegházba mentünk. Valami betonkád volt ott, mondtam, mosakodjon meg. Engedelmesen megtette, és át is öltözött, majd a zsebkendőmmel lemosta az arcomról a vért. Utána bepakoltunk a Barkasba. Kiderült, valóban az övé, pontosabban a fiúkkal közösen vették. Az üvegház egy tönkrement téeszé, két éve felé sem néznek. Nem akartam ott hagyni a Trabantot, de hogy egyedül vezessen, azt végképp nem. Zsebre vágtam hát a slusszkulcsát, és hátrahoztam a kocsit a Barkas mellé. Majd valahogy érte jövök.

Hazavittem. Elég nehezen aludt el. Mikor már biztos voltam benne, hogy nincs ébren, minden holmiját elzártam. Így talán nem kell folyton vigyáznom rá.

Még akkor is ágyban volt, amikor magamhoz tértem. Felhúzott térdekkel méregetett, pucéran, nagyon gyanakvóan és dühösen.

Nekiültem telefonálni. Rövidesen mindent tudtam, amire kíváncsi lehettem. Jó nagy marhaság, de az ember néha becsavarodik. Akkor is, ha sokba kerül.

Dél lett. Láttam, hogy éhes, de bojkottál. Már nem akar öngyilkos lenni, gondoltam, mert itt találhatott volna kést, gázt meg emeleti ablakot, sőt, ruhaszáritó kötelet is. De hogy nem békül, nyilvánvaló. Mindenesetre behoztam egy csomó kaját. Láttam, hogy nekilátok, hát fölkel, mellém ült, és mint a macska, lopkodott. Bár csupasz volt, de minden volt, csak hívogató nem. Hozzányúlhattam volna, talán nem is védekeznek, de köszönet nem lett volna benne. Nem is akartam nélküle.

Ebéd után azonban beleuntam a hülyeségébe, és nekiálltam, hogy elmagyarázzam, amit kisütöttem.

Azt tüstént megértette: annak, hogy itt maradjon, egyetlen módja, ha magyar férje lesz. De azt nem bírta felfogni, mitől jó nekem, ha feleségül veszem, s nemcsak színből, de igazán. Mikor nagy nehezen megértette, nem örült túlságosan, de képes volt mérlegelni a tényt. Ettől hosszú hallgatásba sülyedt. Csak este szólalt meg újra. Oda-jött, az ölembe ült, könnyezett és sokat suttogott, aminek a felét nem értettem, de ez nem zavart. A suttogás lényege az volt, hogy feladja, örül, hogy valaki végre segíti, és hogy nem kell félnie tőlem. Bár egy szempontból mégis félt. Ezt nem akarta kimondani, de végül kibökte, nedves arcát az arcomba temetve. Majd leestem a fotel-ról, de uralkodtam magamon. Hát persze, hogy rájövök, ha nincs rajtam a zokni!

Egész odáig szűz volt. Akkor már egy hete nem evett, csak falatokat. Volt húsz ernyője, amit szánalomból adott neki egy honfitársa. A többsége selejt, és mikor az enyém is elszállt, úgy döntött, hogy a testét is jobb eladni, mint ezeket. De az élmény vegyes volt, ami természetes. Ha kissé kényesebb, akkor kétségbeesik rajta. Így csendben reménykedett, hogy többé nem ezzel kell kereskednie, vagy majd csak megszokja. Most maga javasolta, hogy csináljuk, hiszen ha a feleségem lesz...

Előbb nagyvonalú akartam lenni, de volt a tekintetében valami, amiért másként döntöttem. Átemeltem az ágyra, és leszárítottam a könnyeit. Sokkal körültekintőbb voltam, mint a múltkor, és kellő elővigyázat mellett sikerült is valamit elérnünk. Annyit legalább, hogy nem érezte a dolgot kilátástalannak, és nem is kínoztam meg. Nem részletezem, egy hét és jó pár kísérlet kellett ahhoz, hogy végre ő is maradéktalanul örüljön. Addigra már rég egyedül hagytam, el is mozdultunk hazulról, de persze együtt, nehogy baja essen. Utána Bubu végre odaadta a meghosszabbított engedélyét, és elmehettünk a nagykövetségre. Nagyon szépen megkértük az illetékest, egy kedves asszonykát, aki megígérte, hogy harminc nap alatt elküldik az iratokat, amelyek nélkül nem házasodhatunk össze, de amiért elvileg haza kellett volna utaznia, a magyar bürokrácia nagyobb dicsőségére. És így szépen megesküdtünk az engedély lejártá előtt. Bubu majdnem megölt, amikor tanúnak hívtam, de végül vállalta.

– Miért legyen neked jobb, mint nekem?...

Hát így. Ezervirág – így hívják magyarul az én apró páromat – már majdnem hibátlanul beszéli nyelvünket, a laccsolást leszámítva, de azt imádom, és nem örülnék, ha leszokna róla. Új partnereimmel, a honfitársaival kizárólag ő tárgyal. Korrumpálódtam: többükkel kiváló az üzleti kapcsolatom, és azért is hálásak, hogy segítem őket újabb magyar partnerekhez jutni, meg hogy megmentettem egyiküket a hazatoloncolástól.

Az üvegházat bagóért kaptam meg. Nem holmi nosztalgia miatt. Hatalmas krizan-

témbuli van benne, csak ezt a fiúk nem akarták elhinni az én tűzokos páromnak. Verekedni könnyebb, mint melózni. Most épp hat kínai lány dolgozik ott, várjuk az első virágokat.

A feleségem időközben eléggé megkedvelte azt, amitől annyira félt: egészen belejött a szerelembe. Azt is kiszedtem belőle, honnan tudta, miféle előjátékok vannak, ha előttem nem volt dolga férfival. Nos, azért pozitív dolog Keleten, hogy már kislánykorukban megmutatják nekik a szerelmi jóga technikáit, persze sok mindent csak képeken. Mióta megszűnt félnék lenni, sok hasznát vettük az előképzettségének ...

Híven követi ősi hazai szokásaikat, abban is, hogy gyermek nélkül nem család a család. Így hát most már nem nagyon akarózik neki olyan nyugodtan meztelenkedni, mint lánykorában. Olykor meg is fenyeget, ha erre biztatom, de szerencsére éjszakára nem vesz magára semmit, akkor kedvemre nézhetem. Nagyon bájos kis pocija van, nekem legalábbis tetszik. Ő nem érti, mi a szép rajta, de belenyugszik, hiszen vele jár az állapotával. Az én mániámat csöndben szemléli, mert bolond eulópai vagyok, akit szeret, s akit még a cigitől is leszoktatott, sőt, a Trabimról is. Helyette egy Hondánk van. Bár japán, ez érdekes módon nem tilos. Igaz, kínai autó itt nem kapható, terhesen meg nem igazán kényelmes biciklizni. És ez sem veszélyezteti leendő gyermekünk egészségét.

ISBN 963 550 878 6

Felelős kiadó a szerző

Felelős szerkesztő Szepes Erika

990049 Tótfalusi Tannyomda, Budapest

Felelős vezető Nagy Lajos igazgató

Terjeszti a Könyvtárellátó Közhasznú Társaság
